



T.C.

SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**ÇALIŞMA EKONOMİSİ ve ENDÜSTRİ İLİŞKİLERİ ANABİLİM
DALI**

**TÜRKİYE'DE İŞSİZLİK SORUNU ve İŞSİZLİKLE
MÜCADELE'DE UYGULANAN POLİTİKALAR ve BU
POLİTİKALARIN GENEL DEĞERLENDİRİLMESİ:**

KARABÜK İLİ ÖRNEĞİ

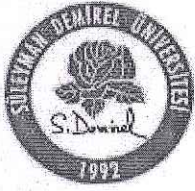
Ömer YALÇIN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman

Yrd. Doç. Dr. Nihat ALTUNTEPE

ISPARTA - 2014



T.C.
SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS
TEZ SAVUNMA
SINAV TUTANAĞI



Tez Savunması 1

Tarih:1/12/2014

Enstitü Yönetim Kurulunun 13/11/2014 tarih ve 683-02/d3 sayılı kararıyla oluşturulan jürimiz Çalışma Ekon. ve End. İlişkiler Anabilim Dalı Çalışma Ekon. ve End. ilişkiler Bilim Dalı YÜKSEK LİSANS öğrencisi Ömer YALÇIN 'nın "Türkiye'de işsizlik sorunu ve işsizlikle mücadelede uygulanan politikalar ve bu politikaların genel değerlendirilmesi : Karabük ili örneği" başlıklı tezini incelemek ve değerlendirmek üzere 1/12/2014 tarihinde saat 12.00'da toplanmış ve adayı tez savunmasına almıştır.

Lisansüstü Yönetmeliği Madde 25 uyarınca adaya 60 dakika süreyle teziyle ilgili sorular yöneltilmiştir. Yapılan değerlendirmeler sonunda adayın tezinin aşağıda belirtilen sebeplerle,

☒ Tezin kabul edilmesine

(Öğrenci, varsa jüri tarafından gerekli görülen düzeltmeleri yaparak, tezinin onaylı son şeklini bir (1) ay içinde Enstitü'ye teslim etmelidir.)

☐ Tezde düzeltme verilmesine

(Öğrenci, tezde gerekli görülen düzeltmeleri yaptıktan sonra üç (3) ay içinde savunmasını yineleyecektir.)

☐ Tezin reddedilmesine

(Öğrenci, yeni tez konusu belirlemelidir.)

***Tez adı değişikliği yapıldı/yapılmadı.**

oy birliği/oy çokluğu ile karar verilmiştir.
Gereği için arz olunur.

Jüri	Adı Soyadı	İmza
Danışman	:Yrd.Doç.Dr.Nihat ALTUNTEPE	
Üye	:Prof.Dr.Kenan ÖREN	
Üye	:Doç.Dr.Mahmut DEMİR	

Ek :Her Bir Jüriye Ait Tez Değerlendirme Jüri Raporları

Enstitü Yönetim Kurulu Kararı	Tarih:	Karar No:
Bu form danışman tarafından düzenlenerek 3 gün içerisinde ilgili Anabilim Dalı aracılığı ile Enstitüye teslim edilir.		

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans/ Doktora tezi olarak sunduğum TÜRKİYE'DE İŞSİZLİK SORUNU ve İŞSİZLİKLE MÜCADELE'DE UYGULANAN POLİTİKALAR ve BU POLİTİKALARIN GENEL DEĞERLENDİRİLMESİ: KARABÜK İLİ ÖRNEĞİ” adlı çalışmanın, tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Bibliyografya’da gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla beyan ederim.

Ömer YALÇIN

06.01.2015

Ömer YALÇIN

**Türkiye’de İşsizlik Sorunu ve İşsizlikle Mücadele’de Uygulanan
Politikalar ve Bu Politikaların Genel Değerlendirilmesi: Karabük İli
Örneği**

Yüksek Lisans Tezi

Isparta-2014

ÖZET

İşsizlik sorunu son yıllarda global bir konu olarak gündeme gelmektedir. Geçmiş yıllarda sadece belirli sayıdaki ülkenin sorunu olan işsizlik, bugün dünyanın en gelişmiş ülkeleri için dahi ciddi bir sorundur. Gerileyen üretim kapasitesi, yanlış yürütülen finansal politikalar ve küresel finansal krizler, işsizliğin en büyük nedenlerindendir. Hem toplumsal hem finansal hem de ruhsal anlamda bir çöküşe sebebiyet veren işsizlik için artık dünya genelinde ortak politikalar yürütülmektedir. İşsizlik konusunda, büyük ölçüde, gelişmiş ve az gelişmiş ülkeler arasında herhangi bir fark kalmamıştır. Türkiye de bu sorunun mağdurlarından biri olarak görülmektedir. İşsizlik sorunu, Türkiye’nin gündeminde sürekli olarak yerini korumuştur ve halen sorun geçerliliğini hissettirmektedir. Bu çalışmada işsizlik konusunun varlığı, önemi ve geçerliliği üzerine odaklanılmıştır. Bununla birlikte, işsizlik sorununun dünya üzerindeki ve Türkiye’deki durumuna değinilmiştir. Özellikle Türkiye’deki işsizlik sorunu ve soruna karşı alınan önlemler detaylı olarak değerlendirilmiştir. Çalışmanın son bölümünde ise Türkiye’de işsiz olarak nitelendirilen bireyler arasında yapılan araştırmaya yer verilmiştir; bu araştırmada işsiz bireylerin istihdam politikalarına dair yaklaşımlarına dair fikir elde edilmeye çalışılmıştır.

Anahtar kelimeler: Finansal, İşsizlik, Kriz, Sorun, Ülke.

Ömer YALÇIN

**Unemployment problem in Turkey and policies applied in the fight
against Unemployment and general assessment of these policies: the
example of Karabük**

Master's Thesis

Isparta-2014

ABSTRACT

The matter of unemployment has come up as a global issue in the last years. The issue, which was just the matter of a few countries in the past, is a serious matter even for the most developed countries of the world, today. Regressing production capacity, wrong processed financial policies and global financial crisis are the greatest reasons of unemployment. There were common policies all around the world against the harms of unemployment, which causes a downfall in social or financial or spiritual mean. On the unemployment issue, mostly, there is not any difference between most developed and less developed countries. Turkey is seen as one of the victims of unemployment matter. The matter of unemployment has protected its place on the agenda of Turkey and that matter makes itself felt. In this study, there was focused on the existence of unemployment matter, its importance and validity. At the same time, there was touched upon the situation of unemployment matter in the world and Turkey. In particular, unemployment matter in Turkey and preventions against the matter were touched upon in details. In the last part of study, there is an research between the persons, who are described as “unemployed” in Turkey; in this research, there was tried to get information about those unemployed persons’ approaches on employment policies in Turkey.

Keywords: Financial, Unemployment, Crisis, Matter, Country.

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

TEZ SAVUNMA SINAV TUTANAĞI	ii
YEMİN METNİ	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER	vi
KISALTMALAR	viii
TABLolar	ix
ŞEKİLLER	xii
GİRİŞ	1
1. İŞSİZLİK KAVRAMINA TEORİK YAKLAŞIM	3
2.1 İşsizlik Kavramı	3
1.2. İşsizlik Türleri	5
1.2.1 Yapısal İşsizlik	5
1.2.2. Geçici İşsizlik	8
1.2.3. Konjonktürel İşsizlik	8
1.2.4. Mevsimsel İşsizlik	9
1.2.5. Teknolojik İşsizlik	10
1.2.6. Gizli İşsizlik	10
1.2.7. Sürekli Durgunluk İşsizliği	11
1.3. İşsizliğin Nedenleri	11
1.4. İstihdam Politikaları	14
1.4.1. Aktif İstihdam Politikaları	14
1.4.2. Pasif İstihdam Politikaları	15
2. TÜRKİYE'DE İŞSİZLİK VE İŞSİZLİKLE MÜCADELE'DE UYGULANAN POLİTİKALAR	17
2.1. Türkiye'de İşsizliğin nedenleri	17
2.2. Türkiye'de İşsizliğin Boyutları	20
2.2.1. Demografik Değişkenlere Göre İşsizlik	24
2.2.2. İş Arama Süresine Göre İşsizlik	33
2.2.3. Meslek Gruplarına Göre İşsizlik	36
2.2.4. Coğrafi Bölgelere Göre İşsizlik	39
2.3. Türkiye'de İşsizlikle Mücadele Politikaları	41
2.3.1. Aktif İstihdam Politikaları	42
2.3.1.1. Kamunun İşe Yerleştirme ve Aracılık Hizmetleri	42
2.3.1.2. Mesleki Eğitim Hizmetleri	44
2.3.1.3. İstihdamın Sübvansiyesi Edilmesi	45
2.3.1.4. Gençlere Yönelik Politikalar	45
2.3.1.5. Engellilere Yönelik Politikalar	47
2.3.2. Pasif İstihdam Politikaları	49
2.3.2.1. İşsizlik Sigortası	49
2.3.2.2. Erken Emeklilik	49
2.3.2.3. Kıdem Tazminatı	50

3. KARABÜK İLİNDEKİ İŞSİZLERİN İSTİHDAM POLİTİKALARINA BAKIŞ	
AÇISININ ANALİZİ	51
3.1. Araştırmanın Tasarımı	51
3.2. Araştırmanın Amacı Ve Önemi	51
3.3. Araştırmanın Kapsamı Ve Sınırlılıkları	51
3.4. Araştırmanın Hipotezleri.....	51
3.5. Veri Toplama Aracı.....	52
3.6. Verilerin İstatistiksel Analizi	52
3.7. Bulgular Ve Yorumlar.....	53
3.7.1. Araştırmaya Katılan İşsizlerin Demografik Özelliklere Göre Dağılımı	53
3.7.2. Araştırmaya Katılan İşsizlerin İstihdam Politikaları İle İlgili Görüşlere Verdiği Cevapların Dağılımları.....	54
3.7.3. Ölçek İfadelerinin Yaş Grubuna Göre Ortalamaları	57
3.7.4. Ölçek İfadelerinin Eğitim Durumuna Göre Ortalamaları	62
3.7.5. Ölçek İfadelerinin İşsiz Olarak Geçirdiği Süreye Göre Ortalamaları	67
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	69
1. İstihdam Faaliyetleri Bakımından Sonuç ve Öneriler	69
2. İstihdama Yönelik Eğitim Faaliyetleri Bakımından Sonuç ve Öneriler	70
3. İstihdama Yönelik Maddi Destek Faaliyetleri Bakımından Sonuç ve Öneriler.....	71
4. Bölgesel İstihdam, Özürlülerin istihdamı ve Çocuk İşçiliği İle İlgili Sonuç ve Öneriler	71
KAYNAKLAR	73
EKLER.....	77
EK-1 2012 Yılı İşe Yerleştirme Oranları (Kamu-Özel Sektör / Mesleklere Göre)	78
EK-2 2012 Yılı İllere Göre İşe Yerleştirmeler.....	82
Ek-3 2012 Yılında Yürütülen Mesleklere Göre İşgücü Yetiştirme Kursları	85
ÖZ GEÇMİŞ.....	88

KISALTMALAR

AB	Avrupa Birliği'nde
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
İKV	İktisadi Kalkınma Vakfı
İŞKUR	Kanun ile Türkiye İş Kurumu
KOSGEB	Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı
OECD	Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü
SPSS	Statistical Package for Social Sciences
TUİK	Türkiye İstatistik Kurumu

TABLÖLAR

	Sayfa No
Tablo 1.1: Ülkelere Göre İşsizlik Oranları (%).....	4
Tablo 1.2: Küresel İşsizlik Oranları (%).....	12
Tablo 2.1: Türkiye'deki Genç İşsizlik Oranları (%).....	19
Tablo 2.2: 15 Yaş Üzerindeki Bireylerin İşgücüne Dâhil Olmama Nedenleri (2000-2012).....	22
Tablo 2.3: İşsizlik Oranları (1988-2011) (15+)	24
Tablo 2.4: Medeni Duruma Göre İşsizlik (Bin Kişi)	25
Tablo 2.5: Erkek İşsizlerin Yıllar İtibariyle Yaş Gruplarına Göre İşsizlik Oranı.....	26
Tablo 2.6: Kadın İşsizlerin Yıllar İtibariyle Yaş Gruplarına Göre İşsizlik Oranı.....	27
Tablo 2.7: Cinsiyet Değişkenine Göre Türkiye'deki İşsizlik Oranları (1988-2011) ..	28
Tablo 2.8: Yaş Grubu Değişkeni Kapsamında Türkiye'deki İşsiz Sayıları (Bin Kişi).....	29
Tablo 2.9: Türkiye'deki İşsizlerin Eğitim Durumuna Göre Dağılımı (Bin Kişi)	30
Tablo 2.10: Eğitim Durumu ve Medeni Durum Değişkenleri Kapsamında İşsizlik Boyutu (Bin Kişi).....	31
Tablo 2.11: Eğitim Durumu ve Cinsiyet Değişkenleri Kapsamında İşsizlik Boyutu (%).....	32
Tablo 2.12: İş Arama Süresi Boyutuna Göre Türkiye'deki İşsizlik (Bin Kişi)	33
Tablo 2.13: Eğitim Durumu ve İş Arama Süresi Arasındaki İlişki (Bin Kişi).....	35
Tablo 2.15: Meslek Gruplarına Göre İşsizlik Oranları (15 +)	37
Tablo 2.16: Bölgelere Göre İşsizlik Oranları (%).....	39
Tablo 2.17: 2012 Yılında Engellilerin Özur Gruplarına Göre İşe Yerleştirilme Sayıları	48
Tablo 3.1: Araştırmaya Katılan İşsizlerin Demografik Özelliklere Göre Dağılımı... 53	
Tablo 3.2: Araştırmaya Katılan İşsizlerin İstihdam Politikaları İle İlgili Görüşlere Verdiği Cevapların Dağılımları.....	54
Tablo 3.3: Araştırmaya Katılan İşsizlerin İstihdam Politikalarına İlişkin Görüşlerden "İŞKUR'da kaydınız var mı?" İfadesine Verdiği Cevapların Yaş Grubuna Göre Ortalamaları.....	57
Tablo 3.4: Araştırmaya Katılan İşsizlerin İstihdam Politikalarına İlişkin Görüşlerden "Uygulanan istihdam politikaları istihdama katkısı olabileceğini düşünüyor musunuz? Niçin?" İfadesine Verdiği Cevapların Yaş Grubuna Göre Ortalamaları.....	58

Tablo 3.5: Araştırmaya Katılan İşsizlerin İstihdam Politikalarına İlişkin Görüşlerden “Uygulanan istihdam politikaları ile kayıt dışı istihdam önlendiğini katılır mısınız?” İfadesine Verdiği Cevapların Yaş Grubuna Göre Ortalamaları.....	58
Tablo 3.6: Araştırmaya Katılan İşsizlerin İstihdam Politikalarına İlişkin Görüşlerden “Uygulanan istihdam politikaları özürhümlerin iş gücü piyasasında yer almalarında etkili midir?” İfadesine Verdiği Cevapların Yaş Grubuna Göre Ortalamaları.....	59
Tablo 3.7: Araştırmaya Katılan İşsizlerin İstihdam Politikalarına İlişkin Görüşlerden “Herhangi bir işte yerleştirilmenizde uygulanan istihdam politikalarının etkili olabileceğini düşünüyor musunuz?” İfadesine Verdiği Cevapların Yaş Grubuna Göre Ortalamaları.....	59
Tablo 3.8: Araştırmaya Katılan İşsizlerin İstihdam Politikalarına İlişkin Görüşlerden “İstihdamı arttırmak için düzenlenen bölgesel eğitime katıldınız mı?” İfadesine Verdiği Cevapların Yaş Grubuna Göre Ortalamaları.....	60
Tablo 3.9: Araştırmaya Katılan İşsizlerin İstihdam Politikalarına İlişkin Görüşlerden “İşsizlik sigortasının yeni bir iş bulana kadar gerekli masrafları karşılayabilecek düzeyde olabileceğine inanıyor musunuz?” İfadesine Verdiği Cevapların Yaş Grubuna Göre Ortalamaları.....	60
Tablo 3.10: Araştırmaya Katılan İşsizlerin İstihdam Politikalarına İlişkin Görüşlerden “Uygulanan istihdam politikalarına bağlı olarak; eğitim programları sayesinde köylerde yaşayan genç nüfusun şehir merkezlerine göç ettiklerinde daha rahat iş bulabildiklerine inanıyor musunuz?” İfadesine Verdiği Cevapların Yaş Grubuna Göre Ortalamaları.....	61
Tablo 3.13: Araştırmaya Katılan İşsizlerin İstihdam Politikalarına İlişkin Görüşlerden “Uygulanan istihdam politikaları ile çocukların çalıştırılmamasının sağlandığına inanıyor musunuz?” İfadesine Verdiği Cevapların Yaş Grubuna Göre Ortalamaları.....	61
Tablo 3.12:Araştırmaya Katılan İşsizlerin İstihdam Politikalarına İlişkin Görüşlerden “İstihdamı.....	62
Tablo 3.14: Araştırmaya Katılan İşsizlerin İstihdam Politikalarına İlişkin Görüşlerden “İŞKUR’da kaydınız var mı?” İfadesine Verdiği Cevapların Eğitim Durumuna Göre Ortalamaları.....	62
Tablo 3.15: Araştırmaya Katılan İşsizlerin İstihdam Politikalarına İlişkin Görüşlerden “Uygulanan istihdam politikaları istihdama katkısı olabileceğini düşünüyor musunuz? Niçin?” İfadesine Verdiği Cevapların Eğitim Durumuna Göre Ortalamaları.....	63
Tablo 3.16: Araştırmaya Katılan İşsizlerin İstihdam Politikalarına İlişkin Görüşlerden “Uygulanan istihdam politikaları ile kayıt dışı istihdam önlendiğini katılır mısınız?” İfadesine Verdiği Cevapların Eğitim Durumuna Göre Ortalamaları.....	63

Tablo 3.17: Araştırmaya Katılan İşsizlerin İstihdam Politikalarına İlişkin Görüşlerden “Uygulanan istihdam politikaları özürhüherin işgücü piyasasında yer almalarında etkili midir?” İfadesine Verdiği Cevapların Eğitim Durumuna Göre Ortalamaları	64
Tablo 3.18: Araştırmaya Katılan İşsizlerin İstihdam Politikalarına İlişkin Görüşlerden “Herhangi bir işte yerleştirilmenizde uygulanan istihdam politikalarının etkili olabileceğini düşünüyor musunuz?” İfadesine Verdiği Cevapların Eğitim Durumuna Göre Ortalamaları	64
Tablo 3.19: Araştırmaya Katılan İşsizlerin İstihdam Politikalarına İlişkin Görüşlerden “İstihdamı arttırmak için düzenlenen bölgesel eğitimlere katıldınız mı?” İfadesine Verdiği Cevapların Eğitim Durumuna Göre Ortalamaları.....	65
Tablo 3.20: Araştırmaya Katılan İşsizlerin İstihdam Politikalarına İlişkin Görüşlerden “İşsizlik sigortasının yeni bir iş bulana kadar gerekli masrafları karşılayabilecek düzeyde olabileceğine inanıyor musunuz?” İfadesine Verdiği Cevapların Eğitim Durumuna Göre Ortalamaları	65
Tablo 3.21: Araştırmaya Katılan İşsizlerin İstihdam Politikalarına İlişkin Görüşlerden “Uygulanan istihdam politikalarına bağı olarak; eğitim programları sayesinde köylerde yaşayan genç nüfusun şehir merkezlerine göç ettiklerinde daha rahat iş bulabildiklerine inanıyor musunuz?” İfadesine Verdiği Cevapların Eğitim Durumuna Göre Ortalamaları.....	66
Tablo 3.22: Araştırmaya Katılan İşsizlerin İstihdam Politikalarına İlişkin Görüşlerden “Uygulanan istihdam politikaları ile çocukların çalıştırılmamasının sağlandığına inanıyor musunuz?” İfadesine Verdiği Cevapların Eğitim Durumuna Göre Ortalamaları	66
Tablo 3.23: Araştırmaya Katılan İşsizlerin İstihdam Politikalarına İlişkin Görüşlerden “İstihdamı arttırmak amacıyla vasıfsız kişilerin vasıflı hale getirilmesi için devletin eğitimler vermesi gerektiğine katılıyor musunuz?” İfadesine Verdiği Cevapların Eğitim Durumuna Göre Ortalamaları.....	67
Tablo 3.24: Araştırmaya Katılan İşsizlerin İstihdam Politikalarına İlişkin Görüşlerden “İstihdamı arttırmak amacıyla vasıfsız kişilerin vasıflı hale getirilmesi için devletin eğitimler vermesi gerektiğine katılıyor musunuz?” İfadesine Verdiği Cevapların Eğitim Durumuna Göre Ortalamaları.....	68

ŞEKİLLER

Sayfa No

Şekil 1.1: Dünya Çapında Uzun Dönemli İşsizlik Oranları (yaş grubu: 15+)	7
Şekil 2.1: İşgücüne Dâhil Olmayan Bireylerdeki Artış	23
Şekil 2.2: Medeni Duruma Göre İşsizlik Oranları (2012 Yılı)	25
Şekil 2.3: Bölgelere Göre İşsizliğin Haritası (2011).....	40

GİRİŞ

İşsizlik gerek yerel ekonomiler için gerekse küresel ekonomiler için son derece ciddi sonuçları olan ve günümüz dünyasında önemli boyutlara ulaşmış bir sorundur. İşsizlik sadece bireysel anlamda olumsuzluklar doğuran bir sorun değildir. Diğer bir ifade ile işsizlik sadece işten çıkarılan ya da iş bulamayan bireylerin özelinde olan bir sorun değildir. İşsizlik ciddi ekonomik maliyetleri olan ve sosyal anlamda da bir takım negatif etkileri olan önemli bir makroekonomik sorundur.

Günümüzde işsizlik sadece gelişmekte olan ülkelerde ya da az gelişmiş ülkelerde görülen bir sorun değildir. Aksine gelişmiş ülkelerde de işsizlik sorunu süregelen bir sorun halindedir. Ancak pek tabi, işgücü piyasaları tam anlamı ile gelişmemiş ülkelerde arz yönlü eksiklik nedeni ile karşılaşılan işsizlik rakamları gelişmiş ülkelere görece daha yüksektir.

İşsizlik birçok iç ve dış faktörden etkilenen bir sorundur. Diğer bir ifade ile işsizliğin birçok boyutu vardır. Yaş, cinsiyet, medeni durum, eğitim düzeyi gibi demografik değişkenler işsizliğin bir boyutu iken, ekonomik istikrar, finansal kriz, uygulanan siyasi politikalar, gibi makro düzeydeki unsurlarda işsizliğin boyutları arasındadır.

İşsizlik gerek ülkemizde gerekse dünyadaki birçok ülkede önemli bir sorun olduğu için bu sorunun önlenmesi için birtakım istihdam politikaları uygulanmaktadır. Uygulanan bu politikaların bir grubu aktif bir şekilde işsizliği önlemek için uygulanırken, bir kısmı pasif olarak istihdam önleyici politikalar olarak uygulanmaktadır. Bu politikaların etkin bir şekilde sonuçlanması için hem politikanın uygulandığı ülkedeki var olan işsizlik türlerinin bilinmesi hem de ülkenin iç ve dış dinamikleri ile uyumlandırılmış bir politika kullanılması gerekmektedir.

Bu çalışmanın amacı, ülkemizde hali hazırda uygulanan işsizlik politikalarını incelemek ve Karabük ili özelinde işsizlik kavramını incelemektir. Bu kapsamda öncelikle işsizlik kavramsal olarak ele alınacaktır. Kavramın anlamı, türleri ve nedenleri detaylandırıldıktan sonra, ülkemizdeki işsizliğin Türkiye'ye has nedenleri, ülkemizdeki işsizliğin boyutları ve uygulanmış istihdam politikaları detaylandırılacaktır.

Çalışmanın üçüncü ve son bölümü olan uygulama bölümünde Karabük ili özelinde işsizlik kavramı incelenecektir. Bu kapsamda öncelikle Karabük iline özgü coğrafi, ekonomik ve sosyal özellikler açıklanacaktır. Bunun yanı sıra ildeki işsizliği etkileyen iç ve dış faktörler incelenecek ve ilimizde uygulanması etkin sonuçlar doğuracak istihdam politikaları önerilecektir.

1. İŞSİZLİK KAVRAMINA TEORİK YAKLAŞIM

Tarihsel süreçte işsizlik etki boyutları farklı dahi olsa ülkelerin önemli sorunlarından biri olmuştur. Sosyal, ekonomik ve toplumsal sonuçları farklılaşsa dahi, işsizlik ülkeleri ve bireyleri derinden etkileyen ve halen hükümetlerin üzerinde önemle durduğu ve çözüm aradığı bir sorundur. İşsizlik kavramı özellikle endüstri devrimi sonrasında başlamış önce gelişmekte olan ülkelere ve daha sonra küreselleşmenin etkileri ile birlikte gelişmiş ülkelerde bir sorun olarak baş göstermiştir.

Çalışmanın birinci bölümünde ekonomik, sosyal ve toplumsal olarak bir takım olumsuz sonuçlar doğuran işsizlik kavramı teorik açıdan ele alınacaktır. Bu kapsamda öncelikle işsizlik kavramına ilişkin literatürde yer alan tanımlamalar incelenecektir. Bu bölüm kapsamında ikinci olarak işsizlik türleri detaylandırılacaktır. Son olarak ise, işsizliğin nedenleri kapsamlı bir şekilde açıklanacaktır.

2.1 İşsizlik Kavramı

Literatürde yer alan tanımlamalardan birine göre işsizlik; belirli bir yaştan üzerinde ve çalışma yeteneğine sahip olan bireylerin belirli bir dönem iş arama nedeni ile işsiz sıfatını alarak oluşturduğu topluluktur (Unay, 2000: 400). İşsizliğe ilişkin yapılan tanımlamada görüldüğü gibi kavramın temelinde yatan faktör “işsiz” faktörüdür. Bu nedenle, işsizliğin tam olarak anlaşılabilmesi için öncelikle işsiz kavramının açıklanmasında yarar vardır.

İşsiz; “çalışma irade ve iktidarında olup da cari ve geçer ücret üzerinden ve ayrıca, kanun yahut örf ve adetle tayin edilmiş saatler zarfında bir iş aradığı halde bulamayan kimseye denir” (Ülgener, 1991: 113). Diğer bir tanımlamaya göre ise işsiz; çalışma gücüne sahip ve bu yönde arzusu olan ancak makul ve uygun bir iş bulamayan bireydir (Güney, 2009: 137) Bu tanımlamalardan yola çıkılınca, iş arama arzusu olmayan ve iş arama fiilini gerçekleştirilmeyen ve de çalışmak için bir talepte bulunmayan bireylerin işsizlik kavramı içerisinde değerlendirilmesine gerek yoktur.

En temel anlamda işsizlerin toplamı olarak tanımlanabilecek işsizlik kavramının temeli olan işsiz kavramına ilişkin olarak ilişkin Uluslararası Çalışma Örgütü’nün çizdiği çerçeveye ilişkin esaslar aşağıdaki gibi sıralanabilir (Serter, 1993: 7-8);

- İstihdama elverişli konuma iş akdinin sona ermesinden dolayı giren, herhangi bir işe sahip olmayan ve ücretli bir iş arayan kişiler,
- Daha önce herhangi bir yerde çalışmamış (istihdam edilmemiş) olan ve/veya emekli olan ancak belirli bir dönem daha çalışmaya elverişli olan kişiler,
- Gelecek bir dönemi kapsayan iş akdi olmasına rağmen hali hazırda fiilen çalışmayan ve çalışmak için herhangi bir engeli olmayan kişiler,
- Bir kurum ya da kuruluştaki kadroya sahip olsalar dahi belirsiz bir süreyle herhangi bir ödeme yapılmayan kişiler,

İşsizlik, günümüzde her ülkenin baş etmek zorunda kaldığı önemli bir sorundur. İşsizlik sorununun boyutlarına ilişkin daha net bir fikir sahibi olmak adına aşağıdaki tabloyu incelemek yararlı olacaktır.

Tablo 1.1: Ülkelere Göre İşsizlik Oranları (%)

	2011	2012	2013 (Tahmini)
Amerika Birleşik Devletleri	8,9	8,1	7,7
Almanya	6,0	5,5	5,7
Fransa	9,6	10,2	11,2
İtalya	8,4	10,6	12,0
İspanya	21,7	25,0	27,0
Japonya	4,6	4,4	4,1
İngiltere	8,0	8,0	7,8
Kanada	7,5	7,3	7,3
Rusya	6,6	6,0	5,5
Çin	4,1	4,1	4,1
Hindistan	0	0	0
Brezilya	6,0	5,5	6,0
Meksika	5,2	4,8	4,8
Türkiye	9,8	9,2	8,9

Kaynak: International Monetary Fund, World Economic Outlook, Nisan 2013.

Yukarıda yer alan veriler kapsamında işsizliğin hem gelişmekte olan ülkeler için hem de gelişmiş ülkeler için önemli bir sorun kaynağı olduğu söylenebilir. Öyle ki işsizlik, bir ülkenin sahip olduğu ekonomik kaynaklarının israf edilmesine yol açan, ülkelerin sahip olduğu üretim faktörlerinin tam anlamı ile etkin kullanılamamasına sebebiyet veren ve atılığa neden olan bir kavramdır. Bunun yanı sıra, işsiz olarak tanımlanan bireylerin psikolojileri üzerinde de ciddi olumsuz etkilerinin olması nedeni ile işsizlik hem toplumun en temel öğelerinden biri olan aile yaşantısını olumsuz

etkilemekte hem de işsizliğin getirdiği olumsuz psikolojik etkiler nedeni ile bireyleri suça teşvik etmektedir. İşsizliğin bireysel ve ekonomik anlamdaki olumsuz etkilerinin aşağıdaki gibi özetlemek mümkündür (Bulut, 2011: 23-26);

- Toplam ürün arzı kaybı ve finansal yük
- Özgürlük kaybı ve sosyal dışlanma
- Yeteneklerin kaybı
- Psikolojik zararlar (somatik sorunlar, psikik sorunlar)
- Sağlık kaybı ve ölüm
- Motivasyon kaybı
- İnsan ilişkilerinin ve aile içi ilişkilerin zayıflaması
- Irk ve cinsiyet eşitsizliği
- Sosyal değerlerinin ve sorumluluk bilincinin kaybı

Sonuç olarak işsizlik; ülkeler için önemli ekonomik ve sosyolojik sonuçları olan bir sorundur. İşsizlik sorununa ilişkin çözüm odaklı politikaların geliştirilebilmesi için öncelikle işsizlik türlerinin bilinmesi ve her biri farklı özelliklere sahip olan bu türlere ilişkin politikaların geliştirilmesi gerekmektedir. Bu sebeple, çalışmanın bundan sonraki bölümünde işsizlik türleri detaylandırılacaktır.

1.2. İşsizlik Türleri

İşsizlik içerisinde barındırdığı faktörlerden dolayı farklı türlere sahip olan bir kavramdır. Ancak işsizlik kavramının türlerine ilişkin yapılan sınıflandırılmaların hiçbiri kesin olarak kabul edilememektedir (Hughes ve Perlman, 1984: 24) Bu çalışma kapsamında işsizlik türleri; yapısal işsizlik, geçici işsizlik, konjonktürel işsizlik, mevsimsel işsizlik, teknolojik işsizlik, gizli işsizlik ve sürekli işsizlik olmak üzere yedi temel başlık altında incelenecektir.

1.2.1 Yapısal İşsizlik

Yapısal işsizlik ya da literatürde yer alan diğer bir adlandırmaya göre bünyevi işsizlik; “emek gücünün yapısıyla coğrafi yer, meslek, beceri, endüstri gibi bakımlardan

emek talebinin yapısı arasındaki uyumsuzluğun neden olduğu işsizlik” (Limpsey, Steiner, Purvis ve Courant, 1994: 315) olarak tanımlanmaktadır.

Yapısal işsizlik kavramının temelinde bir ülkenin ekonomisinde yaşanan yapısal değişim süreçleri yatmaktadır. Diğer bir ifade ile yaşanan yapısal değişiklikler bazı sektörlerde daralmaya neden olur iken bazı sektörlerin ise gelişmesine olanak sağlamaktadır. Bu durumda daralan sektörlerde bir işsizlik sorunu baş gösterirken, genişleyen sektörlerde ise işgücü talebi ortaya çıkmaktadır. Yapısal işsizlik en temel anlamda yaşanan bu dengesizlik halidir. Yapısal işsizliğin nedenleri aşağıdaki gibi sıralanabilir (Karakayalı, 2002: 315);

- Bir ülkede mevcut bulunan açık iş pozisyonları ile iş arayan bireylerin ya da diğer bir ifade ile işsizlerin beceri gereği yönünde farklılaşmaları,
- Bir ülkede mevcut bulunan açık iş pozisyonları ile işsizlerin coğrafi olarak farklı yerlerde olmaları,
- Yaşanan teknolojik gelişmeler nedeni ile bazı meslek gruplarına ihtiyaç kalmaması,

şeklinde sıralanabilmektedir.

Yapısal işsizlik, özellikle gelişmiş ülkelerin uzun yıllardır üzerinde durduğu önemli bir işsizlik türüdür. Ancak ülkemizin de içerisinde bulunduğu gelişmekte olan ülkelerin yapısal işsizlik kavramına dikkatleri yeni çekilmiştir ve gelişmekte olan ülkeler de artık yapısal işsizliği önleyici politikalar geliştirme çabasındadır.

Yapısal işsizlik Türkiye kapsamında ele alındığında, “yıllık olarak yayımlanan bölgesel ve mesleki işsizlik verilerinin ülkemizde işsizliğin yapısal boyutunun ihmal edilemeyecek kadar önemli olduğunu gösterdiğini” (Gürsel, İşsizliğin Yapısal Boyutu, 2013) söylemek mümkündür. Aşağıda yer alan haritada dünya çapında 15 yaş ve üzeri kişilere ilişkin yapılan uzun dönemli işsizlik ya da diğer bir deyişle yapısal işsizlik oranlarını görmek mümkündür.



Şekil 1.1: Dünya Çapında Uzun Dönemli İşsizlik Oranları (yaş grubu: 15+)

Kaynak: Key Indicators of the Labour Market 7th Edition, (Çevrimiçi) www.ilo.org/kilm, Erişim Tarihi: 15.09.2013.

Yukarıda yer alan haritada yer alan beyaz alanlar, ölüm için gerekli verilerin toplanamadığı alanlardır. Haritada yer alan renk skalasında renklerin koyulaşması uzun dönemli işsizlik oranlarının artması anlamına gelmektedir. Bu bilgiler ışığında;

- Nambiya, Makedonya ve Fransız Gine'si gibi geri kalmış ülkelerde oluşan uzun dönemli işsizlik oranları %16,07 ve % 30,9 arasında seyretmektedir.
- Avrupa Birliği Bölgesi'nde ya da diğer bir deyişle Euro-Zone'da uzun dönemli işsizlik oranları % 3 ila % 6 arasında seyretmektedir.
- Kanada, Amerika ve Rusya gibi sanayileşmiş ülkelerde uzun dönemli işsizlik oranları %1 ila %2,5 arasında seyretmektedir.

Sonuç olarak yukarıda yer alan istatistiki bilgiler ışığında uzun dönemli işsizliğin dünya çapında önemli bir sorun olduğu aşikârdır. Bu nedenle bu işsizlik türünü minimize edebilecek istihdam politikalarının küresel anlamda uygulanabilir olması şarttır.

1.2.2. Geçici İşsizlik

Geçici işsizlik (friksiyonel – arızı işsizlik) işgücü piyasasındaki aksaklıklardan ya da diğer bir deyişle, işgücü piyasasının etkin bir işleyişe sahip olmamasından dolayı ortaya çıkan işsizlik türüdür. Gerek gelişmiş ülkelerde gerekse gelişmekte olan – az gelişmiş ülkelerde ortaya çıkma olasılığı olan geçici işsizlik; bir ülkede emek arz ve talebi arasında genel bir denge olduğu durumlarda dahi ortaya çıkan işçilerin kısa vadeli olarak yer değiştirmelerinin neden olduğu işsizlik türüdür (Zaim, 1997: 192). Geçici işsizlik her ekonomide daima belirli bir oranda bulunan bir işsizlik türüdür. Diğer bir ifade ile bir ülkenin ekonomisinde tam istihdam durumu söz konusu olsa dahi, geçici işsizlik beklenen bir durumdur.

Geçici işsizliğin ana nedenleri aşağıdaki gibi sıralanabilir (Aydın, 2012: 123);

- Emekli olarak işgücü piyasasından çekilen işgücünün yerine yenisinin ikame edilmesi arasında zaman olması,
- Çalışabilir nüfusa yeni katılımların olması ve mevcut işgücünün sahip oldukları yetenek ve beklentiler doğrultusunda daha iyi imkanlarda iş araması,
- Şehir ya da kurum değiştirme eylemleri,
- Özelleştirmeler,
- İşsiz kalındıktan sonra iş arama eyleminin başlaması ve özellikle iş ve işçi bulma kurumlarının piyasalarda tam anlamı ile etkin çalışmıyor olması,
- İşsizlik ödeneklerinin uzun dönemli olarak veriliyor olması ve tutarının tatmin edici olmasının iş bulma ve arama çabalarının önüne geçiyor olması,

Yukarıdaki sayılan nedenler kapsamında geçici işsizliğin bir ülkede mutlak surette ortaya çıkabileceğini söylemek mümkündür. Çünkü yukarıda da görüldüğü gibi geçici işsizliğin temel nedeni işgücünün mobilitesidir ki bu durum engellenebilecek bir durum ya da engellenmesi gereken bir durum değildir.

1.2.3. Konjonktürel İşsizlik

Konjonktürel işsizlik uzun döneme yayılan ekonomik durgunluk dönemleri sonucu ortaya çıkan işsizlik türüdür (Zaim, 1997: 189). Konjonktürel işsizlik ülke

ekonomilerinde yaşanan ekonomik daralmalardan dolayı ortaya çıkan bir işsizlik türü olduğu için irade dışı oluşan bir işsizlik türüdür.

Konjonktürel işsizliğe neden olabilecek faktörleri aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür (Aydın, 2012: 123);

- Ekonomide yaşanan depresyon dönemlerinde üretimin daralması ve mal stoklarının artması ile yeni üretime ihtiyaç duyulmaması ve dolayısıyla işsizliğin tetiklenmesi,
- Ekonomide yer alan ürünlerin büyük ölçüde dış pazara yönelik ürünler olması,
- Az gelişmiş ülkeler tarafından yapılan hammadde ihracatı esnasında konjonktürün de ihracatı,
- Ekonomik gelişme dönemlerinde ya da diğer bir ifade ile ekonomik refah dönemlerinde elde edilen kazançların yatırıma dönüştürülerek yeni iş kolları yaratılmaması ve elde edilen kazançların yastık altı tasarruf unsurlarına yönelmesi.

Konjonktürel işsizlik genel olarak tam anlamı ile sanayileşmiş ülkelerde görülmektedir ve ne yapısal işsizlik kadar ne de teknolojik işsizlik kadar uzun döneme yayılmaktadır. Konjonktürel işsizliğin daha kısa süreli olmasındaki temel neden ekonomik dalgalanmalara bağlı olmasıdır. Çünkü ekonomik dalgalanmalar ile ilgili olarak hükümetler çeşitli ekonomik politikalar yolu ile önlemler almakta ve ekonomik dalgalanmaların etkisi azaltılabilmektedir (Pekin, 2007: 106).

1.2.4. Mevsimsel İşsizlik

Mevsimsel işsizlik en temel tanımlaması ile bazı mevsimlerde doğal koşullar nedeni ile ya da yaşanan sosyal bir takım olaylar nedeni ile ekonomik faaliyetlerin yavaşlaması ve üretimin azalması ve bu durumda işsizliğin ortaya çıkmasıdır (Unay, 2000: 350).

Mevsimsel işsizlik her sektörde ortaya çıkan bir işsizlik türü değildir. Diğer bir deyişle özellikle turizm ve tarım gibi üretimi belirli bir döneme yayılmış olan sektörlerde mevsimsel işsizlik görülmektedir. Turizm, tarım ve benzeri sektörlerde, üretim mevsimsel olarak artmaktadır ve bu dönemde bu sektörlerde çalışan kişi sayısı

artmaktadır ancak üretimin düştüğü dönemlerde bu çalışanlar ta ki bir dahaki artış dönemine kadar işsiz kalırlar (Ünsal, 1990: 92) ki bu durum mevsimsel işsizlik olarak tanımlanır.

1.2.5. Teknolojik İşsizlik

Teknolojik işsizlik kavramın adında da anlaşılacağı gibi teknolojik gelişmeler ile bağlantısı olan bir işsizlik türüdür. Diğer bir ifade ile, emek ile ikame edilen teknolojik makineler nedeni ile ortaya çıkan işsizlik türüne teknolojik işsizlik denilmektedir (Pekin, 2007: 108).

Teknolojik gelişmeler, gerek ekonomiler için gerekse bireylerin hayatında önemli yer tutan gelişmelerdir. Bu gelişmeler işsizlik kapsamında ele alındığında kısa dönemde işsizliği ciddi anlamda arttırıcı etki yapmaktadır. Ancak, uzun dönem kapsamında incelendiğinde, teknolojik gelişmeler istihdam yaratıcı bir role bürünmektedir. Diğer bir ifade ile emeğin teknoloji ile ikame edilmesi sonucunda kısa dönemde işsizlik artar ancak, teknolojik gelişmeler ile ortaya çıkan yan sanayiler istihdam alanı yaratır ve uzun dönemde işsizlik azalır (Karakayalı, 2002: 187).

1.2.6. Gizli İşsizlik

Gizli işsizlik, bireylerin iş bulma ümitlerini yitirmesi veya iş bulma ümidine hiç sahip olmaması nedeni ile iş arama çalışmalarına son vermesi nedeni ile oluşan işsizlik türüdür (Hespçioğlu, 1986:162). Bunun yanı sıra gizli işsiz olarak tanımlanabilecek işsizler, işlerine herhangi bir katkısı olmayan kişilerdir. “Örneğin; bir bakkal, askerden dönen çocuğuna bir işyeri açamamışsa veya onu bir işe yerleştirememişse, göz önünde bulundurma amacıyla işyerinde kasada oturabilir. Böyle bir durumda bu gencin işyerindeki işe katkısı çok küçüktür veya göz ardı edilebilecek düzeydedir. Bu kişi, esasında “gizli işsiz” olarak tanımlanmaktadır” (Koç, 2009: 1). Bu örnekten yola çıkarak gizli işsizlerin bir anlamda işli ama işsiz olduklarını söylemek mümkündür. Yani, üretim teknolojisi ya da üretim yöntemlerinin sabit kaldığı durumlarda bir kısım işgücünün üretim sürecinden çekilmesi halinde üretim miktarında önemli bir değişiklik olmaması durumunda üretimden çekilen işgücünün aslında gizli işsiz olarak tanımlanması gerekmektedir.

Gizli işsizlik, ülkelerdeki işsizlik oranları hesaplanırken genellikle göz ardı edilen bir kavramdır. Göz ardı edilmesinin temelinde bu tür işsizliğin ölçülmesinin son derece zor olması gelmektedir. Genel olarak ele alındığında bir ekonomide yer alan gizli işsizlerin tespit edilebilmeleri halinde işsizlik oranları üzerinde ciddi etkileri olduğudur.

1.2.7. Sürekli Durgunluk İşsizliği

Sürekli durgunluk kavramı ve bu kavramın bir sonucu olarak ortaya çıkan işsizlik türüne ilişkin çalışmalar eskilere dayanmaktadır. 1929 yılında yaşanan büyük ekonomik buhran sonucunda araştırmacıların işsizlik türleri ile ilgili çalışmalarında sürekli durgunluk kavramı önemli bir yer teşkil etmiştir. Sürekli durgunluk kavramının önem kazanmasının nedeni, yaşanan ekonomik buhran sonucunda kapitalist düzenlerin ciddi anlamda yıprandığının ve bu yıpranmanın tarihsel süreçte kronikleşerek işsizlik üzerinde etkili olacağı görüşüdür. Bu görüşün tanımladığı sürekli durgunluk işsizliği de özellikle gelişmiş ülkelerde ortaya çıkan ekonomik durgunluk sürecinin büyük kitleleri işsiz ve gelirsiz bırakan işsizlik türüdür (Alkın, Yıldırım, & Özer, 2005).

1.3. İşsizliğin Nedenleri

İşsizlik küresel dünyanın en önemli sorunlarından biri olduğunu söylemek mümkündür. Yapılan araştırmalara göre, 2012 yılı itibariyle küresel anlamda işsiz sayısı 200 milyon kişidir ve küresel istihdamın 3,3 milyar kişi olduğu bilgisi kapsamında bu rakamın oldukça çarpıcı bir rakam olduğunu söylemek mümkündür (İKV, 2013). Aşağıda yer alan tabloda 1991 ve 2012 yılları arasında küresel işsizlik oranlarının seyrini izlemek mümkündür.

Tablo 1.2: Küresel İşsizlik Oranları (%)

Yıl	İşgücü ('000)	İşsiz ('000)	İşsizlik Oranı (%)
1991	2.410.014	150.199	6,2
1992	2.451.410	143.567	5,9
1993	2.487.789	150.280	6,0
1994	2.529.174	150.968	6,0
1995	2.570.271	157.409	6,1
1996	2.611.536	160.244	6,1
1997	2.652.526	163.458	6,2
1998	2.691.388	169.632	6,3
1999	2.743.107	173.529	6,3
2000	2.786.087	174.933	6,3
2001	2.830.959	178.942	6,3
2002	2.879.721	183.556	6,4
2003	2.930.866	186.200	6,4
2004	2.985.606	186.314	6,2
2005	3.040.952	185.730	6,1
2006	3.082.058	177.082	5,7
2007	3.122.627	168.958	5,4
2008	3.160.996	175.671	5,6
2009	3.196.697	198.419	6,2
2010	3.235.030	194.640	6,0
2011	3.278.922	193.085	5,9
2012	3.324.627	197.313	5,9

Kaynak: Key Indicators of the Labour Market 7th Edition, www.ilo.org/kilm, Erişim Tarihi: 15.09.2013.

Yukarıda yer alan bilgiler ışığında, işsizlik sorununun küresel bir sorun olduğunun altının bir kere daha çizilmesinde yarar vardır. Görüldüğü gibi küresel işsizlik oranları % 6 ortalamaya sahiptir ve bu tüm işgücü kapsamında önemli bir orandır. Bu noktada uygulanan istihdam politikalarının eksikliğinin ya da etkinliğinin tartışılması gerekmektedir. Bu noktada da öncelikle işsizlik kavramının nedenleri incelenmelidir. Çünkü, bu denli çarpıcı rakamlara sahip olan işsizlik olgusunun nedenlerinin bilinmesi, işsizlik ile başa çıkma konusunda ortaya atılan politikaların etkin bir şekilde işlemesine yardımcı olacaktır.

İşsizliğin nedenlerine ilişkin faktörler çok çeşitlidir ve farklı bakış açılarından bakıldığında farklı gruplamalara tabi olabilmektedir. Bir pencereden bakıldığında; işsizliğin nedenleri, işgücü arzı kaynaklı nedenler ve işgücü talebi kaynaklı nedenler olmak üzere iki başlık altında incelenebilmektedir.

İşgücü arzı kaynaklı nedenlerin başında nüfus gelmektedir. Bilindiği gibi nüfus olarak tanımlanan kavram bir ülke sınırları içerisinde yaşayan tüm insanlardır. Bu insanların bir kısmı üretim gücüne katılabilme olanağına sahiptir. Diğer bir deyişle aktif olarak çalışabilecek ve işgücü piyasalarında yer alabilecek yaştadır. Ancak nüfusun bir kısmı (ki yaşı ve çocukları olarak da tanımlanabilir) üretim gücüne katılma durumunda değildir. Yani, üretim gücüne katılabilen nüfusa bağımlıdır. Bir ülkede hızlı bir nüfus artışı var ise, doğal olarak işgücü arzında da belirgin bir artış olması doğaldır. Bu arzı karşılayacak kaynaklar (yeni piyasalar, yeni iş kolları vb.) yaratılmadığı takdirde, ülkede işsizliğin baş göstermesi son derece doğaldır.

İşgücü arzı kaynaklı nedenlerden bir diğeri ise endüstrileşmedir. Endüstrileşme sonucunda özellikle kırsal bölgelerde yaşayan nüfusun şehirlere doğru kayması sonucunda şehirlerde bir işgücü arzı artışının yaşandığı bilinmektedir. İşgücü arzının bölgesel olarak yer değiştirmesinden ve yer değişikliği sonucunda son ikamet bölgesinde yeterli işgücü talebinin olmamasından kaynaklı olarak da işsizlik artmaktadır.

İşgücü talebi kaynaklı nedenlerin başında, ekonomik yapı gelmektedir. Ekonomik yapıda oluşan dalgalanmalar işsizliği etkileyen faktörlerdendir. Ekonominin yapısında konjonktürel bir alçalmanın varlığı ile yaşanan üretim dar boğazlarından kaynaklanan ve işgücü talebinde azalmaya yol açan geçici durumların kalıcı bir hal alması, mevsimsel işsizlik sorunun çözülmemesi, tarımda makineleşme, emeğin istihdamında ağır mali yükümlülükler nedeniyle kayıt dışılığın artışı, nihai tüketim malı ithalatına yönelik uygulamalar, yüksek reel faiz politikaları nedeniyle ülkedeki yatırımların finansal ağırlıkta olması gibi ekonominin genel yapısından kaynaklı nedenler işgücü talebini daraltarak işsizliği neden olabilmektedir (Aydın, 2012: 120).

Diğer bir talep yanlı etki teknolojik gelişmelerdir. Emek yoğun çalışan sektörlerin teknoloji yoğun makineler ile çalışmaya başlaması sonucunda, mevcut işgücü başka sektörlerle kaydırılmadığı durumda ortaya işsizlik sorunu çıkabilmektedir.

İşsizliğin nedenleri ile ilgili olarak neo-liberal iktisadi görüşün temel tezi, işsizliğin nedeni; işgücü maliyetleri olan ücret ve vergiler ile işten çıkartma

maliyetlerinin yüksek olması ve emek piyasasındaki katı sınırlar ve güçlü sendikaların varlığıdır (Ay, 2012: 322).

İşsizliğin ortaya çıkmasında gerek bireysel anlamda gerekse ülkesel bazda farklı nedenler mevcuttur. Diğer bir ifade ile çalışma isteğine ve gücüne sahip işsizlerin işsiz kalma nedenleri ile kendi iradeleri ile mevcut işlerinden ayrılan işsizlerin işsiz kalma nedenleri arasında fark bulunmaktadır. Yine aynı şekilde gelişmiş olan ekonomilerde ortaya çıkan işsizlik nedenleri ile gelişmekte olan ya da az gelişmiş ekonomilerde ortaya çıkan işsizlik nedenleri farklıdır. Dolayısıyla ülkelerin kendi sosyo-ekonomik değişkenlerine, politik durumlarına ve küresel siyasetteki yerlerine bakarak, tüm iç ve dış etkileri iyi analiz ederek işsizlik sorununun nedenlerini bulması ve her ülkede kendine has özellikler gösterebilen işsizlik sorununun doğru istihdam politikaları ile yönetilmesi gerekmektedir.

1.4. İstihdam Politikaları

1.4.1. Aktif İstihdam Politikaları

Aktif istihdam politikaları kavramı ilk olarak İkinci Dünya Savaşı'nın hemen sonrasında İsveç'te tam istihdama ulaşmak ve enflasyonu kontrol altına almak için oluşturulan bir politikanın oluşturulması sırasında kullanılmış ve 1960 yılından sonra Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) aktif istihdam politikalarını işgücü piyasası politikaları içinde ayrı bir tür olarak kabul etmiştir.

Avrupa ülkelerinde, 1960'lı yıllarda tam istihdam politikasının tamamlayıcı bir unsuru olarak görülen ve işgücü sunumunu artırmayı ve emek arz ve talebini meslek, işyeri, sektör ve bölge bazında uyumlu hale getirmeye çalışan aktif istihdam politikaları, 1980'li yıllara kadar politikacı ve uygulayıcıların ilgisini çekmemiş; 1980'lerde işsizliğin artması ile popüler hale gelmeye başlamıştır (Kapar, 2006: 243-244).

Ancak, günümüzde aktif istihdam politikalarının etkinliği özellikle de bazı araçları sorgulanır hale gelmiştir. Örneğin 2007 – 2010 yılları arasında OECD ülkelerinde aktif istihdam politikaları için yapılan harcamalar yüzde 21 oranında artmasına rağmen işsizlik oranı yüzde 54 artmıştır. Yapılan analizler sonucunda aktif istihdam politikalarının yapısal işsizlikte daha iyi sonuç verdiği ancak konjonktürel işsizlikte daha az etkili olduğu görülmektedir (OECD, 2012: 39 - 40).

Avrupa Birliği'nde (AB) ise 1990 yıllarda işsizliğin ön plana çıkması ile Jacques Delors'un başkanlığında bir çalışma komitesine hazırlatılan ve 1993 yılında yayımlanan "Büyüme, Rekabet ve İstihdam" isimli Beyaz Kitap, istihdam konusunda Birlik düzeyinde uygulanabilecek olan politikalar için bir temel oluşturmuştur. Beyaz Kitap temel alınarak 1994 yılında oluşturulan Essen Stratejisi, insan kaynaklarının geliştirilmesi, üretken istihdamın desteklenmesi, çalışma piyasası kurumlarının etkinliğinin artırılması, girişimciliğin teşviki, uzun dönemli işsizlerin ve kadın ve gençlerin çalışma piyasasına girişinin kolaylaştırılması gibi önlemler ile daha sonra uygulamaya konulacak olan Avrupa İstihdam Stratejisinin temellerini oluşturmuştur (Kesici ve Selamoğlu, 2005: 29-30).

Avrupa'da 1990 lı yıllarda ortaya çıkan emek piyasası sorunlarını gidermeyi amaçlayan aktif iş piyasası tedbirlerinden oluşan Avrupa İstihdam stratejisinin içeriğini; girişimciliğin özendirilmesi, iş kurmanın kolaylaştırılması, risk sermayesinin sağlanması, vergi kolaylıklarının sağlanması, istihdam edilebilirliğin artırılması, işsizlik ile mücadele edilmesi, okuldan işe geçişin kolaylaştırılması, pasif önlemlerden aktif önlemlere geçilmesi, uyum kapasitesinin artırılması, iş organizasyonunun modernize edilmesi, fırsat eşitliğinin sağlanması, çalışma ve aile yaşamının bağdaştırılması ve faal yaşama uyumun kolaylaştırılması oluşturmaktadır (Kesici ve Selamoğlu, 2005: 38).

1.4.2. Pasif İstihdam Politikaları

İstihdam olanaklarının geniş olması sadece ekonomik refah için değil, aynı zamanda toplumsal refah ve huzurun sağlanması için de önemlidir. Diğer taraftan baktığımızda işsizliğin ekonomik maliyetlerinin yanında sosyal maliyetleri de vardır. Sosyal maliyetleri, işsiz kalan bireyin tüketimini kısması ve aşırı borçlanması neticesinde psikolojik bunalım içerisine girmesi, işsiz kalınan süre ve ekonomik olanakları ile bağlantılı olarak bu bunalımın toplumsal huzuru bozacak davranışlara sebebiyet vermesi olarak sıralanabilir. Kendi isteği dışında işsiz kalan bireyin neden olacağı ekonomik ve sosyal maliyetlerin azaltılmasında sosyal güvenlik sistemi devreye girer. Bu bağlamda sosyal güvenlik sistemi içerisinde değerlendirilebilecek pasif istihdam politikaları istihdamı artırmaktan ziyade işsizliğin neden olduğu sosyal ve

ekonomik etkileri azaltmaya yönelik politikalar olarak tanımlanır (Korkmaz ve Mahiroğulları, 2007: 86).

2. TÜRKİYE'DE İŞSİZLİK VE İŞSİZLİKLE MÜCADELE'DE UYGULANAN POLİTİKALAR

Çalışmanın ikinci bölümünde ülkemizdeki işsizlik kavramı ele alınacaktır. Bu kapsamda öncelikle gelişmekte olan ülke kategorisinde olan ülkemizdeki işsizliğin nedenleri incelenecektir. Daha sonra ülkemizdeki işsizliğin boyutları çeşitli değişkenler kapsamında ele alınacaktır. Bu bölümde son olarak ülkemizde işsizlik ile mücadele kapsamında uygulanan politikalar detaylandırılacaktır.

2.1. Türkiye'de İşsizliğin nedenleri

Ülkemizde yaşanan işsizlik sorununun nedenleri kapsamında öncelikle bu konuda yapılan literatür çalışmalarını incelemekte yarar vardır. Bilindiği gibi özellikle son 10 yılda yaşanan küresel ve yerel ekonomik ve de siyasi değişimlerden ve dalgalanmalardan dolayı işsizlik sorunu boyut değiştirmiştir.

Ülkemizdeki işsizliğin nedenlerine ilişkin olarak yapılan çalışmalardan Ercan (1998), Tatlıdil ve Xanthacou (2002), Dayıoğlu ve Ercan (2010) yaptıkları çalışmalar kapsamında işsizlik nedenlerinin kırsaldan kentsel alana geçiş, tarımsal işgücünün yerini tarım dışı işgücü alması ve tarım dışında yüksek istihdam yaratılamaması olarak bulmuşlardır (Ay, 2012: 323).

Önsal (1997) yaptığı çalışmalar kapsamında ülkemizdeki işsizliğin nedenlerini aşağıdaki gibi sıralamıştır (Önsal, 1997: 79);

- Nüfustaki hızlı artış
- Yeni tarımsal alanların marjinal sınıra gelmesinden dolayı yarar sağlamaması
- Hızlı kentleşme ve kırsaldan kentlere yoğun göç
- Tarım sektörünün emek yoğun halinden sıyrılıp makineleşmesi
- Teknolojik gelişmelerin insan gücünün yerini alması
- 1994 yılından sonra yaşanan gerek yerel gerekse küresel ekonomik krizler
- Özelleştirme uygulamaları
- Mesleki ve teknik eğitimdeki yetersizlikler

- Siyasi anlamda tam anlamı ile istikrar sağlanamamış olması
- İş ve İşçi Bulma Kurumu gibi aracı kurumların etkin olarak çalışmaması

Görüldüğü gibi yapılan araştırmalar kapsamında ülkemizde mevcut işsizlik sorununun birçok nedeni bulunmaktadır. Ülkemize has dinamiklerden etkilenecek oluşan işsizliğin Türkiye'ye özel bir takım özelliklerinin olduğu da bilinmelidir. Daha önce de belirtildiği gibi bir ülkenin iç ve dış dinamiklerinden direkt olarak etkilenen bu sorun, ülke özelinde detaylı bir şekilde incelenirse, o ülkenin işsizlik özellikleri ortaya çıkacaktır. Bu kapsamda ülkemizdeki işsizliğin özellikleri aşağıdaki gibi sıralanabilir (Ekin, 2003: 10);

- Uzun süreli iş arayan işsizlerin yarısı ilk kez iş arayan bireylerden oluşmaktadır. Bu durum ülkemizdeki genç işsizlik oranının gün be gün yükselmesine neden olmaktadır.
- Ülkemizde işsiz kalınan süre yıllar itibariyle uzamaktadır. Bu durum iş bulma ümidini yitirmiş bireylerden oluşan bir topluluğun oluşmasına neden olmuştur ki bu durum ülkenin sosyo-psikolojik dengeleri için son derece sıkıntılı bir durumdur.
- Eğitimli ya da diğer bir deyişle kalifiye işçilerin eksik istihdam içerisindeki oranları yıllar itibariyle artmaktadır.
- Ülkemizde tarım sektörünün yarattığı istihdamın boyutları tam anlamı ile ölçülememektedir. Özellikle bu sektördeki kayıt dışı istihdamın yüksek olması ülke bazında oluşturulan işsizlik ve istihdam istatistiklerinin belirsizlik perdesi arkasında kalmasına neden olmaktadır.

Bir ülkedeki genç işsizlik oranının yıllar itibari ile artıyor olması bir anlamda ülkedeki yeni istihdam alanlarının yetersizliği ve uygulanan işsizlik politikalarının etkin olmayışı şeklinde yorumlanabilir. Çünkü beklenen, yeni mezun, kalifiye ve çalışma hevesi yüksek olan gençlerin kısa sürede işgücüne katılarak ülkeleri için katma değer yaratmasıdır. Ancak daha önce de belirtildiği gibi ülkemizdeki genç işsiz oranı yıllar itibariyle artmaktadır. Bu konuda Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD) verilerine göre düzenlenmiş olan tablo durumun vahameti hakkında detaylı bilgi vermektedir.

Tablo 2.1: Türkiye'deki Genç İşsizlik Oranları (%)

Yıllar	Genç İşsizlik Oranı (%)
1988	17,5
1989	16,5
1990	16,0
1991	15,3
1992	16,3
1993	17,8
1994	16,0
1995	15,6
1996	13,5
1997	14,3
1998	14,2
1999	15,0
2000	13,1
2001	16,2
2002	19,2
2003	20,5
2004	20,6
2005	19,9
2006	19,1
2007	20,0
2008	20,5
2009	25,3
2010	21,7
2011	18,4

Kaynak: Key Indicators of the Labour Market 7th Edition, (Çevrimiçi) www.ilo.org/kilm, Erişim Tarihi: 15.09.2013.

Yukarıda yer alan veriler ülkemizdeki 15-24 yaş bireylere ilişkin verilerdir. Bu veriler kapsamında ülkemizdeki genç işsizlik oranlarının özellikle 2003 yılından itibaren artış eğiliminde olduğunu söylemek mümkündür. Bu durumun bir nedeni 2003 yılında yaşanan küresel finansal kriz nedeni ile daralan piyasalarda istihdam oranlarının azalmasıdır. Ancak ülkemizdeki genç işsizlik oranlarının yüksekliği sadece ekonomik krizler ile ilişkilendirilmemelidir. Görüldüğü gibi 1988 – 2011 yılları arasındaki genç işsizlik oranlarının ortalaması % 17,6'dır ki bu oran yüksek kabul edilebilecek bir orandır. Çünkü kabaca, her 100 gençten 18 tanesinin işsiz olduğu durumu ortaya çıkmaktadır.

Ülkemizde elbette sadece genç işsizlik sorunu mevcut değildir. Ülkemizde kronikleşen bir işsizlik sorunu olduğu aşîkârdır. Bu sorunun detaylandırılması

kapsamında çalışmanın sonraki bölümünde ülkemizdeki işsizliğin boyutları ele alınacaktır.

2.2. Türkiye’de İşsizliğin Boyutları

Ülkemizde yaşanan işsizlik, çeşitli boyutlar kapsamında ele alınacaktır. Ancak bu inceleme yapılmadan önce ülkemizde işgücüne dâhil olmayan bireylerin neden işgücüne dâhil olmadıklarının incelenmesinde yarar vardır.

Türkiye İstatistik Kurumu tarafından yapılan analizler kapsamında 15 yaş üzerinde olan ve işgücüne dâhil olmayan bireylerin işgücüne dâhil olmama nedenleri aşağıdaki gibi sıralanabilmektedir (Türkiye İstatistik Kurumu, 2013);

- İş bulma ümidinin olmaması,
- İş arama çabasının olmaması,
- Mevsimlik çalışma,
- Ev işleri ile meşgul olma,
- Öğrenci olma,
- Emekli olma,
- İrat sahibi olma,
- Özürlü, yaşlı ya da hasta olma,
- Ailevi ve kişisel nedenler,

Türkiye İstatistik Kurumu’nun verilerine göre;

- 2000 ve 2012 yılları arasında iş bulma ümidi kaybolan birey sayısında ciddi bir artı vardır. 2000 yılında 132.000 kişi iken, 2012 yılında bu sayı 691.000 kişiye yükselmiştir. Bu artış % 423,48 oranında bir artıştır. İşgücü piyasalarında yer alan bireylerin iş bulma ümidinin yıllar itibariyle sürekli olarak artış göstermesi son derece olumsuz bir durumdur. Çünkü bu durum bir anlamda ülke ekonomisindeki yapısal işsizliğin giderek kronikleştiğinin bir göstergesidir.

- 2000 – 2012 yılları arasında işgücüne dâhil olmama nedenlerine ilişkin diğer bir çarpıcı istatistik mevsimlik işçiler ile ilgilidir. 2000 yılında 599.000 kişi

mevsimlik çalıştığı için işgücüne dahil olmadığını söylerken 2012 yılında sadece 63.000 kişi mevsimlik çalıştığı için işgücüne dahil olmadığını belirtmiştir.

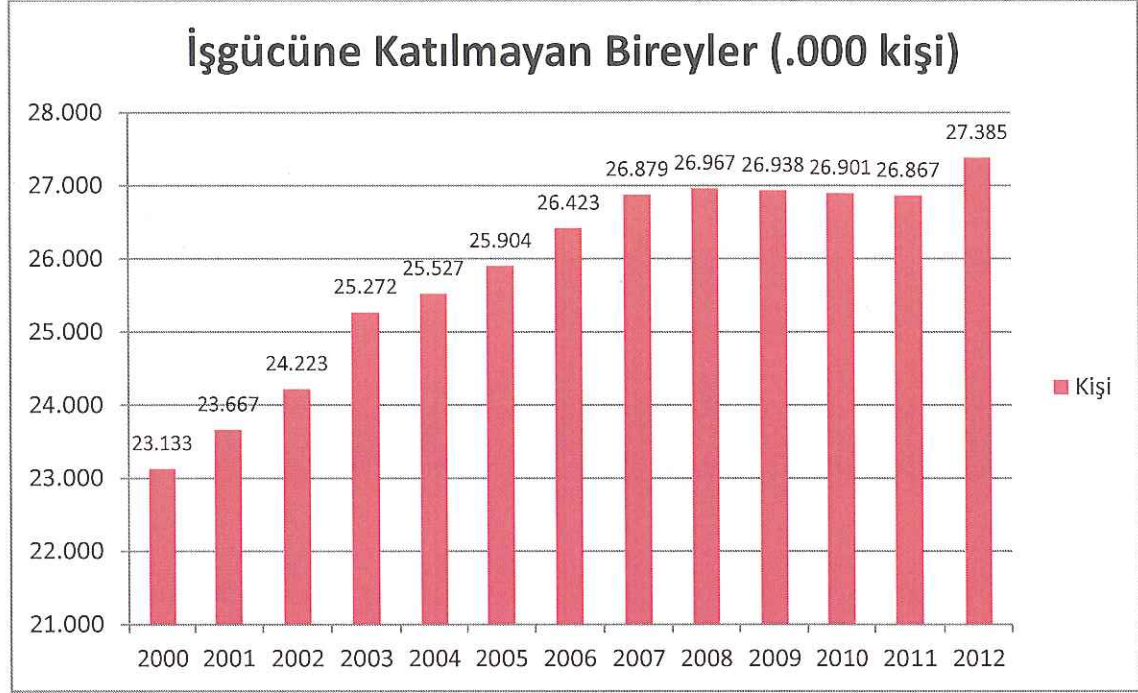
- Yalnızca 2000 - 2003 yılları arasında işgücüne dâhil olmama nedeni olarak irat sahibi olmayı gösteren bireyler vardır. 2003 yılından itibaren irat sahibi olsalar dahi bireyler işgücüne katılma çabası içine girmişlerdir. Bu durum bir anlamda 2003 krizinin olumsuz sonuçlarından biridir.

Tablo 2.2: 15 Yaş Üzerindeki Bireylerin İşgücüne Dâhil Olmama Nedenleri (2000-2012)

(Bin Kişi)	İş bulma ümidi yok	İş aramayıp çalışmaya hazır olan	Mevsimlik çalışan	Ev işleri ile meşgul	Öğrenci	Emekli	İrad sahibi	Özürlü yaşı veya hasta	Ailevi ve kişisel nedenler	Diğer	Toplam
2012	691	1.303	63	11.992	4.409	3.795		3.459	1.376	298	27.385
2011	678	1.267	64	11.872	4.219	3.617		3.406	1.442	303	26.867
2010	716	1.297	65	11.914	4.122	3.577		3.394	1.491	325	26.901
2009	757	1.304	87	12.101	3.967	3.622		3.396	1.465	239	26.938
2008	612	1.238	315	12.186	3.757	3.488		3.414	1.262	695	26.967
2007	612	1.130	289	12.124	3.680	3.520		3.225	1.391	909	26.879
2006	624	1.285	341	12.409	3.588	3.238		3.298	995	645	26.423
2005	486	1.077	391	12.703	3.453	3.112		3.098	963	623	25.904
2004	311	790	385	13.042	3.417	3.124		2.885	1.061	513	25.527
2003	84	267	893	12.578	3.458	2.982	363	2.471	1.555	620	25.272
2002	73	287	813	12.211	3.191	2.713	397	2.448	1.419	673	24.223
2001	108	255	765	12.363	3.024	2.455	503	2.256	1.218	719	23.667
2000	132	330	599	12.339	2.900	2.277	478	2.176	1.164	738	23.133
Toplam	5.884	11.830	5.070	159.834	47.185	41.520	1.741	38.926	16.802	7.300	

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, İşgücü İstatistikleri, 2013, (Çevrimiçi) <http://tuikapp.tuik.gov.tr/sgucuaapp/sgucu.zul> Erişim Tarihi: 15.09.2013.

Yukarıda yer alan tablo da görüldüğü gibi; işgücüne dâhil olmayan kişi sayısı 2000 yılında 23.133.000 kişi iken, 2012 yılında bu oran 27.385.000 olarak gerçekleşmiştir. 2000 – 2012 yılları arasında işgücüne dâhil olmayan kişi sayısı sürekli olarak artan bir eğilim içerisindeydir.



Şekil 2.1: İşgücüne Dâhil Olmayan Bireylerdeki Artış

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, İşgücü İstatistikleri, 2013, (Çevrimiçi)
<http://tuikapp.tuik.gov.tr/isgucuapp/isgucu.zul> Erişim Tarihi: 15.09.2013.

Ülkemizdeki işsizliği çeşitli boyutları kapsamında detaylı bir şekilde incelemeyden önce, Türkiye’deki işsizlik oranlarının yıllar itibariyle incelenmesinde yarar vardır. Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD) verilerine göre hazırlanmış 15 yaş üstü işsizlik oranlarını gösteren tablo aşağıdaki gibidir.

Tablo 2.3: İşsizlik Oranları (1988-2011) (15+)

Yıllar	İşsizlik Oranı
1988	8,4
1989	8,6
1990	8,0
1991	8,2
1992	8,5
1993	9,0
1994	8,6
1995	7,6
1996	6,6
1997	6,8
1998	6,9
1999	7,7
2000	6,5
2001	8,4
2002	10,4
2003	10,5
2004	10,8
2005	10,6
2006	10,2
2007	10,3
2008	11,0
2009	14,0
2010	11,9
2011	9,8

Kaynak: Key Indicators of the Labour Market 7th Edition, (Çevrimiçi) www.ilo.org/kilm, Erişim Tarihi: 15.09.2013.

Yukarıdaki tabloda görüldüğü gibi ülkemizdeki işsizlik oranlarının 1988 – 2011 yılları arasında ortalama olarak %9,1 oranında oluşmuştur.

2.2.1. Demografik Değişkenlere Göre İşsizlik

Ülkemizdeki işsizlik öncelikle demografik değişkenler boyutunda ele alınacaktır. Demografik değişkenler olarak bu çalışma kapsamında yaş, cinsiyet, medeni durum ve eğitim değerlendirilecektir.

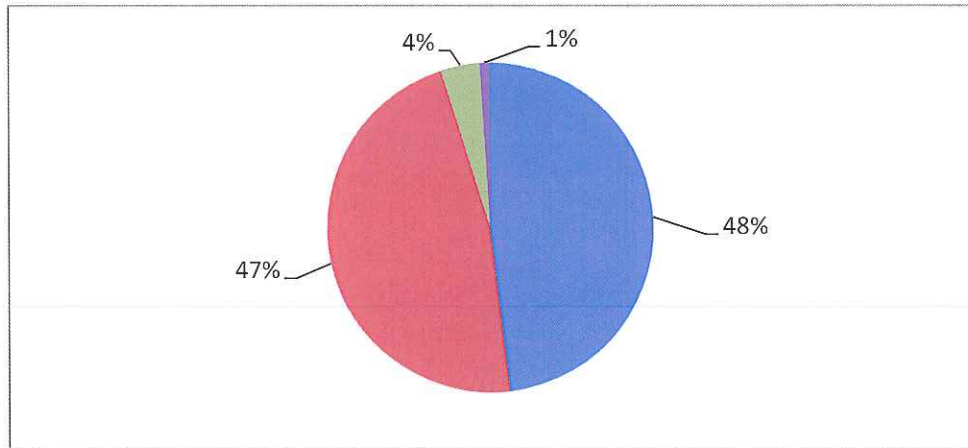
Türkiye İstatistik Kurumu'nun verilerine göre, 15 yaş üzerinde işsizlerin 2000 – 2012 yılları arasında medeni durumlarına göre dağılımlarını gösteren tablo aşağıdaki gibidir.

Tablo 2.4: Medeni Duruma Göre İşsizlik (Bin Kişi)

Yıllar	Hiç evlenmedi	Evli	Boşandı	Eşi öldü	Toplam
2012	1.202	1.189	110	17	2.518
2011	1.252	1.232	109	23	2.615
2010	1.428	1.485	111	22	3.046
2009	1.600	1.724	122	24	3.471
2008	1.234	1.283	81	13	2.611
2007	1.184	1.113	66	14	2.377
2006	1.147	1.105	64	12	2.328
2005	1.187	1.128	59	15	2.388
2004	1.251	1.069	50	14	2.385
2003	1.237	1.190	49	16	2.493
2002	1.211	1.178	57	18	2.464
2001	989	923	39	15	1.967
2000	807	653	27	10	1.497
Toplam	15.729	15.272	944	213	

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, İşgücü İstatistikleri, 2013, (Çevrimiçi)
<http://tuikapp.tuik.gov.tr/isgucuapp/isgucu.zul> Erişim Tarihi: 15.09.2013.

Yukarıda yer alan tabloda görüldüğü gibi 2000 – 2012 yılları arasında işsiz olan toplam 32.160.000 kişinin toplam 15.729.000 tanesi hiç evlenmemiş kişilerden, 15.272.000 tanesi evli kişilerden, 944.000 kişisi boşanmış kişilerden ve 213.000 kişisi de eşi ölmüş kişilerden oluşmaktadır. En güncel veri olan 2012 yılı verileri kapsamında; toplam işsizlerin %48'inin hiç evlenmemiş kişiler olduğunu ve % 47'sinin de evli kişiler olduğunu söylemek mümkündür.



Şekil 2.2: Medeni Duruma Göre İşsizlik Oranları (2012 Yılı)

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, İşgücü İstatistikleri, 2013, (Çevrimiçi)
<http://tuikapp.tuik.gov.tr/isgucuapp/isgucu.zul> Erişim Tarihi: 15.09.2013.

Demografik değişkenler kapsamında ülkemizdeki işsizliğin incelenmesine cinsiyet değişkeni ile devam edilecektir. Bu kapsamda öncelikle 15 yaş üstü erkek işsizlerin yaş değişkenine göre işsizlik oranları incelenecektir.

Tablo 2.5: Erkek İşsizlerin Yıllar İtibariyle Yaş Gruplarına Göre İşsizlik Oranı

Yıllar	Yaş Grubu										
	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65+
	İşsizlik Yüzdesi										
2012	14,9	17,1	10,4	7,1	6,1	6,3	7,3	7,3	6,4	4,3	1,2
2011	15,9	17,8	11,1	7,6	6,8	7	7,4	7,7	7,4	4	1,6
2010	19	22,4	13,6	9,5	9	8,7	9,3	9,2	8,7	5,7	2,1
2009	24,2	26,2	16,7	12,2	11	10,3	10,3	10,8	9,8	5,6	1,8
2008	20,1	20,1	12,6	9,2	8,1	8	8,2	7,9	7,5	4,9	1,2
2007	20	19,3	11,8	8,3	7,1	7	7,8	7,4	6,2	4,1	1,2
2006	17,1	19	12,4	7,9	7,3	7,2	7,4	8,2	6,6	3,8	1
2005	18,4	20,2	12,4	9,1	7,7	7,3	7,7	8,2	5,9	3,7	1,1
2004	18,2	21,8	13,6	9,1	8	7,1	7,3	7,6	5,2	3,9	1,4
2003	18,7	23,1	12,6	8,7	7,6	7,1	7,4	7,2	6,1	3,2	0,8
2002	17,3	22,4	11,8	8,5	8,6	7,8	8	7,2	6	2,3	1
2001	14,9	18,7	9,6	6,9	6,9	5,4	6,1	5,2	3,7	2,1	1,1
2000	11	15,7	7,2	5	4,6	3,9	3,5	4,2	3	2,7	0,7
Ortalama	17,67	20,29	11,98	8,39	7,60	7,16	7,52	7,55	6,35	3,87	1,25

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, İşgücü İstatistikleri, 2013, (Çevrimiçi)

<http://tuikapp.tuik.gov.tr/igucuapp/igucu.zul> Erişim Tarihi: 15.09.2013.

Yukarıda yer alan tabloda görüldüğü gibi, erkek işsizlerin ortalama olarak 20 – 24 yaş grubunda yığıldığı görülmektedir. Diğer bir ifade ile toplam erkek işsizlerin % 20,29'u 20 ila 24 yaşları arasındadır. Erkek işsizlerin ortalama % 17,67'si 15 -19 yaş grubuna mensupken, ortalama % 11,98'inin 25-29 yaş grubuna mensup olduğu görülmektedir. Bu noktada, ülkemizdeki genç işsizlik sorununun boyutlarını görmek mümkündür. Toplam erkek işsizlerin neredeyse yarısı - % 49,95'i – genç olarak tabir edilen 15 – 29 yaş grubuna mensuptur.

Demografik değişkenler kapsamında ülkemizdeki işsizliğin incelenmesine kadın işsizlere ilişkin oranlar ile devam edilecektir. Bu kapsamda öncelikle 15 yaş üstü kadın işsizlerin yaş değişkenine göre işsizlik oranları incelenecektir

Tablo 2.6: Kadın İşsizlerin Yıllar İtibariyle Yaş Gruplarına Göre İşsizlik Oranı

Yıllar	Yaş Grubu										
	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65+
	İşsizlik Yüzdeleri										
2012	14,9	22,2	16,5	10,9	8,8	6,8	5	3,9	2,6	0,7	0,2
2011	15,5	23,3	15,8	11,3	9,4	7,1	5,7	4,3	2,1	0,9	0,1
2010	18,5	25,2	17,9	12,5	11,2	8	6,3	5,7	1,8	1,1	0,1
2009	22,2	26,5	19,4	13,8	11,7	9,7	7	4,5	2,1	0,6	0,3
2008	18,6	22,6	15	11	8,8	6,8	5,4	3,4	1,6	0,8	0,6
2007	18,9	21,7	14,3	10	8,1	5,9	4,3	2,2	1,6	0,8	0
2006	18,1	22,1	14,6	10,9	7,7	6	4	2,3	1,5	0,3	0,3
2005	17,6	22,1	15,5	10,2	7,9	5,3	3,9	2,6	0,7	0,9	0,1
2004	16,6	22,9	14,8	9,9	7	5,6	2,9	2,8	0,8	0,4	0,2
2003	16,3	20,4	13,2	9,8	6,9	5	3,9	2,6	1,1	1,2	0,5
2002	15,5	18,1	12,3	9	6,5	5,9	2,3	2	2	0,3	0,5
2001	14	14,6	9,5	6,2	5,1	3,4	2,1	1,3	0,8	0,2	0,2
2000	10,1	13,1	7,5	5,1	4,1	2,5	1,7	2,8	0,3	0,4	0,1
Ortalama	16,68	21,14	14,33	10,05	7,93	6	4,19	3,1	1,46	0,66	0,2

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, İşgücü İstatistikleri, 2013, (Çevrimiçi)

<http://tuikapp.tuik.gov.tr/isgucuapp/isgucu.zul> Erişim Tarihi: 15.09.2013.

Yukarıda yer alan tabloda görüldüğü gibi, kadın işsizlerin ortalama olarak 20 – 24 yaş grubunda yığıldığı görülmektedir. Bu yönü ile cinsiyet değişkeni açısından hem kadınların hem de erkeklerin 20-24 yaş grubunda en yüksek oranla işsiz oldukları görülmektedir.

Kadın işsizlerin ortalama % 16,68’si 15 -19 yaş grubuna mensupken, ortalama % 14,33’ünün 25-29 yaş grubuna mensup olduğu görülmektedir. Toplam kadın işsizlerin yarısından fazlası - % 52,14’i – genç olarak tabir edilen 15 – 29 yaş grubuna mensuptur.

Ülkemizdeki işsizliğin cinsiyet değişkeni kapsamında incelenmesine Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD)’nin verileri kapsamında “Key Indicators of the Labour Market” veri bankasında yayımlanan istatistiki veriler incelenecektir. Bu kapsamda 1988 – 2011 yılları arasında yaş grubu ayrımı yapılmaksızın sadece cinsiyet ayrımına göre oluşan işsizlik oranları aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 2.7: Cinsiyet Değişkenine Göre Türkiye'deki İşsizlik Oranları (1988-2011)

Yıllar	Cinsiyet	İşsizlik Oranı (%)
1988	Erkek	7,5
1988	Kadın	10,6
1989	Erkek	8,2
1989	Kadın	9,5
1990	Erkek	7,8
1990	Kadın	8,5
1991	Erkek	8,7
1991	Kadın	7,1
1992	Erkek	8,8
1992	Kadın	7,8
1993	Erkek	8,8
1993	Kadın	9,4
1994	Erkek	8,8
1994	Kadın	8,1
1995	Erkek	7,8
1995	Kadın	7,3
1996	Erkek	6,9
1996	Kadın	6,0
1997	Erkek	6,5
1997	Kadın	7,8
1998	Erkek	6,9
1998	Kadın	6,8
1999	Erkek	7,7
1999	Kadın	7,6
2000	Erkek	6,6
2000	Kadın	6,3
2001	Erkek	8,7
2001	Kadın	7,5
2002	Erkek	10,7
2002	Kadın	9,5
2003	Erkek	10,7
2003	Kadın	10,1
2004	Erkek	10,8
2004	Kadın	11,0
2005	Erkek	10,4
2005	Kadın	11,2
2006	Erkek	9,9
2006	Kadın	11,1
2007	Erkek	10,0
2007	Kadın	11,0
2008	Erkek	10,7
2008	Kadın	11,6
2009	Erkek	13,9
2009	Kadın	14,3
2010	Erkek	11,4
2010	Kadın	13,0
2011	Erkek	9,2
2011	Kadın	11,3

Kaynak: Key Indicators of the Labour Market 7th Edition, (Çevrimiçi) www.ilo.org/kilm, Erişim Tarihi: 15.09.2013.

Demografik değişkenler kapsamında Türkiye'deki işsizlik incelenirken yaş değişkeni ele alınacaktır. Bu kapsamda 2000 – 2012 yılları arasındaki 15 yaş üstü işsiz grubunun yaş gruplarına göre dağılımı ele alınacaktır.

Tablo 2.8: Yaş Grubu Değişkeni Kapsamında Türkiye'deki İşsiz Sayıları (Bin Kişi)

Yıllar	Yaş Grubu					Toplam
	15-19	20-24	25-34	35-54	55+	
2012	234	541	858	789	96	2.518
2011	258	574	868	816	98	2.615
2010	313	648	1.012	966	108	3.046
2009	401	725	1.184	1.054	107	3.471
2008	330	567	874	762	79	2.611
2007	325	547	783	660	62	2.377
2006	284	547	783	652	62	2.328
2005	299	582	800	651	55	2.388
2004	287	633	801	611	53	2.385
2003	321	654	847	614	57	2.493
2002	339	641	785	641	58	2.464
2001	317	546	599	466	40	1.967
2000	247	458	439	318	35	1.497

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, İşgücü İstatistikleri, 2013, (Çevrimiçi) <http://tuikapp.tuik.gov.tr/isgucuapp/isgucu.zul> Erişim Tarihi: 15.09.2013.

Yukarıda yer alan tabloda yer alan bilgiler kapsamında yaş grupları bazında ortalama işsiz sayısı hesaplandığında aşağıdaki sonuçlara ulaşmak mümkündür;

- 2000 – 2012 yılları arasında işsiz olan kişilerin ortalama 304.000 kişisi 15 – 19 yaş grubuna mensuptur.
- 2000 – 2012 yılları arasında işsiz olan kişilerin ortalama 589.000 kişisi 20 – 24 yaş grubuna mensuptur.
- 2000 – 2012 yılları arasında işsiz olan kişilerin ortalama 817.000 kişisi 25 – 34 yaş grubuna mensuptur.
- 2000 – 2012 yılları arasında işsiz olan kişilerin ortalama 692.000 kişisi 35 – 54 yaş grubuna mensuptur.
- 55 üzeri yaş grubuna mensup işsizlerin sayısı 2000 – 2012 yılları arasında ortalama 70.000 olarak oluşmuştur.

Türkiye’deki 15 yaş üstü işsizlerin 2000 – 2012 yılları arasında eğitim durumlarına ilişkin dağılımları aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 2.9: Türkiye’deki İşsizlerin Eğitim Durumuna Göre Dağılımı (Bin Kişi)

	Okuma-yazma bilmeyen	Okuma yazma bilen fakat bir okul bitirmeyen	İlkokul	Ortaokul veya dengi meslek okul	Genel lise	Lise dengi meslek okul	Yüksekokul veya fakülte	İlköğretim	Toplam
2012	45	129	664	200	335	272	503	370	2.518
2011	56	143	751	210	351	285	467	352	2.615
2010	69	155	960	254	432	332	446	399	3.046
2009	87	179	1.143	317	498	393	459	395	3.471
2008	64	134	871	248	387	292	362	253	2.611
2007	55	110	803	243	380	294	311	181	2.377
2006	53	93	845	283	377	275	285	116	2.328
2005	58	94	892	308	378	294	277	88	2.388
2004	57	58	908	307	410	288	308	47	2.385
2003	113	64	1.113	308	339	243	290	23	2.493
2002	79	44	1.091	314	374	280	267	15	2.464
2001	60	46	892	246	336	214	164	9	1.967
2000	68	42	628	187	274	151	143	5	1.497

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, İşgücü İstatistikleri, 2013, (Çevrimiçi)

<http://tuikapp.tuik.gov.tr/isgucuapp/isgucu.zul> Erişim Tarihi: 15.09.2013.

Yukarıdaki yer alan tablo kapsamında işsizliğin eğitim boyutu ile ilgili olarak aşağıdaki sonuçlara varmak mümkündür;

- Türkiye’de 2012 yılında mevcut 2.518.000 işsizin % 26,37’si ilköğretim mezunudur. Bu rakam 2012 yılında yüksekokul veya fakülte mezunları için %19,97 olarak gerçekleşmiştir.
- Ülkemizde 2000 – 2012 yılları arasındaki işsizlik verilerine göre işsiz olan bireylerin ortalama % 2,69’u okuma yazma bilmeyen kişilerden oluşmaktadır.
- Ülkemizde 2000 – 2012 yılları arasındaki işsizlik verilerine göre işsiz olan bireylerin ortalama % 4,01’i okuma yazma bilen ancak herhangi bir eğitim kurumuna gitmemiş kişilerden oluşmaktadır.
- Ülkemizde 2000 – 2012 yılları arasındaki işsizlik verilerine göre işsiz olan bireylerin ortalama % 35,95’i ilkokul mezundur.
- Ülkemizde 2000 – 2012 yılları arasındaki işsizlik verilerine göre işsiz olan bireylerin ortalama % 10,65’i ortaokul veya dengi bir meslek okulundan mezundur.

- Ülkemizde 2000 – 2012 yılları arasındaki işsizlik verilerine göre işsiz olan bireylerin ortalama % 26,38’i genel lise veya dengi bir meslek okulu mezunudur.
- Ülkemizde 2000 – 2012 yılları arasındaki işsizlik verilerine göre işsiz olan bireylerin ortalama % 13,31’i yüksekokul veya fakülte mezunudur.

Demografik değişkenler kapsamında son olarak Türkiye İstatistik Kurumu tarafından açıklanan en güncel veri grubu olan 2012 yılına ilişkin işsizlik verileri çapraz karşılaştırma yolu ile analiz edilecektir. Öncelikle, eğitim durumu ve medeni durum kapsamında ülkemizdeki işsizliğin durumu incelenecektir. Bu hususta Türkiye İstatistik Kurumu verileri kapsamında hazırlanan 2012 yılını kapsayan bilgiler aşağıdaki gibi olmuştur.

Tablo2.10: Eğitim Durumu ve Medeni Durum Değişkenleri Kapsamında İşsizlik Boyutu (Bin Kişi)

	Okuma-yazma bilmeyen	Okuma yazma bilen fakat bir okul bitirmeyen	İlkokul	Ortaokul veya dengi meslek okul	Genel lise	Lise dengi meslek okul	Yüksekokul veya fakülte	İlköğretim	Toplam
Hiç evlenmedi	6	57	69	45	192	155	367	309	1.202
Evli	37	67	543	135	124	107	121	56	1.189
Boşandı	1	3	43	18	16	10	14	5	110
Eşi öldü	1	2	8	2	2	1	0	0	17
Toplam	45	129	664	200	335	272	503	370	2.518

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, İşgücü İstatistikleri, 2013, (Çevrimiçi)

<http://tuikapp.tuik.gov.tr/isgucuapp/isgucu.zul> Erişim Tarihi: 15.09.2013.

Yukarıda yer alan tablo kapsamında ülkemizdeki işsizliğin demografik boyutlarına ilişkin aşağıdaki sonuçlara varmak mümkündür;

- Hiç evlenmemiş toplam 1.202.000 işsizin 367.000 tanesi yüksekokul veya fakülte mezunudur.
- Evli olan toplam 1.189.000 işsizin 543.000 tanesi ilkokul mezunudur.
- Boşanmış olan 110.000 işsizin 43.000 tanesi ilkokul mezunudur.
- Eşi ölmüş olan toplam 17.000 işsizin 8.000 tanesi ilkokul mezunudur.
- 2012 yılında hesaplamalara dâhil olan 2.518.000 işsizin toplam 503.000 tanesi yüksekokul veya fakülte mezunudur ki bu rakam toplam işsizlerin % 19,97’sini oluşturmaktadır. Bu noktada işsizlerin büyük bir kısmının mesleki anlamda kalifiye olduğunu söylemek mümkündür. Kalifiye olan işsizlerin işgücüne katılmasını sağlayıcı politikaların etkin bir şekilde uygulanması ile ekonomik katma değer yaratılmasına olanak sağlayacaktır.

Demografik değişkenlere ilişkin işsizlik verilerinin çapraz karşılaştırması kapsamında ikinci olarak cinsiyet değişkeni kapsamında 15 yaş üstü işsizlerin Uluslararası Eğitim Standartları kapsamında sınıflandırılmış eğitim düzeyleri incelenecektir. Bu kapsamda eğitim düzeyleri 1 yıldan az eğitilmiş, ön eğitim düzeyi, birincil eğitim düzeyi, ikincil eğitim düzeyi ve üçüncül eğitim düzeyi olarak sınıflandırılmıştır.

Bu analize ilişkin veriler kapsamında hazırlanmış tablo aşağıdaki gibidir.

Tablo 2.11: Eğitim Durumu ve Cinsiyet Değişkenleri Kapsamında İşsizlik Boyutu (%)

Yıllar	Cinsiyet	Bir Yıldan Az (%)	Ön Eğitim Düzeyi (%)	Birincil Eğitim Düzeyi (%)	İkincil Eğitim Düzeyi (%)	Üçüncül Eğitim Düzeyi (%)	Diğer (%)
1997	Erkek	2,2		62,4	27,9	5,8	2,8
1997	Kadın	2,1		37,0	49,3	10,9	1,2
1998	Erkek	2,1		59,1	28,8	7,5	1,7
1998	Kadın	4,3		34,2	46,3	14,4	1,1
1999	Erkek	2,5		61,6	27,3	6,6	2,1
1999	Kadın	2,3		43,2	40,2	13,3	1,4
2000	Erkek	3,6		61,6	24,8	7,2	2,9
2000	Kadın	7,2		34,6	38,5	16,3	2,6
2001	Erkek	3,0		63,0	25,0	6,3	2,6
2001	Kadın	3,1		43,6	37,3	14,7	1,5
2002	Erkek	2,6		64,7	22,8	7,9	2,0
2002	Kadın	4,9		37,5	37,1	19,0	1,3
2003	Erkek	3,2		64,9	21,0	8,4	2,6
2003	Kadın	8,3		38,8	29,9	20,7	2,4
2004	Erkek	2,3		60,0	25,7	9,2	2,8
2004	Kadın	2,1		33,7	39,7	23,2	1,1
2005	Erkek	2,2		61,0	24,2	8,1	4,4
2005	Kadın	2,8		35,1	39,3	20,7	2,3
2006	Erkek	2,4		60,1	24,3	8,8	4,4
2006	Kadın	1,8		36,9	38,4	20,4	2,5
2007	Erkek	2,5		59,0	24,2	8,9	5,4
2007	Kadın	1,8		32,5	39,3	23,9	2,4
2008	Erkek	2,5		59,6	22,5	9,5	5,8
2008	Kadın	2,3		34,5	34,9	24,9	3,4

Kaynak: Key Indicators of the Labour Market 7th Edition, (Çevrimiçi) www.ilo.org/kilm, Erişim Tarihi: 15.09.2013.

2.2.2. İş Arama Süresine Göre İşsizlik

Türkiye’deki işsizliğin incelenmesi kapsamında iş arama süresi boyutunun da ele alınmasında yarar vardır. Türkiye İstatistik Kurumu tarafından açıklanan veriler kapsamında iş arama süresi;

- 1-2 ay
- 3-5 ay
- 6-8 ay
- 9-11 ay
- 1-2 yıl
- 2-3 yıl
- 3 yıl ve daha fazla
- İş bulmuş ancak başlamak için bekleyen

şeklinde sınıflandırılmıştır. Bu sınıflandırma kapsamında 15 yaş üstü işsizlerin 2000 – 2012 yılları arasındaki verilerinin analizi sonucunda elde edilen tablo aşağıdaki gibi olmuştur.

Tablo 2.12: İş Arama Süresi Boyutuna Göre Türkiye’deki İşsizlik (Bin Kişi)

Yıllar	1-2 ay	3-5 ay	6-8 ay	9-11 ay	1 yıl ve daha fazla 2 yıldan az	2 yıl ve daha fazla 3 yıldan az	3 yıl ve daha fazla	İş bulmuş başlamak için bekleyen	Toplam
2012	826	646	291	99	401	147	71	36	2.518
2011	862	611	315	108	428	168	91	31	2.615
2010	906	724	375	142	533	208	124	35	3.046
2009	957	929	502	175	538	199	135	37	3.471
2008	777	688	308	98	410	167	118	45	2.611
2007	658	578	274	99	402	170	139	57	2.377
2006	562	533	272	82	414	216	192	57	2.328
2005	513	520	289	90	429	261	241	46	2.388
2004	490	515	312	106	456	256	206	42	2.385
2003	781	660	288	83	323	156	104	97	2.493
2002	704	583	279	102	428	176	94	98	2.464
2001	648	595	208	65	264	90	54	43	1.967
2000	530	395	164	50	190	72	44	52	1.497

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, İşgücü İstatistikleri, 2013, (Çevrimiçi)

<http://tuikapp.tuik.gov.tr/isgucuapp/isgucu.zul> Erişim Tarihi: 15.09.2013.

Yukarıda yer alan tablo kapsamında ülkemizdeki işsizliğin iş arama süresi boyutuna ilişkin aşağıdaki sonuçlara varmak mümkündür;

- 2000 – 2012 yılları arasında iş arayan ortalama toplam 2.473.000 kişinin % 28,65'i 1 -2 ay, % 24,80'i 3-5 ay, % 12, 06'sı 6-8 ay, % 16,22'si 1-2 yıl arası, % 7,11'i 2 – 3 yıl arası, % 5,02'si 3 yıl ve daha fazla süreler ile iş aramıştır.

- 2000 – 2012 yılları arasında iş arayan ortalama toplam 2.473.000 kişinin % 2,10'u bir iş bulmasına rağmen bu işte fiilen çalışmak için beklemektedir. İşgücüne tam anlamı ile katılıp katma değer yaratmadıkları için bu gruptaki kişilerde işsiz olarak ele alınmaktadır.

İş arama süresi boyutunun eğitim düzeyi değişkeni ile karşılaştırılması ülkemizdeki işsizliğin durumu ile ilgili önemli bir referans olacaktır. Beklenen eğitim düzeyi yüksek ya da diğer bir deyişle kalifiye bireylerin iş arama sürelerinin diğer bireylerden daha kısa çıkması yönündedir.

Türkiye İstatistik Kurumu'nun yaptığı analizler kapsamında eğitim düzeyi ve iş arama süresi arasındaki istatistiksel ilişkiyi gösteren tablo aşağıda yer almaktadır. Tabloda yer alan veriler 15 yaş üstü işsizler için hesaplanmıştır ve bin kişi olarak 2012 yılına ilişkin olarak gösterilmektedir.

Tablo 2.13: Eğitim Durumu ve İş Arama Süresi Arasındaki İlişki (Bin Kişi)

	1-2 ay	3-5 ay	6-8 ay	9- 11 ay	1 yıl ve daha fazla 2 yıldan az	2 yıl ve daha fazla 3 yıldan az	3 yıl ve daha fazla	İş bulmuş başlamak için bekleyen	Toplam
Okuma-yazma bilmeyen	16	16	2	2	4	4	1	1	45
Okuma yazma bilen fakat bir okul bitirmeyen	51	41	13	3	14	5	2	1	129
İlkokul	257	183	66	21	83	32	14	8	664
Ortaokul veya dengi meslek okul	58	52	21	8	35	14	8	3	200
Genel lise	97	82	45	14	57	23	13	4	335
Lise dengi meslek okul	81	68	32	10	51	19	8	4	272
Yüksekokul veya fakülte	122	104	68	27	110	39	21	11	503
İlköğretim	143	101	44	15	48	11	3	5	370
Toplam	826	646	291	99	401	147	71	36	2.518

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, İşgücü İstatistikleri, 2013, (Çevrimiçi)
<http://tuikapp.tuik.gov.tr/isgucuapp/isgucu.zul> Erişim Tarihi: 15.09.2013.

Yukarıda yer alan tablodaki veriler kapsamında Türkiye'deki işsizliğin iş arama süresi boyutunun eğitim düzeyi ilişkisine ilişkin aşağıdaki sonuçlara varmak mümkündür;

- 2012 yılındaki mevcut 2.518.000 işsiz 503.000 tanesi yüksekokul veya fakülte mezunudur. Bu 503.000 kişinin %24,25'i 1-2 ay arasında işgücüne katılabilmektedir. Bu gruba mensup işsizlerin sadece % 4,17'si 3 yıldan fazla bir süre iş bulmak için çalışmak zorunda kalmıştır. Kalifiye olarak tabir edilebilecek bu gruptaki bireylerin iş bulma sürelerinin kısa olması beklenen bir durumdur. Ancak durum iş bulma süresi kapsamında ele alındığında 3 yıl ve daha fazla süre ile iş arayan 71.000 işsiz %29,57'si yüksekokul ve fakülte mezunudur. Bu grupta yer alan işsizlerin sadece % 1,40'ı okuma yazma bilmeyen kişilerden oluşmaktadır.
- 2012 yılındaki mevcut 2.518.000 işsiz içerisinde en çok ilkokul düzeyi eğitime sahip olan işsizlerin yer aldığı görülmektedir. İlkokul mezunu işsizlerin toplam

rakamı 2012 yılı için 664.000 kişi olarak gerçekleşmiştir. Bu grupta yer alan kişilerin % 38,70'i 1-2 ay içerisinde bir işe yerleşmektedir.

- 2012 yılındaki mevcut 2.518.000 işsiz içerisinde yer alan genel lise ve dengi meslek okulu mezunu kişilerin toplamı 607.000 kişidir. Bu kişilerin 178.000 tanesi 1-2 ay içerisinde işe yerleşmiştir.

2.2.3. Meslek Gruplarına Göre İşsizlik

Türkiye İştatistik Kurumu tarafından her yıl düzenli olarak uygulanan hane halkı işgücü araştırmaları kapsamında meslek gruplarına göre istatistiki veri toplanması ve analizlerinin yapılmasına ilk olarak 2009 yılı verileri ile başlanmıştır (EMO, 2010: 68).

Türkiye İştatistik Kurumu tarafından açıklanan 2012 yılı hane halkı işgücü istatistikleri kapsamında bir önceki yıla göre karşılaştırmalı olarak hazırlanan meslek gruplarına göre işsizlik oranlarını gösteren tablo aşağıdaki gibidir.

Tablo 2.15: Meslek Gruplarına Göre İşsizlik Oranları (15 +)

	İşgücü		İşsiz		İstihdam		İşsizlik oranı (%)		İstihdam oranı (%)		İşgücüne katılma oranı (%)	
	2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012
Öğretmen eğitimi ve eğitim bilimleri	711	753	57	51	654	703	8,0	6,7	66,9	67,5	72,8	72,3
Sanat	126	143	24	30	102	113	19,0	21,0	58,6	60,2	72,4	76,2
Beseri bilimler	213	249	18	18	195	231	8,5	7,3	69,1	71,5	75,5	77,2
Sosyal bilimler ve davranış bilimleri	341	380	34	35	308	344	10,0	9,3	70,0	69,3	77,5	76,4
Gazetecilik ve enformasyon	14	16	2	3	13	12	14,3	22,1	68,4	58,5	73,7	75,1
İş ve yönetim	1.160	1.345	164	189	996	1.156	14,1	14,0	68,9	68,5	80,2	79,7
Hukuk	91	113	3	4	88	109	3,3	3,4	79,3	83,1	82,0	86,1
Yaşam bilimleri	54	60	5	9	49	51	9,3	15,3	71,0	63,8	78,3	75,4
Fizik bilimleri	145	165	17	17	128	147	11,7	10,5	67,4	70,4	76,3	78,7
Matematik ve istatistik	66	77	6	8	60	69	9,1	10,4	72,3	68,8	79,5	76,8
Bilgisayar	91	113	15	14	75	99	16,5	12,5	68,2	73,7	82,7	84,3
Mühendislik ve işleri	462	490	45	42	417	448	9,7	8,6	79,6	79,0	88,2	86,5
İmalat ve işleme	86	92	13	16	73	76	15,1	17,0	68,9	64,8	81,1	78,1
Mimarlık ve inşaat	174	193	18	18	156	175	10,3	9,4	70,0	73,7	78,0	81,3
Tarım, ormancılık ve balıkçılık	127	131	16	16	112	116	12,6	11,9	70,4	69,6	79,9	79,0
Veterinerlik	46	54	3	2	43	52	6,5	4,3	82,7	84,3	88,5	88,1
Sağlık	313	346	9	7	305	339	2,9	2,1	85,0	83,3	87,2	85,1
Sosyal ve kişisel hizmetler	111	128	14	18	96	110	12,6	14,1	65,3	65,1	75,5	75,7
Ulaştırma hizmetleri ve çevre koruma	18	22	2	4	16	19	11,1	17,0	76,2	70,7	85,7	85,2
Güvenlik hizmetleri	125	126	3	1	123	125	2,4	1,0	80,4	79,6	81,7	80,4

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, Hane Halkı İşgücü İstatistikleri-2012, (Çevrimiçi) <http://www.tuik.gov.tr>, (Erişim: 12 Eylül 2013).

Yukarıda yer alan tablo kapsamında ülkemizdeki işsizliğin meslek gruplarına ilişkin boyutunun değerlendirmeleri aşağıdaki gibidir;

- Öğretmen eğitimi ve eğitim bilimleri, beşeri bilimler, sosyal bilimler ve davranış bilimleri, iş ve yönetim, fizik bilimleri, bilgisayar, mühendislik ve işleri, mimarlık ve inşaat, tarım-ormancılık-balıkçılık, veterinerlik, sağlık ve güvenlik hizmetleri meslek gruplarının işsizlik oranları 2012 yılında 2011 yılına göre düşüş sergilemiştir. Diğer bir deyişle bu meslek gruplarına mensup olan kişilerin 2012 yılında istihdam oranları artmıştır.

- Sanat, gazetecilik ve enformasyon, hukuk, yaşam bilimleri, matematik ve istatistik, imalat ve işleme, sosyal ve kişisel hizmetler, ulaştırma hizmetleri ve çevre koruma meslek gruplarının işsizlik oranları 2012 yılında 2011 yılına göre artış sergilemiştir. Diğer bir deyişle bu meslek gruplarına mensup olan kişilerin 2012 yılında istihdam oranları azalmıştır, bu meslek gruplarına mensup kişilerin iş bulma durumları azalmıştır.

- İşsizlik oranlarındaki 2011 yılı ve 2012 yılı arasındaki en çarpıcı değişimlerden bir tanesi gazetecilik ve enformasyon meslek grubunun işsizlik oranındaki değişimdir. İşsizlik oranında bir yıl içerisinde %7,8 artış olmuştur.

- Bilindiği gibi teknolojik gelişmeler kısa dönemde işsizliğe neden olmaktadır. Ancak uzun vadede teknolojik gelişmeler kapsamında ortaya çıkan yan sektörler istihdamın artması yönünde etki etmektedir. Teknolojik gelişmeler kapsamında olumlu olarak etkilenen meslek gruplarından bir tanesi bilgisayar ile ilgili olan meslekleri içeren bilgisayar meslek grubudur. Bu gruba ait işsizlik oranı 2012 yılında 2011 yılına göre % 4,0 oranında bir azalma göstermiştir. Ancak 2012 yılında bu meslek grubuna mensup kişilerin % 12,5'i halen işsiz statüsündedir.

- 2011 yılında sanat meslek grubuna dâhil kişilerin % 19'unun işsiz olduğu görülmektedir. 2011 yılında işsizlik oranı diğer meslek gruplarına göre yüksek olan meslek grubu bilgisayar, imalat ve işletmedir. Bu meslek gruplarında oluşan işsizlik oranı % 15'in üzerindedir.

- 2012 yılında gazetecilik ve enformasyon meslek grubuna dâhil olan kişilerin işsizlik oranı % 22,10'dur. Diğer bir ifade ile bu mesleğe sahip kişilerin her 100 tanesinden 22 tanesi işsizdir ki bu çok ciddi bir orandır.

- Gerek 2011 gerekse 2012 yılında en düşük işsizlik oranlarına sahip meslek gruplarından bir tanesi güvenlik hizmetlerine mensup kişilerin oluşturduğu meslek grubudur. Bu grubun işsizlik oranı 2011 yılında % 2,4 ve 2012 yılında % 1,0'dır.

2.2.4. Coğrafi Bölgelere Göre İşsizlik

Ülkemizdeki işsizliğin tam anlamı ile anlaşılabilmesi için coğrafi bölgeler boyutunda işsizliğin analiz edilmesi gerekmektedir. Aşağıda yer alan tabloda bölgeler itibari ile 15 yaş üstü işsizlerin bölgelere göre dağılımı görülmektedir.

Tablo 2.16: Bölgelere Göre İşsizlik Oranları (%)

	İşgücüne katılma oranı (%)		İşsizlik oranı (%)		Tarım Dışı İşsizlik (%)	
	2011	2012	2011	2012	2011	2012
Toplam	49,9	50,0	9,8	9,2	12,4	11,5
İstanbul	48,8	51,1	11,8	11,3	11,8	11,3
Batı Marmara	51,2	51,0	7,1	6,5	9,5	8,2
Ege	53,5	54,6	10,0	9,6	13,4	12,9
Doğu Marmara	51,5	51,2	9,8	8,9	11,4	10,4
Batı Anadolu	48,1	48,7	8,6	8,4	9,8	9,4
Akdeniz	52,9	51,5	10,6	9,8	14,1	12,6
Orta Anadolu	48,6	49,4	9,7	7,6	14,3	11,4
Batı Karadeniz	54,7	52,0	6,0	6,1	10,5	10,1
Doğu Karadeniz	57,4	55,5	6,4	6,3	12,7	12,9
Kuzeydoğu Anadolu	52,4	51,8	8,3	6,9	15,7	12,2
Ortadoğu Anadolu	47,7	47,9	11,2	8,7	17,0	13,8
Güneydoğu Anadolu	36,3	35,2	11,7	12,4	13,4	14,2

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, Hane Halkı İşgücü İstatistikleri-2012, (Çevrimiçi)
<http://www.tuik.gov.tr>, (Erişim: 12 Eylül 2013)

Ülkemizdeki işsizliğin bölgeler boyutu kapsamında ele alınması ile aşağıdaki sonuçlara ulaşmak mümkündür;

- Yukarıdaki tabloda görüldüğü üzere tarım dışı işsizlik oranı ile işsizlik oranı arasında gerek toplamda gerekse bölgesel bazda farklılık vardır. Tarım dışı işsizlik oranları yüksek iken, işsizlik oranları tarım dışı işsizlik oranına görece daha düşük seviyede. Bu durumun temel nedeni, ülkemizde tarım alanında faaliyet gösteren işletmelerin birçoğunun aile işletmesi olmasıdır. Bu nedenle tarım sektöründe işsizlik düşüktür. Ancak bu oranın düşük olması genel işsizlik oranında bir yansılamaya sebep olmaktadır.

Gürsel ve Acar (2012) yaptıkları araştırmalar sonucunda aşağıda yer alan politikaları bölgesel eşitsizliği en aza indirmeye kapsamında yararlı olacağını belirtmişlerdir;

- Bölgesel teşvik sistemleri yeniden düzenlenmelidir.
- Planlanan işgücü politikaları genel olmaktan ziyade bölgelerin özelliklerine göre bölgesel olarak tasarlanmalıdır.
- Göç dinamiklerinin iyi analiz edilmesi ve göçü emecek özellikte istihdam politikaları geliştirilmelidir.

2.3. Türkiye’de İşsizlikle Mücadele Politikaları

İşsizlikle mücadele politikaları ya da diğer bir deyişle istihdam politikaları hem işsizliğin nedenlerini ortadan kaldırmak için hem de istihdamı arttırmak için eş zamanlı uygulanmaktadır. Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD) tarafından işsizlikle mücadele için uygulanan istihdam politikaları yedi başlık altında toplanmıştır. Bu politikalar (Biçerli, 2004: 45);

- Kamunun işe yerleştirme ve aracılık hizmetleri,
- Mesleki eğitim hizmetleri,
- İstihdamın sübvansesi,
- Gençlere yönelik politikalar,
- Sakatlara yönelik politikalar,
- İşsizlik sigortası,
- Erken emeklilik

OECD tarafından yapılan bu sınıflandırmada yer alan kamunun işe yerleştirme ve aracılık hizmetleri, mesleki eğitim hizmetleri, gençlere yönelik politikalar, sakatlara yönelik politikalar ve istihdamın sübvansesi aktif istihdam politikaları olarak adlandırılmaktadır. İşsizlik sigortası ve erken emeklilik ise pasif istihdam politikaları olarak tanımlanmaktadır.

İstihdam politikaları ister aktif olsun ister pasif olsun, ekonomik büyüme, teknolojik gelişme, siyasi istikrar gibi makroekonomik değişkenlerden etkilendiği gibi,

yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi, medeni durum gibi bireysel özelliklerden de etkilenmektedir. Bu nedenle ülkelerin işsizlik ile mücadele kapsamında uygulayacağı politikaların ülkenin iç ve dış dinamiklerinin göz önünde tutularak planlanması ve uygulamaya geçirilmesi gerekmektedir. Bunun yanı sıra uygulanacak olan istihdam politikaların ülkenin bölgeleri düzeyinde ve sektörel bazda da farklılaştırılması ve bölgesel ve sektörel ihtiyaçların göz önünde tutulması gerekmektedir.

Türkiye’de uygulanan istihdam politikalarını öncelikle OECD tarafından yapılan sınıflandırma kapsamında incelemekte yarar vardır. Bu kapsamda öncelikle, aktif istihdam politikaları ele alınacaktır.

2.3.1. Aktif İstihdam Politikaları

Aktif istihdam politikaları uygulamada birden çok ancak birbiri ile entegre bir şekilde çalışarak en etkin sonuca ulaşmayı hedefleyen programlar bütünüdür. Diğer bir deyişle aktif istihdam politikaları iyi geliştirilmiş programların bütünüdür. Bu programlar işgücü piyasasını bir bütün olarak kabul eder ve bazıları talep yönlü iyileştirmeyi sağlarken, bazıları arz yönlü iyileştirmeyi sağlamaya çalışır.

2.3.1.1. Kamunun İşe Yerleştirme ve Aracılık Hizmetleri

Kamunun işe yerleştirmesi ve bu yönde aracılık yapmasındaki temel neden bir ülkedeki mevcut büyük ölçekli işsizlik problemine çare olmaktır. Kamunun işe yerleştirmesi ve aracılık etmesine yönelik programların temel amacı, ülkelerin ekonomik durgunluk dönemlerinde ortaya çıkan konjonktürel işsizliği azaltmaktır (Biçerli, 2004: 121).

Ülkemiz, gerek küresel gerek ulusal bazı finansal krizler yaşamış ve bu krizler neden ile işgücü piyasasındaki arz yönlü daralmaların sebebiyle işsizlik sorunu ile karşı karşıya kalmıştır. Bu sorunların giderilmesine yönelik olarak kamunun işe yerleştirme ve bu hususta aracılık etmesinin istihdam arttırıcı bir politika olacağı inancı ile Türkiye İş Kurumu’nun bu görevleri yerine getirmesi için kurulmasına karar verilmiştir.

Kamunun işe yerleştirme ve aracılık etme faaliyetlerini sürdürmesi için 4904 sayılı Kanun ile Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) istihdamın korunmasına, geliştirilmesine,

yaygınlaştırılmasına ve işsizliğin önlenmesine yardımcı olmak için kurulmuştur (Ay, 2012: 84).

İŞKUR'un kuruluş amaçlarını ne denli gerçekleştirebildiğini ve istihdamı artırma yönünde aktif olarak görev yapıp yapmadığını kurum tarafından işe yerleştirilen işsizlerin istatistiksel verilerini inceleyerek analiz etmek mümkündür. Bu kapsamda 2012 yılında kurum tarafından işe yerleştirilen işsizlerin mesleki dağılımlarını incelemek yararlı olacaktır.

Aşağıdaki tablo incelendiğinde en çok yerleştirmenin nitelik gerektirmeyen mesleklerde yapıldığı görülmektedir. Nitelik gerektirmeyen meslek kolları kapsamında %22,71 kamu istihdamı sağlanmış ve %34,53 özel sektör istihdamı sağlanmıştır. Bu meslek gruplarına mensup toplam 318.556 kişi işe yerleştirilmiştir.

Yine aynı tablo kapsamında 2012 yılında kamunun işe yerleştirme politikası kapsamında çeşitli meslek gruplarına mensup toplam olarak 556.587 kişi istihdama kazandırılmıştır.

Kamunun işe yerleştirme ve aracılık etme istihdam politikasının sadece mesleki gruplar kapsamında değil aynı zamanda bölgesel anlamda da etkin bir şekilde işler olması ülkemizdeki işsizliğin önüne geçilmesi için gereken bir şarttır. Diğer bir deyişle, diğer bölgelere göre istihdam oranı düşük ve işsizlik oranı yüksek olan bölgelerde daha fazla işsiz işe yerleştirilmesi ülkemizdeki işsizlik açısından bölgesel eşitsizliğin önüne geçilmesi için gereklidir. Bu kapsamda Türkiye İş Kurumu'nun iller bazında yaptığı yerleştirme istatistiklerinin incelenmesinde yarar vardır.

Yukarıda yer alan tablo kapsamında ülkemizde uygulanan kamunun işe yerleştirme ve aracılık etme aktif istihdam politikasına ilişkin sonuçlar aşağıdaki gibidir;

- En çok işe yerleştirme İstanbul ilinde yapılmıştır. Ülkemizin en gelişmiş metropolü olan İstanbul ilinde işsizlik oranı daha önceki bölümlerde belirtildiği üzere oldukça yüksektir. Dolayısıyla işe yerleştirmenin İstanbul'da yüksek olması politikanın etkinliğine bir işarettir.

- Güneydoğu ve Doğu Anadolu Bölgelerimiz bilindiği gibi batıda yer alan bölgelerimizden oldukça geri kalmış bölgelerimizdir. Bu bölgelerimizin kalkınması için uygulanan politikaların içerisinde bu bölgelerde yeni istihdam alanları yaratarak kalkınmalarına yardımcı olmakta vardır. Bu kapsamda bu bölgelerde yer alan illerimizde işsizlik sorunu ile baş edebilmek için işe yerleştirme oranlarının yüksek olması gerekmektedir. Ancak, tablo kapsamında elde olan bilgiler ışığında sadece Gaziantep ve Şanlıurfa illerinde sırasıyla 15.890 ve 13.435 kişinin işe yerleştirildiği görülmektedir. Bu bölgedeki önemli diğer illerimiz olan Diyarbakır, Elazığ, Hakkari, Mardin, Siirt, Şırnak, Tunceli illerimizde gerçekleşen işe yerleştirmeler ortalama 3.422 kişidir. Bu noktada tartışılması gereken husus, kamunun işe yerleştirme politikasında bir eksiklik mi olduğu yoksa, yeterli istihdam alanı yaratılamadığı için yerleştirilecek iş imkanının mı bulunmadığıdır. Ancak her iki durumda da bu bölgelerde mutlak surette istihdam alanı yaratılmalıdır ki bölgesel işsizlikteki eşitsizliğin önüne geçilebilsin.

2.3.1.2. Mesleki Eğitim Hizmetleri

Ülkemizde işsizlik ile mücadele kapsamında uygulanan aktif istihdam politikalarından bir diğeri mesleki eğitim hizmetleridir. Diğer bir deyişle ülkemizdeki çeşitli kurum ve kuruluşlar tarafından işgücü yetiştirme faaliyetleri yapılmaktadır. Bu eğitim programlarının en önemli amacı, ülkemizdeki en temel sorunlardan biri olan mesleksizlik sorununun önüne geçerek mevcut işgücümüzün istihdam edilebilirliğini arttırmaktır. Çünkü işgücü piyasasında arz yönlü bir artış olduğunda bu artışı karşılayacak niteliklere sahip kişiler olmadığı takdirde işsizlik oranı artmaktadır. Dolayısıyla mesleki eğitim programları kapsamında yetiştirilen işgücü arz yönlü artışlara cevap verebilecek ve işsizlik oranları azalabilecektir.

Ülkemizde mesleki eğitim hizmetleri genel olarak İŞKUR tarafından organize edilmekte ve birtakım kamu kurum ve kuruluşları ile ortaklaşa yürütülen programlar kapsamında uygulanmaktadır. Aşağıda yer alan tabloda İŞKUR tarafından 2012 yılında meslek gruplarına göre yapılan mesleki eğitim kursları ve katılımcı sayılarına ilişkin bilgiler mevcuttur.

2.3.1.3. İstihdamın Sübvansiyon Edilmesi

İstihdamın sübvansiyon edilmesi ya da istihdam sübvansiyonları ülkemizde uzun zamandır uygulanan ve uygulamada birçok şekilde yer alan aktif istihdam politikalarından biridir. İstihdam sübvansiyonları herhangi bir şekilde standardın altında kalmış kişilerin istihdamını kolaylaştırmak için ya da herhangi bir nedenden ötürü geri kalmış ve/veya olağan dışı bir durum yaşayan bölgedeki istihdamı arttırmak için uygulanan politikalardır.

Ülkemizde uygulanan istihdam sübvansiyonlarına örnek olarak, olağan üstü hal bölgesi olarak ilan edilen Doğu ve Güney Doğu Anadolu bölgelerindeki istihdamı teşvik etmek amacı ile 1998 yılında bir kanunun yürürlüğe konulması ve bu kapsamda bu bölgede faaliyet gösteren veya gösterecek olan işverenlerin payına düşen sosyal sigorta primlerinin devlet tarafından ödenmesi sağlanmıştır (Ay, 2012: 85).

Ülkemizde uygulanan bir diğer istihdam sübvansiyonuna göre; “31.12.2008 tarihine kadar uygulanmak üzere 01.04.2005 tarihinden itibaren kapsam dahilindeki 13 il de dahil olmak üzere 49 ilde işe yeni başlayan gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerinin en az 30 işçi çalıştırmak koşuluyla bu işyerlerinde çalıştırdıkları işçiler ile 01.04.2005 tarihinden önce vermiş oldukları en son aylık prim ve hizmet belgelerindeki işçi sayısını en az %20 oranında artırmaları ve çalıştırılan toplam işçi sayısının asgari 30 kişiye ulaşması halinde, bu işyerlerinde çalıştırılan toplam işçi sayısını geçmemek üzere artırdıkları işçi sayısı ile mevcut işçilerden, artırdıkları işçi sayısının iki katı kadar işçilerin ücretleri üzerinden hesaplanan gelir vergisinin organize sanayi veya endüstri bölgelerinde kurulu iş yerleri için tamamı, diğer yerlerdeki iş yerleri için %80’i, verilecek muhtasar beyanname üzerinden tahakkuk eden vergiden terkin edilecektir.” (Özdemir, 2006).

2.3.1.4. Gençlere Yönelik Politikalar

Daha önceki bölümlerde açıklandığı üzere ülkemizin en önemli işsizlik sorunu boyutlarından biri genç işsizlik sorunudur. Bu kapsamda gençlere yönelik olarak uygulanacak aktif istihdam politikaları ile bu sorunun önüne geçilmesi ve hem kalifiye

hem de çalışma hevesi yüksek olan gençlerin işgücüne katılmasının sağlanması ile ülke ekonomisine katma değer yaratılması mümkün olacaktır.

Ülkemizde gençlerin istihdama katılması için uygulanan politikalar kapsamında yer alan en kapsamlı programlardan bir tanesi İŞKUR tarafından yürütülen Birleşmiş Milletler Ortak Programı olan “Ulusal Gençlik İstihdam Eylem Planı” dır. Bu plana ilişkin çalışmalar İŞKUR koordinatörlüğünde yürütülmekte ve çok çeşitli kurum, kuruluş ve sendikaların temsilcilerinin oluşturduğu bir yürütme kurulu yardımı ile yürütülmektedir. Bu eylem planının temel amacı genç işsizliğin önüne geçebilecek istihdam politikalarının ülkemizdeki uygulanabilirliğini arttırmaktır. Bu amaç doğrultusunda Eylem Planı kapsamında belirlenen hedefler aşağıdaki gibidir (Türkiye İş Kurumu, 2011: 13-14);

- 1.Hedef: Genç İstihdamının Artırılmasında İŞKUR’un Kurumsal Kapasitesinin Geliştirilmesi;
 - Ülke düzeyinde genç odaklı; yaş, cinsiyet ve eğitim temelli işgücü piyasası ihtiyaç analizlerinin periyodik olarak gerçekleştirilmesi
 - İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurullarının genç istihdamına yönelik etkinliğinin artırılması
 - İŞKUR’un işgücü piyasasının kurum ve kuruluşlarıyla eşgüdümünün; gençleri de kapsayacak şekilde demokratik temsil ve katılım esaslarına dayanarak artırılması ve bu suretle sosyal diyalog mekanizmasının güçlendirilmesi
 - İŞKUR’un; iş danışmanlığı hizmetlerinin kalitesinin ve kapasitesinin geliştirilmesi, personel kapasitesinin nitelik ve nicelik bakımından güçlendirilmesi, gençlik nezdinde tanınırlığının ve erişilebilirliğinin artırılması, işverenlerle iletişim kanallarının güçlendirilerek, eşleştirme hizmetlerinin geliştirilmesi, iş ve meslek danışmanlığı hizmetlerinin yaygınlaştırılması ve etkinleştirilmesi
- 2. Hedef: Eğitim ve İstihdam İlişkisinin Güçlendirilmesi

- Aktif istihdam programlarından yararlanan işgücü piyasasına gençlerin geçişlerinin kolaylaştırılması,
- Eğitimde mezun izleme sisteminin etkinleştirilmesi
- Eğitim alan gençlerin mesleki deneyim kazanmasının kolaylaştırılması
- Tarıma dayalı alanlarda nitelikli istihdam olanaklarının artırılması
- Genç girişimcilere yönelik, kolaylaştırıcı düzenlemelerin yapılması, güçlü iletişim mekanizmalarının geliştirilmesi

2.3.1.5. Engellilere Yönelik Politikalar

Ülkemiz sosyal bir hukuk devleti olarak tanımlanmaktadır. Sosyal devlet olmanın birinci şartı her vatandaşa aynı şartlarda imkânların sunulabilmesidir. Bu imkânlar içerisinde eğitim, istihdam, sağlık, sosyal güvence, sosyal yaşam gibi bir sürü unsur yer almaktadır. Bu imkânların kadın – erkek, yaşlı – genç, ya da sağlıklı – engelli ayrımı yapılmaksızın her bir vatandaşa eşit olarak sunulması gerekmektedir. Ancak ne yazık ki ülkemizde engellilerin sosyal devletin sunduğu imkânlardan tam anlamı ile yararlandığını söylemek mümkün değildir. Çünkü engelliler tam anlamı ile toplumsal yaşantının içerisinde var olamamaktadır ki bu durumun temel nedeni engellilere sunulan iş olanaklarının azlığıdır. Toplumsal yaşama katılmanın en temel şartlarından biri olan istihdam edilme ön şartı eğer engelliler için de sağlanabilir ise bu vatandaşların da tam anlamı ile topluma katılmaları sağlanacaktır.

Ülkemizde engellilerin istihdama katılmasına yönelik olan politikalar yine İŞKUR'un önderliğinde yürütülmektedir. Aşağıda yer alan tabloda 2012 yılı içerisinde İŞKUR'a başvuran farklı engelleri bulunan işsiz bireylerin işe yerleştirilme oranları cinsiyet ayrımı kapsamında değerlendirilmektedir.

Tablo 2.17: 2012 Yılında Engellilerin Özürlü Gruplarına Göre İşe Yerleştirilme Sayıları

Meslekler	Başvuru			Kamuya Yerleştirme			Özele Yerleştirme			Toplam Yerleştirme		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
Batını İlgilendire Hastalıklar	110	14	124	53	4	57	1	0	1	52	4	56
Deri	222	64	286	125	16	141	3	0	3	122	16	138
Endokrin Sistemi	1.023	531	1.554	480	141	621	6	3	9	474	138	612
Görme Sistemi	8.685	1.967	10.652	4.552	562	5.114	67	9	76	4.485	553	5.038
Hematopoetik Sistem	1.241	271	1.512	608	106	714	10	3	13	598	103	701
İç Hastalıkları Grubundaki Özürlüler	2.769	769	3.538	1.283	250	1.533	20	2	22	1.263	248	1.511
Kadın Hastalıkları Ve Doğum	7	18	25	3	7	10	0	0	0	3	7	10
Kardiyovasküler Sistem	2.439	651	3.090	931	109	1.040	10	3	13	921	106	1.027
Kas İskelet Sistemi	13.066	3.663	16.729	6.408	1.357	7.765	79	17	96	6.329	1.340	7.669
Kulak Burun Boğaz Sistemi	6.900	2.682	9.582	3.885	1.034	4.919	23	2	25	3.862	1.032	4.894
Onkolojik Hastalıklar	291	157	448	112	45	157	1	0	1	111	45	156
Ruh Hastalıkları Grubundaki Özürlüler	3.190	783	3.973	1.220	114	1.334	12	1	13	1.208	113	1.321
Sindirim Sistemi	587	234	821	244	39	283	2	0	2	242	39	281
Sinir Sistemi	6.114	1.474	7.588	3.172	476	3.648	31	6	37	3.141	470	3.611
Solumun Sistemi	2.099	558	2.657	821	110	931	16	0	16	805	110	915
Ürogenital Sistem	732	274	1.006	370	127	497	2	1	3	368	126	494
Yanıklar	1.376	218	1.594	680	81	761	1	1	2	679	80	759
Zihinsel Ruhsal Davranışsal Bozukluklar	7.676	2.604	10.280	2.773	367	3.140	23	5	28	2.750	362	3.112
Diğer Hastalıklar Grubundaki Özürlüler	6166	2330	8496	2483	383	2866	31	7	38	2452	376	2828
Toplam	64.693	19.262	83.955	30.203	5.328	35.531	338	60	398	29.865	5.268	35.133

Kaynak: Türkiye İş Kurumu, 2012 İstatistik Yıllığı, (Çevrimiçi) <http://www.iskur.gov.tr/KurumsalBilgi/istatistikler.aspx#dltop> Erişim Tarihi: 12.09.2013

2.3.2. Pasif İstihdam Politikaları

Pasif istihdam politikaları ya da diğer bir ifade ile işsizliği önlemede uygulana pasif politikalar istihdamı arttırmaktan ziyade, işsizliğin neden olduğu sosyal ve ekonomik etkileri azaltmaya yönelik olan politikalardır (Korkmaz ve Mahiroğulları, 2007: 86). Pasif istihdam politikaları kapsamında ele alınacak olan politikalar; işsizlik sigortası, erken emeklilik ve kıdem tazminatıdır.

2.3.2.1. İşsizlik Sigortası

“4447 sayılı Yasa ile kurulan İşsizlik Sigortası ile bir iş yerinde çalışırken kendi istek ve kusuru dışında işini kaybedenlere uğradıkları gelir kaybını tamamıyla olmasa da karşılamak üzere sigortalı olunan süre ile bağlantılı bir dönem için işsizlik ödeneği vermek, sağlık ve analık sigortası primlerini karşılamak ve bu dönemde yeni bir işe girebilmelerine yönelik iş bulma hizmeti, meslek geliştirme ve yetiştirme eğitimi sağlamak hedeflenmiştir” (Özdemir, 2006).

İşsizlik sigortası bir pasif istihdam politikası olarak yaklaşık olarak son 12 yıldır ülkemizde uygulanan bir politikadır. İşsizlik sigortası fonu ile toplanan mali birikim başarılı ve şeffaf bir şekilde işletilmektedir. İşsizlik sigortası ile birlikte işsizliğin oluşturduğu geçici gelir kaybı sorununun giderilmesi amaçlanmaktadır. Diğer bir deyişle bu sigorta fonunun amacı, işsiz kalan bireyin ve ailesinin karşılaşacağı maddi zararı karşılamaktır. İşsiz kalan bireyin maddi zararın karşılanması sosyal olarak bireyi rahatlatacağı için suç işleme eğilimi gibi toplum refahını bozacak davranışlara yönelmeyecektir. Dolayısıyla işsizlik sigortasının bir anlamda toplumun refahının bozulmasını da engelleyici etki yapmaktadır.

2.3.2.2. Erken Emeklilik

Erken emeklilik ya da işi erken bıraktırma politikasının temelinde, genç işsizliğin önüne geçmek vardır. Bu politika ile yaşlı işgücünün istihdamdan çıkartılmasını ve genç işgücünün istihdam edilebilirliğini artırılmasını sağlamayı hedeflemektedir. Ancak bu politikanın hedefleri tam anlamı ile uygulamadaki sonuçlar ile örtüşmemektedir. Çünkü uygulamada belirli bir iş tecrübesine sahip olan emekli

bireylerin tekrar işgücü piyasasında aktif rol oynadığı ve bu nedenle genç işsizlerin iş bulma zorluğu yaşadığı görülmektedir (Erkekli, 2007: 3).

2.3.2.3. Kıdem Tazminatı

Kıdem tazminatı temelin iş hukukuna dayanmaktadır. Kıdem tazminatının amacı çalışanlara iş güvencesi sağlamaktır. Diğer bir deyişle kıdem tazminatı işverenler için ciddi bir maliyet olduğu için bir anlamda işçinin işe devam etme anlamındaki sigortasıdır. Haksız ve keyfi işten çıkartmaların önüne geçen kıdem tazminatı uygulaması, bu yönü ile işsizliğin de artmasını engellemektedir.

3. KARABÜK İLİNDEKİ İŞSİZLERİN İSTİHDAM POLİTİKALARINA BAKIŞ AÇISININ ANALİZİ

3.1. Araştırmanın Tasarımı

Karabük ilindeki işsizlerin istihdam politikalarına bakış açısının ve görüşlerinin alındığı bu çalışma nitel bir çalışmadır. Araştırma nitel araştırma desenlerinden fenomenoloji (olgu bilim) kullanılarak yürütülmüştür. Bu yöntem, aynı dünya ve kültürde yaşayıp-yetişen bireylerin aynı olayları farklı şekillerde algılayabiliyor ve yorumlayabiliyor olmasından dolayı öğrenimde bireysel farklılıkları ortaya koyması yönünden etkilidir (Morton, 1986). İnsanlara tümüyle yabancı olmayan aynı zamanda tam anlamının kavranamadığı olguları araştırmayı amaçlayan çalışmalar için olgu bilim iyi bir araştırma ortam oluşturmaktadır (Yıldırım & Şimşek,2011).

3.2. Araştırmanın Amacı Ve Önemi

İşsizliğin gerek ülkemizde gerekse dünyadaki birçok ülkede önemli bir sorun olduğu ve bu sorunun önlenmesi için istihdam politikaları devletler için önem arz etmektedir. Uygulanan bu politikaların bir grubu aktif bir şekilde işsizliği önlemek için uygulanırken, bir kısmı pasif olarak istihdam önleyici politikalar olarak uygulanmaktadır. Bu araştırmada istihdam politikaları karşısında işsizlerin politikaları nasıl algıladıkları, ne tür tutum sergilediklerinin belirlenmesi ayrı bir önem taşımaktadır. Araştırmanın temel amacı; uygulanan istihdam politikalarının etkililiğinin işsizlerin algılarına göre ortaya koymak olarak belirlenmiştir.

3.3. Araştırmanın Kapsamı Ve Sınırlılıkları

Araştırma kapsamı Karabük ilinde bulunan işsizler ile sınırlı tutulmuştur. Araştırma ayrıca seçilen örneklem ile sınırlı tutulmuştur.

3.4. Araştırmanın Hipotezleri

Araştırmaya bulgularına yön verecek hipotezler aşağıda belirlenmiştir;

- Uygulanan istihdam politikalarına ilişkin işsizlerin tutumları negatif yönde yüksektir.

- Uygulanan istihdam politikalarına ilişkin işsizlerin tutumları cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermemektedir.
- Uygulanan istihdam politikalarına ilişkin işsizlerin tutumları yaşa göre anlamlı farklılık göstermemektedir.
- Uygulanan istihdam politikalarına ilişkin işsizlerin tutumları medeni duruma göre anlamlı farklılık göstermemektedir.
- Uygulanan istihdam politikalarına ilişkin işsizlerin tutumları eğitim durumuna göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

3.5. Veri Toplama Aracı

Fenomonolojik araştırmalarda başlıca veri toplama aracı mülakattır. Mülakat, araştırmada cevabı aranan sorularla ilgili örneklemden veri toplama olarak ifade edilebilir. Mülakat belirli bir araştırma konusu veya bir soru hakkında derinlemesine bilgi sağlar (Büyüköztürk ve ark., 2012). Bu çalışmada işsizlerin istihdam politikalarına bakış açısının ortaya çıkarılması amaçlandığı için nitel veri toplama araçlarından mülakat yöntemi kullanılmıştır. Mülakat yöntemi özel bir konuda derinlemesine soru sorma, anlaşılmayan durumlarla ilgili tekrar soru sorarak durumu daha açıklayıcı hale getirip cevapları tamamlama fırsatı sunar (Çepni, 2010). Bu çalışmada gerçekleştirilen mülakatta; işsizlerin istihdam politikaları hakkındaki algı, düşünce ve yorumlarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda örneklem kümesine yönelik demografik bilgileri içeren sorular hariç likert tipi sorulardan oluşan 11 maddelik mülakat formu geliştirilmiştir. Mülakat formunda yer alan sorular hakkında uzman görüşü alınarak kapsam geçerliliği sağlanmıştır. Her bir mülakat 10-50 dakika arası sürmüştür.

3.6. Verilerin İstatistiksel Analizi

Fenomonolojik yönteminde elde edilen veriler analiz edilirken, araştırmacı, çalışma örnekleminin ifadeleri arasındaki benzerlik ve farklılıklardan yola çıkarak, bunları analiz ederek kategoriler oluşturur. Her bir kategori, farklı bireylerin farklı kavramları nasıl algıladıkları ve nasıl yorumladıklarını ortaya koyar. Bu yöntem, her bir kavram için sınırlı sayıda kategorinin elde edileceği ve bu kategorilerin çalışmada toplanan verilerin analiz edilmesiyle oluşturulacağı esasına dayanır (Didiş, Özcan &

Abak, 2008). Bu çalışmada verilerin altında yatan kavramları ve bu kavramlar arasındaki ilişkileri ortaya çıkarmak için içerik analizi yöntemi kullanılmıştır (Miles & Huberman, 1994; Yıldırım & Şimsek, 2011).Elde edilen bulgular %95 güven aralığında %5 anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir.

3.7. Bulgular Ve Yorumlar

Bu bölümde, araştırma probleminin çözümü için, araştırmaya katılan işsizlerden ölçekler yoluyla toplanan verilerin analizi sonucunda elde edilen bulgular yer almaktadır. Elde edilen bulgulara dayalı olarak açıklama ve yorumlar yapılmıştır.

3.7.1. Araştırmaya Katılan İşsizlerin Demografik Özelliklere Göre Dağılımı

Tablo 3.1: Araştırmaya Katılan İşsizlerin Demografik Özelliklere Göre Dağılımı

Tablolar	Gruplar	Yüzde (%)
Cinsiyet	Bayan	30
	Erkek	70
	Toplam	100,0
Yaş Grubu	20-25 Yaş	10
	26-30 Yaş	80
	30 Yaş Ve üstü	10
	Toplam	100,0
Eğitim Durumu	İlköğretim Ve Altı	0
	Lise	10
	Üniversite	80
	Lisans üstü	10
	Toplam	100,0
İşsiz Olarak Geçirdiği Süre	1-5 Yıl	80
	6-10 Yıl	20
	11 Yıl Ve üstü	0
	Toplam	100,0

İşsizler cinsiyet değişkenine göre %30'u bayan, %70'i erkek olarak dağılmaktadır.

İşsizler yaş grubu değişkenine göre %10'u 20-25 yaş, %80'i 26-30 yaşta, %10'u ise 30 yaş üstü olarak dağılmaktadır.

İşsizler eğitim durumu değişkenine göre %10'u lise, %80'i üniversite, %10'u ise lisans üstü olarak dağılmaktadır.

İşsizler işsiz olarak geçirdiği süre değişkenine göre %80'i 1-5 yıl, %20'si 6-10 yıl olarak dağılmaktadır.

3.7.2. Araştırmaya Katılan İşsizlerin İstihdam Politikaları İle İlgili Görüşlere Verdiği Cevapların Dağılımları

Araştırmaya katılan işsizlerin istihdam politikaları ile ilgili görüşlere verdiği cevapların dağılımları (2-10 arası sorular) Tablo 2'de görülmektedir.

Tablo 3.2: Araştırmaya Katılan İşsizlerin İstihdam Politikaları İle İlgili Görüşlere Verdiği Cevapların Dağılımları

	Kesinlikle Katılıyor	Kısmen Katılıyor	Katılıyor	Katılmıyor	Kesinlikle Katılmıyor	Fikrim Yok
	%	%	%	%	%	%
2- Uygulanan istihdam politikaları istihdama katkısı olabileceğini düşünüyor musunuz? Niçin?	-	-	40	20	30	10
3- Uygulanan istihdam politikaları ile kayıt dışı istihdam önlendiğini katılır mısınız?	-	20	30	20	20	10
4- Uygulanan istihdam politikaları özürliülerin iş gücü piyasasında yer almalarında etkili midir?	20	40	10	20	-	10
5- Herhangi bir işte yerleştirilmenizde uygulanan istihdam politikalarının etkili olabileceğini düşünüyor musunuz?	-	10	10	20	30	30
6- İstihdamı arttırmak için düzenlenen bölgesel eğitimlere katıldınız mı?	-	-	-	10	80	10
7- İşsizlik sigortasının yeni bir iş bulana kadar gerekli masrafları karşılayabilecek düzeyde olabileceğine inanıyor musunuz?	20	10	-	10	70	-
8- Uygulanan istihdam politikalarına bağlı olarak; eğitim programları sayesinde köylerde yaşayan genç nüfusun şehir merkezlerine göç ettiklerinde daha rahat iş bulabildiklerine inanıyor musunuz?	30	-	-	40	30	-
9- Uygulanan istihdam politikaları ile çocukların çalıştırılmamasının sağlandığına inanıyor musunuz?	20	10	10	10	30	20
10- İstihdamı arttırmak amacıyla vasıfsız kişilerin vasıflı hale getirilmesi için devlet eğitimler vermesi gerektiğine katılıyor musunuz?	70	10	-	-	10	-

Araştırmaya katılan işsizlerin istihdam politikaları ile ilgili görüşlere verdiği cevaplar incelendiğinde;

“İŞKUR’da kaydınız var mı? ” ifadesine işsizlerin, hepsinin kayıt yaptırmadığını ifade etmişlerdir.

“Uygulanan istihdam politikaları istihdama katkısı olabileceğini düşünüyor musunuz? Niçin?” ifadesine işsizlerin, %30’u kesinlikle katılmıyorum, %20’si katılmıyorum, %10’u kararsızım, %40’ı katılıyorum yanıtını vermiştir. İşsizlerin “Uygulanan istihdam politikaları istihdama katkısı olabileceğini düşünüyor musunuz? Niçin?” ifadesine yüksek düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Uygulanan istihdam politikaları ile kayıt dışı istihdam önlendiğini katılırmısınız?” ifadesine işsizlerin, %20’si kesinlikle katılmıyorum, %20’si katılmıyorum, %10’u kararsızım, %30’u katılıyorum, %20’si kısmen katılıyorum yanıtını vermiştir. İşsizlerin “Uygulanan istihdam politikaları ile kayıt dışı istihdam önlendiğini katılırmısınız?” ifadesine orta düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Uygulanan istihdam politikaları özörlöülerin iş gücü piyasasında yer almalarında etkili midir?” ifadesine işsizlerin, %20’si katılmıyorum, %10’u kararsızım, %40’ı kısmen katılıyorum, %10’u katılıyorum ve %20’si kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. İşsizlerin “Uygulanan istihdam politikaları özörlöülerin iş gücü piyasasında yer almalarında etkili midir?” ifadesine orta düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Herhangi bir işte yerleştirilmenizde uygulanan istihdam politikalarının etkili olabileceğini düşünüyor musunuz ifadesine işsizlerin, %30’u kesinlikle katılmıyorum, %20’si katılmıyorum, %30’u kararsızım, %10’u kısmen katılıyorum, %10’u katılıyorum yanıtını vermiştir. İşsizlerin “herhangi bir işte yerleştirilmenizde uygulanan istihdam politikalarının etkili olabileceğini düşünüyor musunuz?” ifadesine düşük düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“İstihdamı arttırmak için düzenlenen bölgesel eğitimlere katıldınız mı?” ifadesine işsizlerin, ifadesine işsizlerin, %80’i kesinlikle katılmıyorum, %10’u katılmıyorum %10’u kararsızım, yanıtını vermiştir. İşsizlerin “İstihdamı arttırmak için

düzenlenen bölgesel eğitimlere katıldınız mı?” ifadesine yüksek düzeyde katılmadıkları saptanmıştır.

“İşsizlik sigortasının yeni bir iş bulana kadar gerekli masrafları karşılayabilecek düzeyde olabileceğine inanıyor musunuz% 60’ı kesinlikle katılmıyorum, %10’u katılmıyorum, %10’u kısmen katılıyorum, ve % 20’si kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. İşsizlerin “İşsizlik sigortasının yeni bir iş bulana kadar gerekli masrafları karşılayabilecek düzeyde olabileceğine inanıyor musunuz?” ifadesine yüksek düzeyde katılmadıkları saptanmıştır.

“Uygulanan istihdam politikalarına bağlı olarak; eğitim programları sayesinde köylerde yaşayan genç nüfusun şehir merkezlerine göç ettiklerinde daha rahat iş bulabildiklerine inanıyor musunuz?” ifadesine işsizlerin, %30’u kesinlikle katılmıyorum, %40’ katılmıyorum ve %30’u kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. İşsizlerin “Uygulanan istihdam politikalarına bağlı olarak; eğitim programları sayesinde köylerde yaşayan genç nüfusun şehir merkezlerine göç ettiklerinde daha rahat iş bulabildiklerine inanıyor musunuz?” ifadesine yüksek düzeyde katılmadıkları saptanmıştır.

“Uygulanan istihdam politikaları ile çocukların çalıştırılmamasının sağlandığına inanıyor musunuz?” ifadesine işsizlerin, %30’u kesinlikle katılmıyorum, %10’u katılmıyorum %20’si kararsızım, %10’u kısmen katılıyorum, %10’u katılıyorum ve %20’si kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. İşsizlerin “uygulanan istihdam politikaları ile çocukların çalıştırılmamasının sağlandığına inanıyor musunuz?” ifadesine orta düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“İstihdamı arttırmak amacıyla vasıfsız kişilerin vasıflı hale getirilmesi için devletin eğitimler vermesi gerektiğine katılıyor musunuz?” ifadesine işsizlerin, % 10’u kesinlikle katılmıyorum, %10’u kısmen katılıyorum ve %80’i kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. İşsizlerin “istihdamı arttırmak amacıyla vasıfsız kişilerin vasıflı hale getirilmesi için devletin eğitimler vermesi gerektiğine katılıyor musunuz?” ifadesine yüksek düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Bölgesel işsizlikle mücadele de nelerin ön planda olması gerektiğini düşünüyorsunuz?” ifadesine işsizlerin görüş belirtmesi istenmiştir. Katılımcıların bir çoğu olumlu yapıcı yorumlarda bulunmuştur. Genel görüş ise bölgesel işsizlikte önceliğin kalkına politikalarına yatırım politikalarına ağırlık verilmesidir. Bunların en basında %30'luk bir kesimin emekliliği gelenlerin zorunlu emeklilik ile işlerine son verip istihdamı arttırmak geliyor. %40lık bir kesimin ortak kanısı ise bölgesel tarım ve sanayi politikalarının düzenlenmesi. Tarımın iyileştirilip sanayi yatırımının artırılmasıdır. Yaklaşık %30luk bir kesimin ifadesinde bölgesel turizm ibaresi il istihdam bağdaştırılmıştır. Bölgesel turizmin kaynaklarının ve alanlarının artırılması istihdamı olumlu etkileyeceği kanısı gözlemlenmiştir. Katılımcıların %60'ı sanayi yatırımlarının tarım yatırımlarının ve turizm yatırımlarının yanı sıra eğitim ve kalifikasyonun önemine vurgu yapmıştır. Ayrıca %20'lik bir kesim bölgesel hammaddenin işlenmesi ve ekonomiye kazandırılması için uygulanacak politikaları gerekli görmüş ve istihdama katkısı olacağını vurgulamıştır.

3.7.3. Ölçek İfadelerinin Yaş Grubuna Göre Ortalamaları

Tablo 3.3: Araştırmaya Katılan İşsizlerin İstihdam Politikalarına İlişkin Görüşlerden “İŞKUR’da kaydınız var mı?” İfadesine Verdiği Cevapların Yaş Grubuna Göre Ortalamaları

	Cevap	20-25	26-30	31 ve üstü
İŞKUR’da kaydınız var mı?	Evet	-	-	-
	Hayır	%10	%80	%10

Araştırmaya katılan işsizlerin “İŞKUR’da kaydınız var mı?” ifadesine verdiği cevapların ortalamalarının yaş grubu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan frekans dağılımı analizi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır.

Tablo 3.4: Araştırmaya Katılan İşsizlerin İstihdam Politikalarına İlişkin Görüşlerden “Uygulanan istihdam politikaları istihdama katkısı olabileceğini düşünüyor musunuz? Niçin?” İfadesine Verdiği Cevapların Yaş Grubuna Göre Ortalamaları

	Kesinlikle Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılıyorum	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	Fikrim Yok
	%	%	%	%	%	%
20-25	-	-	100	-	-	-
26-30	-	-	40	20	30	10
31 ve üstü						

Araştırmaya katılan işsizlerin “Uygulanan istihdam politikaları istihdama katkısı olabileceğini düşünüyor musunuz? Niçin?” ifadesine verdiği cevapların ortalamalarının yaş grubu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan frekans dağılımı analizi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır.

Tablo 3.5: Araştırmaya Katılan İşsizlerin İstihdam Politikalarına İlişkin Görüşlerden “Uygulanan istihdam politikaları ile kayıt dışı istihdam önlendiğini katılır mısınız?” İfadesine Verdiği Cevapların Yaş Grubuna Göre Ortalamaları

	Kesinlikle Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılıyorum	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	Fikrim Yok
	%	%	%	%	%	%
20-25						
26-30	-	20	30	20	20	10
31 ve üstü						

Araştırmaya katılan işsizlerin “Uygulanan istihdam politikaları ile kayıt dışı istihdam önlendiğini katılır mısınız?” ifadesine verdiği cevapların ortalamalarının yaş grubu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan frekans dağılımı analizi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır.

Tablo 3.6: Araştırmaya Katılan İşsizlerin İstihdam Politikalarına İlişkin Görüşlerden “Uygulanan istihdam politikaları özürhünerin iş gücü piyasasında yer almalarında etkili midir?” İfadesine Verdiği Cevapların Yaş Grubuna Göre Ortalamaları

	Kesinlikle Katılıyor	Kısmen Katılıyor	Katılıyor	Katılmıyor	Kesinlikle Katılmıyor	Fikrim Yok
	%	%	%	%	%	%
20-25						
26-30	20	40	10	20	-	10
31 ve üstü						

Araştırmaya katılan işsizlerin “Uygulanan istihdam politikaları ile kayıt dışı istihdam önleildiğini katılır mısınız?” ifadesine verdiği cevapların ortalamalarının yaş grubu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan frekans dağılımı analizi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır.

Tablo 3.7: Araştırmaya Katılan İşsizlerin İstihdam Politikalarına İlişkin Görüşlerden “Herhangi bir işte yerleştirilmeniz de uygulanan istihdam politikalarının etkili olabileceğini düşünüyor musunuz?” İfadesine Verdiği Cevapların Yaş Grubuna Göre Ortalamaları

	Kesinlikle Katılıyor	Kısmen Katılıyor	Katılıyor	Katılmıyor	Kesinlikle Katılmıyor	Fikrim Yok
	%	%	%	%	%	%
20-25						
26-30	-	10	10	20	30	30
31 ve üstü						

Araştırmaya katılan işsizlerin “herhangi bir işte yerleştirilmeniz de uygulanan istihdam politikalarının etkili olabileceğini düşünüyor musunuz?” ifadesine verdiği cevapların ortalamalarının yaş grubu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan frekans dağılımı analizi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır.

Tablo 3.8: Araştırmaya Katılan İşsizlerin İstihdam Politikalarına İlişkin Görüşlerden “İstihdamı arttırmak için düzenlenen bölgesel eğitimlere katıldınız mı?” İfadesine Verdiği Cevapların Yaş Grubuna Göre Ortalamaları

	Kesinlikle Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılıyorum	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	Fikrim Yok
	%	%	%	%	%	%
20-25						
26-30	-	-	-	10	80	10
31 ve üstü						

Araştırmaya katılan işsizlerin “İstihdamı arttırmak için düzenlenen bölgesel eğitimlere katıldınız mı?” ifadesine verdiği cevapların ortalamalarının yaş grubu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan frekans dağılımı analizi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır.

Tablo 3.9: Araştırmaya Katılan İşsizlerin İstihdam Politikalarına İlişkin Görüşlerden “İşsizlik sigortasının yeni bir iş bulana kadar gerekli masrafları karşılayabilecek düzeyde olabileceğine inanıyor musunuz?” İfadesine Verdiği Cevapların Yaş Grubuna Göre Ortalamaları

	Kesinlikle Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılıyorum	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	Fikrim Yok
	%	%	%	%	%	%
20-25						
26-30	20	10	-	10	70	-
31 ve üstü						

Araştırmaya katılan işsizlerin “İşsizlik sigortasının yeni bir iş bulana kadar gerekli masrafları karşılayabilecek düzeyde olabileceğine inanıyor musunuz?” ifadesine verdiği cevapların ortalamalarının yaş grubu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan frekans dağılımı analizi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır.

Tablo 3.10: Araştırmaya Katılan İşsizlerin İstihdam Politikalarına İlişkin Görüşlerden “Uygulanan istihdam politikalarına bağlı olarak; eğitim programları sayesinde köylerde yaşayan genç nüfusun şehir merkezlerine göç ettiklerinde daha rahat iş bulabildiklerine inanıyor musunuz?” İfadesine Verdiği Cevapların Yaş Grubuna Göre Ortalamaları

	Kesinlikle Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılıyorum	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	Fikrim Yok
	%	%	%	%	%	%
20-25						
26-30	30	-	-	40	30	-
31 ve üstü						

Araştırmaya katılan işsizlerin “Uygulanan istihdam politikalarına bağlı olarak; eğitim programları sayesinde köylerde yaşayan genç nüfusun şehir merkezlerine göç ettiklerinde daha rahat iş bulabildiklerine inanıyor musunuz?” ifadesine verdiği cevapların ortalamalarının yaş grubu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan frekans dağılımı analizi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur.

Tablo 3.13: Araştırmaya Katılan İşsizlerin İstihdam Politikalarına İlişkin Görüşlerden “Uygulanan istihdam politikaları ile çocukların çalıştırılmamasının sağlandığına inanıyor musunuz?” İfadesine Verdiği Cevapların Yaş Grubuna Göre Ortalamaları

	Kesinlikle Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılıyorum	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	Fikrim Yok
	%	%	%	%	%	%
20-25						
26-30	20	10	10	10	30	20
31 ve üstü						

Araştırmaya katılan işsizlerin “uygulanan istihdam politikaları ile çocukların çalıştırılmamasının sağlandığına inanıyor musunuz?” ifadesine verdiği cevapların ortalamalarının yaş grubu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan frekans dağılımı analizi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır.

Tablo 3.12:Araştırmaya Katılan İşsizlerin İstihdam Politikalarına İlişkin Görüşlerden “İstihdamı arttırmak amacıyla vasıfsız kişilerin vasıflı hale gelmesi için devletin eğitimler vermesi gerektiğine inanıyor musunuz?” İfadesine Verdiği Cevapların Yaş Grubuna Göre Ortalamaları

	Kesinlikle Katılıyor	Kısmen Katılıyor	Katılıyor	Katılmıyor	Kesinlikle Katılmıyor	Fikrim Yok
	%	%	%	%	%	%
20-25						
26-30	20	10	10	10	30	20
31 ve üstü						

Araştırmaya katılan işsizlerin “bölgesel işsizlikle mücadele de nelerin ön planda olması gerektiğini düşünüyorsunuz?” ifadesine verdiği cevapların ortalamalarının yaş grubu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan frekans dağılımı analizi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır.

3.7.4. Ölçek İfadelerinin Eğitim Durumuna Göre Ortalamaları

Tablo 3.14: Araştırmaya Katılan İşsizlerin İstihdam Politikalarına İlişkin Görüşlerden “İŞKUR’da kaydınız var mı?” İfadesine Verdiği Cevapların Eğitim Durumuna Göre Ortalamaları

	Grup	Evet	Hayır
İŞKUR’da kaydınız var mı?	Lise	-	100
	Üniversite	-	100
	Lisans Üstü	-	100

Araştırmaya katılan işsizlerin “İŞKUR’da kaydınız var mı?” ifadesine verdiği cevapların ortalamalarının eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan frekans dağılımı analizi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır.

Tablo 3.15: Araştırmaya Katılan İşsizlerin İstihdam Politikalarına İlişkin Görüşlerden “Uygulanan istihdam politikaları istihdama katkısı olabileceğini düşünüyor musunuz? Niçin?” İfadesine Verdiği Cevapların Eğitim Durumuna Göre Ortalamaları

	Grup	Kesinlikle Katılıyor(%)	Kısmen Katılıyor(%)	Katılıyor(%)	Katılmıyor(%)	Kesinlikle Katılmıyor(%)	Fikrim Yok(%)
Uygulanan istihdam politikaları istihdama katkısı olabileceğini düşünüyor musunuz? Niçin?	Lise		100				
	Üniversite	-	-	40	20	30	10
	Lisans Üstü	-	-	100	-	-	-

Araştırmaya katılan işsizlerin “Uygulanan istihdam politikaları istihdama katkısı olabileceğini düşünüyor musunuz? Niçin?” ifadesine verdiği cevapların ortalamalarının eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan frekans dağılımı analizi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır.

Tablo 3.16: Araştırmaya Katılan İşsizlerin İstihdam Politikalarına İlişkin Görüşlerden “Uygulanan istihdam politikaları ile kayıt dışı istihdam önlendiğini katılır mısınız?” İfadesine Verdiği Cevapların Eğitim Durumuna Göre Ortalamaları

	Grup	Kesinlikle Katılıyor(%)	Kısmen Katılıyor(%)	Katılıyor(%)	Katılmıyor(%)	Kesinlikle Katılmıyor(%)	Fikrim Yok(%)
Uygulanan istihdam politikaları ile kayıt dışı istihdam önlendiğini katılır mısınız?	Lise	-	-	-	-	100	-
	Üniversite	-	20	30	20	20	10
	Lisans Üstü					100	

Araştırmaya katılan işsizlerin “Uygulanan istihdam politikaları ile kayıt dışı istihdam önlendiğini katılır mısınız?” ifadesine verdiği cevapların ortalamalarının eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan frekans dağılımı analizi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır.

Tablo 3.17: Araştırmaya Katılan İşsizlerin İstihdam Politikalarına İlişkin Görüşlerden “Uygulanan istihdam politikaları özürhüleri işgücü piyasasında yer almalarında etkili midir?” İfadesine Verdiği Cevapların Eğitim Durumuna Göre Ortalamaları

	Grup	Kesinlikle Katılıyor(%)	Kısmen Katılıyor(%)	Katılıyor(%)	Katılmıyor(%)	Kesinlikle Katılıyor(%)	Fikrim Yok(%)
Uygulanan istihdam politikaları özürhüleri işgücü piyasasında yer almalarında etkili midir?	Lise	-	-	100	-	-	-
	Üniversite	20	40	10	20	-	10
	Lisans Üstü	-	100	-	-	-	-

Araştırmaya katılan işsizlerin “Uygulanan istihdam politikaları ile kayıt dışı istihdam önlendiğini katılır mısınız?” ifadesine verdiği cevapların ortalamalarının eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan frekans dağılımı analizi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır.

Tablo 3.18: Araştırmaya Katılan İşsizlerin İstihdam Politikalarına İlişkin Görüşlerden “Herhangi bir işte yerleştirilmenizde uygulanan istihdam politikalarının etkili olabileceğini düşünüyor musunuz?” İfadesine Verdiği Cevapların Eğitim Durumuna Göre Ortalamaları

	Grup	Kesinlikle Katılıyor(%)	Kısmen Katılıyor(%)	Katılıyor(%)	Katılmıyor(%)	Kesinlikle Katılıyor(%)	Fikrim Yok(%)
Herhangi bir işte yerleştirilmenizde uygulanan istihdam politikalarının etkili olabileceğini düşünüyor musunuz?	Lise	-	-	-	-	100	-
	Üniversite	-	10	10	20	30	30
	Lisans Üstü	-	-	-	-	100	-

Araştırmaya katılan işsizlerin “herhangi bir işte yerleştirilmenizde uygulanan istihdam politikalarının etkili olabileceğini düşünüyor musunuz?” ifadesine verdiği cevapların ortalamalarının eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan frekans dağılımı analizi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır.

Tablo 3.19: Araştırmaya Katılan İşsizlerin İstihdam Politikalarına İlişkin Görüşlerden “İstihdamı arttırmak için düzenlenen bölgesel eğitimlere katıldınız mı?” İfadesine Verdiği Cevapların Eğitim Durumuna Göre Ortalamaları

	Grup	Kesinlikle Katılıyor(%)	Kısmen Katılıyor(%)	Katılıyor(%)	Katılmıyor(%)	Kesinlikle Katılıyor(%)	Fikrim Yok(%)
İstihdamı arttırmak için düzenlenen bölgesel eğitimlere katıldınız mı?	Lise	-	-	-	-	100	-
	Üniversite	-	-	-	10	80	10
	Lisans Üstü	-	-	-	-	100	-

Araştırmaya katılan işsizlerin “İstihdamı arttırmak için düzenlenen bölgesel eğitimlere katıldınız mı?” ifadesine verdiği cevapların ortalamalarının eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan frekans dağılımı analizi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır.

Tablo 3.20: Araştırmaya Katılan İşsizlerin İstihdam Politikalarına İlişkin Görüşlerden “İşsizlik sigortasının yeni bir iş bulana kadar gerekli masrafları karşılayabilecek düzeyde olabileceğine inanıyor musunuz?” İfadesine Verdiği Cevapların Eğitim Durumuna Göre Ortalamaları

	Grup	Kesinlikle Katılıyor(%)	Kısmen Katılıyor(%)	Katılıyor(%)	Katılmıyor(%)	Kesinlikle Katılıyor(%)	Fikrim Yok(%)
İşsizlik sigortasının yeni bir iş bulana kadar gerekli masrafları karşılayabilecek düzeyde olabileceğine inanıyor musunuz?	Lise	-	-	-	-	100	-
	Üniversite	20	10	-	10	70	-
	Lisans Üstü	-	-	-	100	-	-

Araştırmaya katılan işsizlerin “İşsizlik sigortasının yeni bir iş bulana kadar gerekli masrafları karşılayabilecek düzeyde olabileceğine inanıyor musunuz?” ifadesine verdiği cevapların ortalamalarının eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan frekans dağılımı analizi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır.

Tablo 3.21: Araştırmaya Katılan İşsizlerin İstihdam Politikalarına İlişkin Görüşlerden “Uygulanan istihdam politikalarına bağlı olarak; eğitim programları sayesinde köylerde yaşayan genç nüfusun şehir merkezlerine göç ettiklerinde daha rahat iş bulabildiklerine inanıyor musunuz?” İfadesine Verdiği Cevapların Eğitim Durumuna Göre Ortalamaları

	Grup	Kesinlikle Katılıyor(%)	Kısmen Katılıyor(%)	Katılıyor(%)	Katılmıyor(%)	Kesinlikle Katılıyor(%)	Fikrim Yok(%)
Uygulanan istihdam politikalarına bağlı olarak; eğitim programları sayesinde köylerde yaşayan genç nüfusun şehir merkezlerine göç ettiklerinde daha rahat iş bulabildiklerine inanıyor musunuz?	Lise	-	-	-	-	100	-
	Üniversite	30	-	-	40	30	-
	Lisans Üstü	-	-	-	100	-	-

Araştırmaya katılan işsizlerin “Uygulanan istihdam politikalarına bağlı olarak; eğitim programları sayesinde köylerde yaşayan genç nüfusun şehir merkezlerine göç ettiklerinde daha rahat iş bulabildiklerine inanıyor musunuz?” ifadesine verdiği cevapların ortalamalarının eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan frekans dağılımı analizi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır.

Tablo 3.22: Araştırmaya Katılan İşsizlerin İstihdam Politikalarına İlişkin Görüşlerden “Uygulanan istihdam politikaları ile çocukların çalıştırılmamasının sağlandığına inanıyor musunuz?” İfadesine Verdiği Cevapların Eğitim Durumuna Göre Ortalamaları

	Grup	Kesinlikle Katılıyor(%)	Kısmen Katılıyor(%)	Katılıyor(%)	Katılmıyor(%)	Kesinlikle Katılıyor(%)	Fikrim Yok(%)
Uygulanan istihdam politikaları ile çocukların çalıştırılmamasının sağlandığına inanıyor musunuz?	Lise	-	100	-	-	-	-
	Üniversite	20	10	10	10	30	20
	Lisans Üstü	-	-	100	-	-	-

Araştırmaya katılan işsizlerin “uygulanan istihdam politikaları ile çocukların çalıştırılmamasının sağlandığına inanıyor musunuz?” ifadesine verdiği cevapların ortalamalarının eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip

göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan frekans dağılımı analizi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır.

Tablo 3.23: Araştırmaya Katılan İşsizlerin İstihdam Politikalarına İlişkin Görüşlerden “İstihdamı arttırmak amacıyla vasıfsız kişilerin vasıflı hale getirilmesi için devletin eğitimler vermesi gerektiğine katılıyor musunuz?” İfadesine Verdiği Cevapların Eğitim Durumuna Göre Ortalamaları

	Grup	Kesinlikle Katılıyor(%)	Kısmen Katılıyor(%)	Katılıyor(%)	Katılmıyor(%)	Kesinlikle Katılıyor(%)	Fikrim Yok(%)
İstihdamı arttırmak amacıyla vasıfsız kişilerin vasıflı hale getirilmesi için devletin eğitimler vermesi gerektiğine katılıyor musunuz?	Lise	-	100	-	-	-	-
	Üniversite	70	10	-	-	10	-
	Lisans Üstü	-	-	100	-	-	-

Araştırmaya katılan işsizlerin “istihdamı arttırmak amacıyla vasıfsız kişilerin vasıflı hale getirilmesi için devletin eğitimler vermesi gerektiğine katılıyor musunuz?” ifadesine verdiği cevapların ortalamalarının eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan frekans dağılımı analizi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır.

3.7.5. Ölçek İfadelerinin İşsiz Olarak Geçirdiği Süreye Göre Ortalamaları

Katılımcıların hepsi 0- 2 yıldır işsizler. Örneklem grubunun %10’u hala okumakta iken %90’ı üniversite mezunlarından oluşmaktadır.

Tablo 3.24: Araştırmaya Katılan İşsizlerin İstihdam Politikalarına İlişkin Görüşlerden “İstihdamı arttırmak amacıyla vasıfsız kişilerin vasıflı hale getirilmesi için devletin eğitimler vermesi gerektiğine katılıyor musunuz?” İfadesine Verdiği Cevapların Eğitim Durumuna Göre Ortalamaları

	Grup	Kesinlikle Katılıyor(%)	Kısmen Katılıyor(%)	Katılıyor(%)	Katılmıyor(%)	Kesinlikle Katılmıyor(%)	Fikrim Yok(%)
2- Uygulanan istihdam politikaları istihdama katkısı olabileceğini düşünüyor musunuz? Niçin?	1yıldan az	-	-	-	100	-	-
	1-2 yıl	-	35	30	-	35	-
	2 yıldan fazla	-	-	50	-	-	50
3- Uygulanan istihdam politikaları ile kayıt dışı istihdam önlendiğini katılır mısınız?	1yıldan az	50	50	-	-	-	-
	1-2 yıl	-	35	30	-	35	-
	2 yıldan fazla	-	50	-	-	-	50
4- Uygulanan istihdam politikaları özürhükümlerinin iş gücü piyasasında yer almalarında etkili midir?	1yıldan az	-	50	50	-	-	-
	1-2 yıl	70	-	35	-	-	-
	2 yıldan fazla	-	-	-	-	50	50
5- Herhangi bir işte yerleştirilmenizden uygulanan istihdam politikalarının etkili olabileceğini düşünüyor musunuz?	1yıldan az	-	100	-	-	-	-
	1-2 yıl	-	-	-	-	70	30
	2 yıldan fazla	-	-	-	50	-	50
6- İstihdamı arttırmak için düzenlenen bölgesel eğitimlere katıldınız mı?	1yıldan az	-	-	-	-	100	-
	1-2 yıl	-	-	-	-	100	-
	2 yıldan fazla	-	-	-	-	50	50
7- İşsizlik sigortasının yeni bir iş bulana kadar gerekli masrafları karşılayabilecek düzeyde olabileceğine inanıyor musunuz?	1yıldan az	-	-	-	-	100	-
	1-2 yıl	-	50	-	-	50	-
	2 yıldan fazla	-	-	-	-	100	-
8- Uygulanan istihdam politikalarına bağlı olarak; eğitim programları sayesinde köylerde yaşayan genç nüfusun şehir merkezlerine göç ettiklerinde daha rahat iş bulabildiklerine inanıyor musunuz?	1yıldan az	50	50	-	-	-	-
	1-2 yıl	25	-	-	50	25	-
	2 yıldan fazla	-	-	-	-	100	-
9- Uygulanan istihdam politikaları ile çocukların çalıştırılmamasının sağlandığına inanıyor musunuz?	1yıldan az	50	-	-	-	-	50
	1-2 yıl	25	-	-	-	50	25
	2 yıldan fazla	-	-	50	-	50	-
10- İstihdamı arttırmak amacıyla vasıfsız kişilerin vasıflı hale getirilmesi için devletin eğitimler vermesi gerektiğine katılıyor musunuz?	1yıldan az	100	-	-	-	-	-
	1-2 yıl	50	25	-	-	25	-
	2 yıldan fazla	100	-	-	-	-	-

SONUÇ ve ÖNERİLER

Çalışmada yapılan değerlendirmelere ve ulaşılan sonuçlara göre, istihdam politikalarına yönelik olarak aşağıdaki öneriler ileri sürülebilir.

1. İstihdam Faaliyetleri Bakımından Sonuç ve Öneriler

Türkiye’de istihdam yapısı, son 10 yıllık dönemde önemli bir değişim geçirmiş ve işsizlik sorununa yapısal değişim nedenli yaklaşan çok sayıda çalışma yapılmıştır. Bu çalışmaların birçoğu hem kayıt dışı istihdamı engellemek hem de istihdamı arttırmaya yönelik olmuştur.

En başta İŞKUR bu istihdam politikalarının önemli ayaklarından biride olsa çalışmamızda elde edilen veriler gösteriyor ki çoğunluk İŞKUR’a kayıt bile yaptırmamıştır. Bunların sebepleri arasında da İŞKUR’a başvurmaya gerek duyulmaması önde gelen sebeptir. Bu yüzden istihdam politikalarının sac ayaklarından biri olan İŞKUR’un hitap kitlesine ulaşım kanalları daha da güçlendirilmesi gerekmektedir. Zira hedef kitle yani istihdam kitlesi İŞKUR’un kendi istihdamında faydalı olmayacağını öngörmektedir. Kurumsal olarak daha adil, tatmin edici ve güven verici kurumlar ve uygulamalar artırılmalıdır. İşçi ile işveren yani emek arzı ve talebi arasındaki enformasyon ağı geliştirilmeli ve böylece geçici işsizlik oranı düşürülmelidir. Enformasyon ağının oluşturulması için özel istihdam büroları kurulmalı ve İŞKUR’un fonksiyonları genişletilmelidir.

İstihdam politikalarının sağladığı imkanların fayda getirdiği kanısı hakim olsa bile bu yeterli olmamaktadır. Özellikle kayıt dışı istihdam konusunda uygulanan politikaların küçük ve orta ölçekli işletmelerde maliyeti arttırdığı için bu işletmeler yarı zamanlı ya da kayıt dışı istihdama yönelerek maliyet düşürmekte. Bunun içinde uygulanmaya çalışılan bu politikaların işletmelere daha az maliyetli ve üzerlerindeki külfeti kaldıracak uygulamaların arttırılması gerekmektedir. Türkiye üzerine yapılan uygulamalı çalışmalar incelendiğinde, istihdam vergileri ile ücretlerin belirleyici olduğu işgücü maliyetlerinin düşürülmesinin, istihdama olumlu katkı sağlayabileceği sonucu ön plana çıkmaktadır. Ancak işgücü maliyetlerinin düşürülmesi için ücretler yerine istihdam vergilerinin azaltılması gerektiği çünkü ücretlerin iç talep artışına yol açan bir gelir unsuru olduğu unutulmamalıdır. Bununla birlikte, işgücü maliyetlerinde istihdam

vergilerini azaltan uygulamaların yetersizliği diğer taraftan Türkiye’de ücretlerin düşürülmesine engel olacak oldukça esnek bir işgücü piyasasının varlığı dikkat çekicidir. Dolayısıyla, emeğin katma değer içindeki payının gerilediği ve gelir dağılımında sermaye lehine değişmelerin yaşandığı ülkemizde, ücretlerin bastırılması hem üretimin hem de yatırımların bastırılmasına yol açarak aslında işsizliğe neden olabilmektedir.

İstihdam politikaları kapsamlı bir makro ekonomik yaklaşım ile birliktelik içermelidir. Türkiye ekonomisinde, etkin olan makroekonomik politikaların genelde istihdam yaratma taraftarı olmadıkları düşünüldüğünde, istihdam artırıcı politikaların sadece yurtiçinde değil küresel seviyede de istihdam yanlısı bir görüşün hkim olduğu makroekonomik politika ortamı ile desteklenmedikçe başarıya ulaşamayacağı unutulmamalıdır.

2. İstihdama Yönelik Eğitim Faaliyetleri Bakımından Sonuç ve öneriler

Ülkemizde işgücü eğitimi faaliyetlerinin plan ve programlar çerçevesinde yürütülmesi konusunda kurum ve kuruluşlar arası genel bir ortak politika ve işbirliğinin zayıf olduğu bilinmektedir.

Belirli bir meslekte veya belirli bir anlamda istihdam için kalifikasyon sağlayan veya belirli bir mesleği icra etme, belirli bir meslekte çalışma yeteneği kazandıran eğitim süreci olarak tanımlanan mesleki eğitimin, toplumun nitelikli insan gücü ihtiyaını karşılamak, çalışan nüfusun nitelik düzeyini yükseltmek amacıyla oluşturulmuş mesleki eğitim sisteminin koordineli olarak uygulanması, iş piyasası tarafından talep edilen nitelikte işgücü arzını sağlaması beklense de çalışmamızda görülüyor ki istihdamı arttırmaya yönelik açılan eğitim organizasyonlarına katılımın yeterli olmayışı bir yana katılımcıların büyük oranı bunu gereksiz ve yetersiz bulmaktadır.

İstihdam için oluşturulan eğitim organizasyonları elbette işlevsel özelliklere sahip olsa da hali hazırda eğitilmiş uzmanların istihdamsız kalması kısa süreli istihdam eğitimlerinin etkinliğini sorgulatmaktadır.

Sonuç olarak istihdama yönelik eğitim çalışmaları gerek iş verene gerek katılımcıya yüklediği külfetler olsun gerek eğitilmiş uzmanların istihdam oranını

düşürmesi bakımından, daha spesifik ve daha mikro ölçeklerde nokta atışı gibi hedefe en uygun şekilde yapılması gerekmektedir. Ayrıca bu politikaların hedef kitleye ulaşması için daha aktif ulaşım kanallarına yönelmelidir.

3. İstihdama Yönelik Maddi Destek Faaliyetleri Bakımından Sonuç ve Öneriler

Türkiye’de, Kısa Çalışma Ödeneği, Toplum Yararına Çalışma Programı, İşsizlik Sigorta Fonu, Ücret Garanti Fonu ve İş Kaybı Tazminatı gibi pasif istihdam programlarına yönelik uygulamaların geçmişi çok kısadır. Pasif politika düzenlemeleri, ekonomik durgunluk dönemlerinde istikrar sağlayıcı bir araç olarak daha etkin kullanılmalıdır.

Çalışmamızda uygulanan maddi destek politikalarının yeterli olmadığı kanısı hakimdir. Türkiye’de iş arayan bireylerin iş aramaları sürelerinin uzunluğu da büyük bir sorunu teşkil etmektedir. İster eğitim düzeyi yüksek olsun, isterse de eğitim düzeyi son derece düşük olsun, ülke içerisinde tüm kesimlerden bireylerin iş arama konusundaki bekleme süreleri son derece uzundur ve bu süre zarfında yaşadıkları tüm finansal zorlukları karşılama konusunda da pasif istihdam politikaları yetersiz kalmaktadır. Zaten asgari yaşam ihtiyaçlarını karşılamaya yetmeyen asgari ücretinde altında olan maddi destek politikaları kısa vadede durgunluk dönemlerinde istikrar sağlasa da uzun dönemde yetersizdir.

4. Bölgesel İstihdam, Özürlülerin istihdamı ve Çocuk İşçiliği İle İlgili Sonuç ve Öneriler

Ekonomide gerçekleşen büyümenin istihdam yaratmaması ve sektörler arasındaki istihdam yaratma farkları, büyümenin sektörel kompozisyonu açısından çok önemlidir. İstihdamı artırmak için kalkınma stratejilerinde, öncelikli sektörlerin tespit edilerek genel politikalar yerine sektörel politikalar geliştirilmelidir. Kırsal kesime veya gelişmemiş bölgelere yönelik politikaların düzenlenmesi yanında, bölgesel çekim merkezleri olan illere sektörel destek sağlanmalıdır. Bunun için pilot uygulamalar yapılmalıdır.

Ekonomik büyümede unutulmaması gereken ve istihdam yer alması gereken özürllüler içinse son yıllardaki düzenlemeler ve uygulamalar birçok alanda özürllülere imkan sağlasa da uzun vadede yeterli çözüme sahip değiller. Özürllüler için uygulanan çalışma ve istihdam politikaları gerek sağlık sigortası gerekse istihdam sağlayacak işverenler açısından az külfetli hale getirilip özel önlemler ve kararlar alınmalıdır. Çalışmamaızda da görüldüğü gibi engellilere yönelik istihdam politikaları bu bağlamda yetersizdir. Özürllü bireyler, olumsuz toplumsal tutumlar, istihdam koşullarının yetersizliği, işsizlik, yoksulluk ve düşük gelir, özürllüleri dikkate almayan yapılaşma (iyi dizayn edilmemiş binalar, vb.), kaynaşmış değil ayrıışmış eğitim sistemi, fiziksel, duygusal ve cinsel şiddet gibi çok çeşitli ve çok boyutlu sorunlarla karşı karşıyadırlar. Bu sorunlar karşısında örgütlü davranabilme ve özürllüyle beraber düşünebilme becerisine sahip olunmalıdır. Böylece özürllülerin toplumla gerçek anlamda istihdama katılmaları için uygun zemin hazırlanmış olacaktır.

Bir başka sorunsal ise 'Çocuk işçiliği'dir. Çocuk işçiliğinin yoksulluk ve büyük ölçüde yoksulluktan kaynaklanan tali nedenlere dayandırılabilir. Uygulanan istihdam politikalarının yetersizliği aileleri çocuk işçiliğine itmektedir. Çalışmamız da gösteriyor ki uygulanan istihdam politikaları çocuk işçiliğini önlemede yeterli değildir. Çalışmanın bir diğer sonucu da çocuk işçiliğini önleme konusundaki çalışmaların hangi düzeyde ele alındığı ile ilgilidir. Ülkemizde halkın konu ile ilgili bir bilinçlenmesinin olmadığını görüyoruz. Çocuk işçiliğini önleme çalışmalarına başlama konusunda hükümetimiz, uluslararası organizasyonlar tarafından yönlendirilmekte ve hükümetin kamu kurumları ve sivil toplum örgütleri ile olan çalışmaları neticesinde bir sonuca bağlanmaya çalışılmaktadır. Başka bir deyişle yukarıdan aşağıya doğru bir yönlendirme söz konusudur. Halkın bu konuda bilinçlendirilmesi için iyi bir iletişim stratejisinin kurulması da bu çalışmaların bir ayağını oluşturmaktadır

KAYNAKLAR

- Alkın, E., Yıldırım, K., & Özer, M. (2005). *İktisada Giriş*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Ay, S. (2012). Türkiye'de İşsizliğin Nedenleri: İstihdam Politikaları Üzerinde Değerlendirme. *Yönetim ve Ekonomi*, 19(2), s. 321-341.
- Aydın, N. (2012, Nisan). İşsizlik, Beveridge Eğrisi ve Türkiye İşgücü Piyasasına İlişkin Bir Değerlendirme. *DPUHSS*, 2(32), s. 119-133.
- Biçerli, M. (2004). *İşsizlikle Mücadelede Aktif İstihdam Politikaları*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Bulut, V. (2011). Türkiye'de İşsizlik Süresini Etkileyen Faktörlerin Yaşam Çözümlemesi ile İncelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*.
- Ekin, N. (2003). Türkiye'de İşsizlik. *Kamu-İş İş Hukuku ve İktisat Dergisi*, 7(2).
- EMO. (2010, Mart). TÜİK İlk Kez Mesleklere Göre İşsizlik Açıkladı. Eylül 12, 2013 tarihinde http://www.emo.org.tr/ekler/2654fc9758dbfc4_ek.pdf?dergi=598 adresinden alındı
- Güney, A. (2009). İşsizlik, Nedenleri ve Sonuçları ve Mücadele Yöntemleri. *Kamu-İŞ*, 10(4), s. 135-159.
- Gürsel, S. (2013, Mart 13). *İşsizliğin Yapısal Boyutu*. Radikal Gazetesi: http://www.radikal.com.tr/yazarlar/seyyettin_gursel/issizligin_yapisal_boyutu-1124919 adresinden alınmıştır
- Gürsel, S., & Acar, A. (2012, Temmuz 21). Bölgesel İşgücü Piyasaları: İşsizliğin Bölgesel Evrimi, Yapısal Sorunlar ve Eşitsizlik. Ankara. Eylül 12, 2013 tarihinde http://www.kalkinma.gov.tr/DocObjects/view/14322/B%C3%B6lgesel_%C4%B0%C5%9Fg%C3%BCc%C3%BC_Piyasalar%C4%B1.pdf adresinden alındı

- Hespiçioğlu, M. (1986). Gelişmekte Olan Ülkelerde İstihdam ve İşsizlik. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 19(1), s. 161-182.
- Hughes, J., & Perlman, R. (1984). *The Economics of Unemployment*. New-York: Palgrave.
- İKV. (2013). Kapıdaki Yeni Kriz: Küreselleşen İşsizlik. [http://www.ikv.org.tr/images/upload/data/files/20120430162437660_0001-iso_dergis\(1\).pdf](http://www.ikv.org.tr/images/upload/data/files/20120430162437660_0001-iso_dergis(1).pdf) adresinden alınmıştır
- Karakayalı, H. (2002). *Makro Ekonomi*. Manisa: Emek Matbaası.
- Koç, Y. (2009, Ocak 11). Gizli İşsizliği ve İstihdamı Unutmayalım. *Aydınlık Dergisi*. <http://www.yildirimkoc.com.tr/usrfile/1323980022a.pdf> adresinden alınmıştır
- Limpsey, R., Steiner, P., Purvis, D., & Courant, P. (1994). *İktisat 2*. (A. Çakmak, Çev.) İstanbul: Bilim Teknik Yayınevi.
- Önsal, N. (1997). Ücretler ve İstihdam. *MERCEK*, 2(6).
- Özdemir, S. (2006). İşveren, Doğum Sonrası Kadın İşçiye Talebi Halinde Ücretsiz İzin Vermek Zorundadır. *Anakra*. Nisan 17, 2012 tarihinde http://www.alomaliye.com/ekim_06/cumhur_sinan_dogum_sonrasi.htm adresinden alındı
- Pekin, T. (2007). *Makro Ekonomi*. İzmir: Zeua Kitabevi.
- Serter, N. (1993). *Genel Olarak ve Türkiye Açısından İstihdam ve Gelişme*. İstanbul: İ.Ü.Basımevi.
- Türkiye İstatistik Kurumu. (2013). İşgücü İstatistikleri. Ankara. Eylül 15, 2013 tarihinde <http://tuikapp.tuik.gov.tr/isgucuapp/isgucu.zul> adresinden alındı
- Türkiye İş Kurumu. (2011). Ulusal Gençlik İstihdam Eylem Planı. İŞKUR.
- Unay, C. (2000). *Genel İktisat* (2.Baskı b.). Bursa: Ekin Kitabevi.
- Ülgener, S. (1991). *Milli Gelir İstihdam ve İktisadi Büyüme*. İstanbul: Der Yayınları.

Ünsal, E. (1990). *Makro İktisat*. İstanbul : Mısırlı Matbaacılık A.Ş.

Zaim, S. (1997). *Çalışma Ekonomisi*. İstanbul: Filiz Kitabevi.

Büyüköztürk, Ş., Kılıç (Çakmak), E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Çepni, S.(2010). Araştırma ve proje çalışmalarına giriş. (5. Baskı), Trabzon.

Morton, F. (1986). Phenomenography- A Research Approach to Investigating Different Understandings of Reality. *Journal of Thought*, 21(3), 28-49.

Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. 8.Basım, Ankara: Seçkin Yayınları

Didiş, N., Özcan, Ö. & Abak, M. (2008). Öğrencilerin Bakış Açılılarıyla Kuantum Fiziği: Nitel Çalışma. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34, 86-94.

Miles, M.B. & Huberman, A.M. (1994). *Qualitative Data analysis: An Expanded Source Book*. (2nd Edition). Thousand Oaks, CA: Sage

EKLER

EK-1 2012 Yılı İşe Yerleştirme Oranları (Kamu-Özel Sektör / Mesleklere Göre)

Meslek Grupları	Kamu		Toplama Oranı		Özel		Toplama Oranı		Toplama Oranı	
	Erkek	Kadın	Toplam	(%)	Erkek	Kadın	Toplam	(%)	Erkek	Kadın
Güvenlik Görevlisi	4	0	4	0,00	11.718	1.586	13.304	2,39	11.722	1.586
Satış Elemanı (Tanıtım)	0	1	1	0,00	6.348	5.518	11.866	2,13	6.348	5.519
Büro Memuru (Genel)	78	50	128	0,02	4.773	3.696	8.469	1,52	4.851	3.746
Reyon Görevlisi	1	1	2	0,00	5.675	2.590	8.265	1,48	5.676	2.591
Çağrı Merkezi Görevlisi	0	0	0	0,00	2.926	5.226	8.152	1,46	2.926	5.226
Makineci (Dikiş)	3	4	7	0,00	2.317	5.791	8.108	1,46	2.320	5.795
Kasiyer	5	20	25	0,00	2.007	4.708	6.715	1,21	2.012	4.728
Lojistik Elemanı	0	0	0	0,00	3.922	2.165	6.087	1,09	3.922	2.165
Logistics Employee	100	21	121	0,02	4.382	1.514	5.896	1,06	4.482	1.535
Garson (Servis Elemanı)	0	0	0	0,00	1.497	3.443	4.940	0,89	1.497	3.443
Konfeksiyon İşçisi	0	0	0	0,00	2.662	1.367	4.029	0,72	2.662	1.367
İplikçi (Ring/Vater/Vargel)	260	0	260	0,05	2.997	4	3.001	0,54	3.257	4
Şoför-Yük Taşıma	0	7	7	0,00	695	2.211	2.906	0,52	695	2.218
Dikiş Makinesi Operatörü-Kumaş	0	0	0	0,00	2.122	720	2.842	0,51	2.122	720
Diğer İmalat Ve İlgili İşçiler (Elle)	55	0	55	0,01	2.773	10	2.783	0,50	2.828	10
Gaz Altı Kaynakçısı	1	3	4	0,00	869	1.865	2.734	0,49	870	1.868
Ön Muhasebeci	3	7	10	0,00	220	2.442	2.662	0,48	223	2.449
Sekreter	53	7	60	0,01	1.488	1.062	2.550	0,46	1.541	1.069
Aşçı	0	1	1	0,00	1.153	1.429	2.582	0,46	1.153	1.430
Müşteri Temsilcisi	1.591	282	1.873	0,34	384	86	470	0,08	1.975	368
Bahçıvan	1	0	1	0,00	1.586	686	2.272	0,41	1.587	686
Diğer İmalat Ve İlgili İşçiler (Makine İle)	87	6	93	0,02	1.935	163	2.098	0,38	2.022	169
Elektrikçi (Diğer)	1	0	1	0,00	2.056	106	2.162	0,39	2.057	106
Güvenlik Görevlisi (Silahlı)										

Meslek Grupları	Kamu			Toplama Oranı			Özel			Toplama Oranı			Toplam		
	Erkek	Kadın	Toplam	(%)	Erkek	Kadın	Toplam	(%)	Erkek	Kadın	Toplam	(%)	Erkek	Kadın	Toplam
Kablo Ağı Bantlama Elemanı	0	0	0	0,00	942	1.097	2.039	0,00	942	1.097	2.039	0,37	942	1.097	2.039
Kompleci-Dokumacı (Dokuma Makineleri Operatörü)	0	0	0	0,00	1.281	751	2.032	0,00	1.281	751	2.032	0,37	1.281	751	2.032
Veri Giriş Kontrol İşletmeni	1	0	1	0,00	662	1.367	2.029	0,00	662	1.367	2.029	0,36	663	1.367	2.030
Aşçı Yardımcısı	6	5	11	0,00	993	732	1.725	0,00	993	732	1.725	0,31	999	737	1.736
Bilgisayar İşletmeni	12	3	15	0,00	771	942	1.713	0,00	771	942	1.713	0,31	783	945	1.728
Pazarlamacı (Satış Temsilcisi)	0	0	0	0,00	1.158	486	1.644	0,00	1.158	486	1.644	0,30	1.158	486	1.644
Elektrik Teknisyeni	263	3	266	0,05	1.322	16	1.338	0,05	1.322	16	1.338	0,24	1.585	19	1.604
Satış Temsilcisi/Plasiyer	0	0	0	0,00	904	668	1.572	0,00	904	668	1.572	0,28	904	668	1.572
Kaynakçı (Oksijen Ve Elektrik)	21	0	21	0,00	1.477	13	1.490	0,00	1.477	13	1.490	0,27	1.498	13	1.511
Şoför (Yolcu Taşıma)	42	1	43	0,01	1.447	9	1.456	0,01	1.447	9	1.456	0,26	1.489	10	1.499
Muhasebeci	13	10	23	0,00	582	763	1.345	0,00	582	763	1.345	0,24	595	773	1.368
Kalite Kontrolcü	0	0	0	0,00	789	530	1.319	0,00	789	530	1.319	0,24	789	530	1.319
Komi (Garson Yardımcısı)	12	2	14	0,00	999	280	1.279	0,00	999	280	1.279	0,23	1.011	282	1.293
Müşteri Hizmetleri Görevlisi	0	0	0	0,00	615	613	1.228	0,00	615	613	1.228	0,22	615	613	1.228
Mobilya İmalatçısı/Mobilyacı (Ahşap)	10	20	30	0,01	1.057	43	1.100	0,01	1.057	43	1.100	0,20	1.067	63	1.130
Forklift Operatörü	1	0	1	0,00	1.105	4	1.109	0,00	1.105	4	1.109	0,20	1.106	4	1.110
Madenci (Genel)	12	2	14	0,00	1.049	1	1.050	0,00	1.049	1	1.050	0,19	1.061	3	1.064
Usta Öğretici (Diğer)	0	0	0	0,00	235	762	997	0,00	235	762	997	0,18	235	762	997
İş Ve Meslek Danışmanı	445	534	979	0,18	3	3	6	0,18	3	3	6	0,00	448	537	985
Cnc Torna Tezgahı Operatörü	16	2	18	0,00	943	5	948	0,00	943	5	948	0,17	959	7	966
Unlu Mamüller Paketleme İşçisi	0	0	0	0,00	55	877	932	0,00	55	877	932	0,17	55	877	932
Plastik Enjeksiyon Kalıplama Makinesi Operatörü	0	0	0	0,00	722	206	928	0,00	722	206	928	0,17	722	206	928
Halkla İlişkiler Ve Tanıtım Elemanı	0	0	0	0,00	97	820	917	0,00	97	820	917	0,16	97	820	917

Meslek Grupları	Kamu			Toplama Oranı			Özel			Toplama Oranı			Toplam		
	Erkek	Kadın	Toplam	Toplama Oranı (%)			Erkek	Kadın	Toplam	Toplama Oranı (%)			Erkek	Kadın	Toplam
Saat-Elektrikli Aletler Ve Elektronik Araçlar Satış Elemanı	0	0	0	0,00			840	71	911	0,16			840	71	911
Kalite Kontrolcü-Tekstil	0	0	0	0,00			295	614	909	0,16			295	614	909
Diğer Terziler Elbise İmalat İşçileri, Dikişçiler, Döşemeciler Ve İlgili İşçiler	0	0	0	0,00			381	490	871	0,16			381	490	871
Metal Mamuller Montaj İşçisi	0	0	0	0,00			718	133	851	0,15			718	133	851
Tren Teşkil İşçisi	793	0	793	0,14			0	0	0	0,00			793	0	793
Makine Bakım Onarımcısı	206	0	206	0,04			570	14	584	0,10			776	14	790
Ütücü	0	0	0	0,00			481	308	789	0,14			481	308	789
Güvenlik Görevlisi (Silahsız)	4	0	4	0,00			692	91	783	0,14			696	91	787
Ayakkabı İmalatçısı	0	0	0	0,00			482	294	776	0,14			482	294	776
Sihhi Tesisatçı	48	0	48	0,01			621	100	721	0,13			669	100	769
Perakende Satış Elemanı (Gıda)	0	0	0	0,00			397	372	769	0,14			397	372	769
Proses İşçisi	226	5	231	0,04			410	125	535	0,10			636	130	766
Tıbbi Dokümantasyoncu Ve Sekreter	0	1	1	0,00			160	601	761	0,14			160	602	762
Hasta Ve Yaşlı Bakım Elemanı	0	0	0	0,00			338	413	751	0,13			338	413	751
Duvarcı	597	85	682	0,12			66	0	66	0,01			663	85	748
Hemşire	0	0	0	0,00			144	600	744	0,13			144	600	744
El Ve Makine Dikişçisi (Genel)	0	0	0	0,00			306	434	740	0,13			306	434	740
Dikim İşçisi (Bahçecilik)	584	60	644	0,12			59	14	73	0,01			643	74	717
Manav	0	0	0	0,00			639	76	715	0,13			639	76	715
Bilgisayarlı Muhasebe Elemanı	2	6	8	0,00			252	435	687	0,12			254	441	695
Tornacı (Torna Tezgahı)	13	0	13	0,00			678	2	680	0,12			691	2	693

Meslek Grupları	Kamu		Toplama Oranı (%)		Özel		Toplama Oranı (%)		Toplama Oranı (%)		Toplam	
	Erkek	Kadın	Toplam		Erkek	Kadın	Toplam		Erkek	Kadın	Toplam	
Operatörü)												
Elektrik Teknikeri	278	12	290	0,05	378	3	381	0,07	656	15	671	
Makine Montajcısı (Genel)	0	0	0	0,00	598	63	661	0,12	598	63	661	
Resepsiyonist (Ön Büro Elemanı)	9	4	13	0,00	388	259	647	0,12	397	263	660	
Et Ve Et Ürünleri İşlemecisi	0	0	0	0,00	343	279	622	0,11	343	279	622	
Kaçuk Mamuller Montaj İşçisi	0	0	0	0,00	370	224	594	0,11	370	224	594	
Overlok Makinesi Operatörü	0	2	2	0,00	160	428	588	0,11	160	430	590	
Bilgi Ve Belge Yöneticisi	0	0	0	0,00	197	391	588	0,11	197	391	588	
İş Makineleri Operatörü	136	2	138	0,02	428	5	433	0,08	564	7	571	
Pres Tezgahı Operatörü	0	0	0	0,00	538	32	570	0,10	538	32	570	
Kasap	22	1	23	0,00	491	53	544	0,10	513	54	567	
Mobilya Döşemecisi	3	19	22	0,00	441	89	530	0,10	444	108	552	
Model Makineci (Dokuma Hazır Giyim Ve Ev Tekstili)	0	0	0	0,00	149	392	541	0,10	149	392	541	
Bobin-Katlama-Büküm Makine Operatörü	0	0	0	0,00	469	64	533	0,10	469	64	533	
Uçak Bakım Teknisyeni (Gövde-Motor)	37	0	37	0,01	475	18	493	0,09	512	18	530	
Oto Montaj İşçisi	0	0	0	0,00	497	31	528	0,09	497	31	528	
Kalorifer Ateşçisi (Katı Ve Sıvı Yakıt)	20	0	20	0,00	492	12	504	0,09	512	12	524	
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	95.804	30.576	126.380	22,71	141.669	50.507	192.176	34,53	237.473	81.083	318.556	
Diğer Meslekler	4.621	449	5.070	0,91	33.482	13.181	46.663	8,38	38.103	13.630	51.733	
Toplam	105.519	32.129	137.648	24,73	285.460	133.479	418.939	75,27	390.979	165.608	556.587	

Kaynak: Türkiye İş Kurumu, 2012 İstatistik Yıllığı, (Çevrimiçi) <http://www.iskur.gov.tr/KurumsalBilgi/istatistikler.aspx#dltop> Erişim Tarihi: 12.09.2013.

EK-2 2012 Yılı İllere Göre İşe Yerleştirmeler

	Kamu			Özel			Toplam		
	Erkek	Kadın	Toplam	Toplama Oranı (%)	Erkek	Kadın	Toplam	Toplama Oranı (%)	Toplam
ADANA	903	738	1.641	1,19	9.093	2.852	11.945	2,85	9.996
ADIYAMAN	2.441	309	2.750	2,00	866	613	1.479	0,35	3.307
AFYONKARAHİSAR	793	135	928	0,67	2.548	1.005	3.553	0,85	3.341
AĞRI	2.882	470	3.352	2,44	363	231	594	0,14	3.245
AKSARAY	426	101	527	0,38	1.465	697	2.162	0,52	1.891
AMASYA	525	188	713	0,52	1.490	614	2.104	0,50	2.015
ANKARA	1.438	485	1.923	1,40	20.268	8.446	28.714	6,85	21.706
ANTALYA	1.387	1.100	2.487	1,81	6.814	3.733	10.547	2,52	8.201
ARDAHAN	1.426	672	2.098	1,52	306	133	439	0,10	1.732
ARTVİN	1.599	682	2.281	1,66	1.200	435	1.635	0,39	2.799
AYDIN	569	235	804	0,58	3.528	2.347	5.875	1,40	4.097
BALIKESİR	808	308	1.116	0,81	5.741	4.205	9.946	2,37	6.549
BARTIN	202	104	306	0,22	1.177	663	1.840	0,44	1.379
BATMAN	4.182	819	5.001	3,63	329	205	534	0,13	4.511
BAYBURT	200	88	288	0,21	168	19	187	0,04	368
BİLECİK	189	247	436	0,32	1.513	688	2.201	0,53	1.702
BİNGÖL	1.212	230	1.442	1,05	563	201	764	0,18	1.775
BİTLİS	2.306	188	2.494	1,81	614	191	805	0,19	2.920
BOLU	411	219	630	0,46	2.039	932	2.971	0,71	2.450
BURDUR	637	125	762	0,55	1.162	591	1.753	0,42	1.799
BURSA	422	365	787	0,57	17.064	7.459	24.523	5,85	17.486
ÇANAKKALE	260	341	601	0,44	1.839	987	2.826	0,67	2.099
ÇANKIRI	705	741	1.446	1,05	1.633	690	2.323	0,55	2.338
ÇORUM	739	47	786	0,57	2.810	747	3.557	0,85	3.549
DENİZLİ	642	262	904	0,66	3.536	2.891	6.427	1,53	4.178
DIYARBAKIR	3.656	783	4.439	3,22	567	465	1.032	0,25	4.223
DÜZCE	187	106	293	0,21	2.082	1.659	3.741	0,89	2.269
									1.765
									4.034

	Kamu				Özel				Toplam	
	Erkek	Kadın	Toplam	Toplama Oranı (%)	Erkek	Kadın	Toplam	Toplama Oranı (%)	Erkek	Kadın
EDİRNE	260	73	333	0,24	854	1.429	2.283	0,54	1.114	1.502
ELAZIĞ	2.447	294	2.741	1,99	476	306	782	0,19	2.923	600
ERZİNCAN	1.066	336	1.402	1,02	990	373	1.363	0,33	2.056	709
ERZURUM	2.250	230	2.480	1,80	1.298	535	1.833	0,44	3.548	765
ESKİŞEHİR	1.101	598	1.699	1,23	2.456	934	3.390	0,81	3.557	1.532
GAZİANTEP	3.376	741	4.117	2,99	10.419	1.354	11.773	2,81	13.795	2.095
GİRESUN	1.086	263	1.349	0,98	625	691	1.316	0,31	1.711	954
GÜMÜŞHANE	1.171	794	1.965	1,43	715	301	1.016	0,24	1.886	1.095
HAKKARİ	917	190	1.107	0,80	96	12	108	0,03	1.013	202
HATAY	1.207	227	1.434	1,04	2.505	1.324	3.829	0,91	3.712	1.551
İĞDIR	1.800	602	2.402	1,75	350	149	499	0,12	2.150	751
İSPARTA	523	423	946	0,69	2.507	1.420	3.927	0,94	3.030	1.843
İSTANBUL	2.465	2.994	5.459	3,97	64.145	30.378	94.523	22,56	66.610	33.372
İZMİR	1.080	887	1.967	1,43	11.304	6.438	17.742	4,23	12.384	7.325
KAHRAMANMARAŞ	1.034	181	1.215	0,88	5.898	806	6.704	1,60	6.932	987
KARABÜK	534	203	737	0,54	443	396	839	0,20	977	599
KARAMAN	492	159	651	0,47	730	1.212	1.942	0,46	1.222	1.371
KARS	2.353	599	2.952	2,14	309	146	455	0,11	2.662	745
KASTAMONU	664	120	784	0,57	598	416	1.014	0,24	1.262	536
KAYSERİ	1.134	128	1.262	0,92	6.371	1.478	7.849	1,87	7.505	1.606
KIRIKKALE	509	43	552	0,40	1.045	523	1.568	0,37	1.554	566
KIRKLARELİ	244	199	443	0,32	807	1.162	1.969	0,47	1.051	1.361
KIRŞEHİR	410	74	484	0,35	3.002	990	3.992	0,95	3.412	1.064
KİLİS	668	249	917	0,67	986	124	1.110	0,26	1.654	373
KOCAELİ	629	575	1.204	0,87	6.818	2.089	8.907	2,13	7.447	2.664
KONYA	1.990	631	2.621	1,90	6.684	2.070	8.754	2,09	8.674	2.701
KÜTAHYA	842	80	922	0,67	3.320	1.226	4.546	1,09	4.162	1.306
MALATYA	2.031	71	2.102	1,53	4.363	1.766	6.129	1,46	6.394	1.837
MANİSA	754	345	1.099	0,80	7.215	3.007	10.222	2,44	7.969	3.352
MARDİN	2.050	150	2.200	1,60	93	12	105	0,03	2.143	162
										2.305

	Kamu				Özel				Toplam	
	Erkek	Kadın	Toplam	Toplama Oranı (%)	Erkek	Kadın	Toplam	Toplama Oranı (%)	Erkek	Kadın
MERSİN	1.394	966	2.360	1,71	4.574	2.545	7.119	1,70	5.968	3.511
MUĞLA	513	461	974	0,71	1.596	807	2.403	0,57	2.109	1.268
MUŞ	975	91	1.066	0,77	1.055	289	1.344	0,32	2.030	380
NEVŞEHİR	239	8	247	0,18	999	528	1.527	0,36	1.238	536
NİĞDE	488	47	535	0,39	1.439	601	2.040	0,49	1.927	648
ORDU	400	188	588	0,43	1.288	1.920	3.208	0,77	1.688	2.108
OSMANİYE	448	69	517	0,38	1.853	545	2.398	0,57	2.301	614
RİZE	1.389	745	2.134	1,55	1.256	685	1.941	0,46	2.645	1.430
SAKARYA	849	221	1.070	0,78	6.534	3.555	10.089	2,41	7.383	3.776
SAMSUN	921	269	1.190	0,86	5.490	4.235	9.725	2,32	6.411	4.504
SİRT	2.590	158	2.748	2,00	337	91	428	0,10	2.927	249
SİNOP	1.458	427	1.885	1,37	1.212	620	1.832	0,44	2.670	1.047
SİVAS	2.903	706	3.609	2,62	2.584	670	3.254	0,78	5.487	1.376
ŞANLIURFA	9.143	1.876	11.019	8,01	1.674	742	2.416	0,58	10.817	2.618
ŞİRNAK	997	400	1.397	1,01	237	50	287	0,07	1.234	450
TEKİRDAĞ	311	306	617	0,45	3.824	2.890	6.714	1,60	4.135	3.196
TOKAT	238	71	309	0,22	1.670	1.271	2.941	0,70	1.908	1.342
TRABZON	238	8	246	0,18	1.852	1.140	2.992	0,71	2.090	1.148
TUNCELİ	991	911	1.902	1,38	128	54	182	0,04	1.119	965
UŞAK	293	318	611	0,44	1.421	991	2.412	0,58	1.714	1.309
VAN	8.849	828	9.677	7,03	2.189	322	2.511	0,60	11.038	1.150
YALOVA	385	249	634	0,46	665	589	1.254	0,30	1.050	838
YOZGAT	1.085	179	1.264	0,92	1.084	589	1.673	0,40	2.169	768
ZONGULDAK	188	80	268	0,19	2.299	984	3.283	0,78	2.487	1.064
TOPLAM	105.519	32.129	137.6	100,00	285.460	133.479	418.939	100,00	390.979	165.608
										556.587

Kaynak: Türkiye İş Kurumu, 2012 İstatistik Yıllığı, (Çevrimiçi) <http://www.iskur.gov.tr/KurumsalBilgi/istatistikler.aspx#dltop> Erişim Tarihi:

12.09.2013

Ek-3 2012 Yılında Yürütülen Mesleklere Göre İşgücü Yetiştirme Kursları

Meslekler	Kurs Sayısı	Katılımcı Sayısı		
		Erkek	Kadın	Toplam
İşletmeci (Genel)	825	12.094	10.745	22.839
Büro Memuru (Genel)	691	718	1.189	1.907
Ön Muhasebeci	623	625	1.350	1.975
Gaz Altı Kaynakçısı	494	3.647	12	3.659
Çağrı Merkezi Görevlisi	486	3.953	7.689	11.642
Makineci (Dikiş)	457	2.775	6.144	8.919
Satış Elemanı (Tanıtım)	447	1.342	1.666	3.008
Konfeksiyon İşçisi	432	1.785	7.609	9.394
Muhasebe Meslek Elemanı	384	394	612	1.006
Sekreter	384	310	2.643	2.953
Dikiş Makinesi Operatörü-Kumaş	344	1.348	4.881	6.229
Cnc Torna Tezgahı Operatörü	308	2.368	51	2.419
Aşçı Yardımcısı	306	1.590	2.927	4.517
Satış Elemanı (Perakende)	304	1.002	1.055	2.057
Muhasebeci	300	137	222	359
Kasiyer	279	1.448	3.219	4.667
Mobilya İmalatçısı/Mobilyacı (Ahşap)	263	1.846	138	1.984
Garson (Servis Elemanı)	238	1.487	558	2.045
Büro Yönetimi Ve Sekreterlik/Yönetici Asistanı Meslek Elemanı	231	420	1.464	1.884
Bilgisayar Bakım Ve Onarımcısı	216	1.746	853	2.599
Bilgisayarlı Muhasebe Elemanı	207	1.481	3.221	4.702
İnsan Kaynakları Meslek Elemanı	206	81	379	460
Bilgisayar İşletmeni	196	1.445	844	2.289
Bilgisayar Operatörü (Çizim Programları)	194	341	499	840
Pazarlamacı (Satış Temsilcisi)	189	521	294	815
Cilt Bakım Ve Güzellik Meslek Elemanı	183	60	3.754	3.814
Hasta Danışmanı	168	98	746	844
Kompleci-Dokumacı (Dokuma Makineleri Operatörü)	168	1.041	1.891	2.932
Elektrik Tesisatçısı-Bina	165	1.025	63	1.088
Cnc Freze Tezgahı Operatörü	155	1.015	11	1.026
Müşteri Temsilcisi	142	1.056	1.348	2.404
Reyon Görevlisi	139	660	477	1.137
Aşçı	135	962	1.325	2.287
Doğal Gaz Tesisatçısı	126	1.237	32	1.269
Tıbbi Sekreter	126	46	318	364
Kaynakçı (Oksijen Ve Elektrik)	124	1.568	4	1.572
Web Tasarımcısı	122	752	663	1.415
Hasta Ve Yaşlı Refakatçisi	119	529	2.921	3.450
Bilgisayar Operatörü	115	805	315	1.120
Mobilya Döşemecisi	114	724	384	1.108
Model Makineci (Dokuma Hazır Giyim Ve Ev Tekstili)	114	675	1.929	2.604

Meslekler	Kurs Sayısı	Katılımcı Sayısı		
		Erkek	Kadın	Toplam
Yönetici Sekreter / Asistan	111	544	3.490	4.034
El Ve Makine Dikişçisi (Genel)	110	416	1.281	1.697
Mobilya Tasarımcısı	109	288	145	433
Çocuk Bakıcısı	107	15	1.548	1.563
Halkla İlişkiler Elemanı	107	141	553	694
Elektrik Ark Kaynakçısı (Makine İle)	107	548	0	548
Kablo Ağı Bantlama Elemanı	105	978	1.040	2.018
İplikçi (Ring/Vater/Vargel)	102	1.322	641	1.963
Servis Garsonu	95	899	616	1.515
Tornacı (Torna Tezgahı Operatörü)	94	456	1	457
Oto Elektromekanikeri/Otomotiv Diagnostik (Arıza Tespit Ve Giderme)	87	539	9	548
Lojistik Elemanı	86	780	557	1.337
Plastik Enjeksiyon Kalıplama Makinesi Operatörü	86	1.066	196	1.262
Elektrikli Ev Aletleri Bakım-Onarımcısı	85	440	137	577
Muhasebe Yardımcı Elemanı (Defter Tutan)	82	399	855	1.254
Plastik Doğramacı /Pvc Doğrama-İmalat Ve Montajcısı	81	595	11	606
Sigortacılık Meslek Elemanı	79	65	122	187
Hasta Ve Yaşlı Bakım Elemanı	77	413	1.167	1.580
Kuaför	76	239	1.096	1.335
Mekanik Bakım Ve Onarımcısı (Motorlu Taşıtlar Hariç)	76	652	2	654
Oto Bakım-Onarımcısı (Oto Mekanikeri)	75	428	14	442
Et Ve Et Ürünleri İşlemcisi	74	1.222	882	2.104
Metal Şekillendirici (Elle)	74	1.109	95	1.204
Müşteri Hizmetleri Görevlisi	72	670	823	1.493
Grafik Tasarımcısı	71	824	954	1.778
Kalite Kontrolcü	70	282	319	601
Saç Bakım Ve Yapımcısı	70	306	1.094	1.400
Bilgisayar Destekli Tasarım-İmalat Elemanı (Cad Cam)	70	489	248	737
Kilim Dokuyucu (El Tezgahı)	69	164	1.080	1.244
Eczacı Kalfası	69	35	35	70
Sıhhi Tesisatçı	69	594	6	600
Halı Dokuyucu (El Tezgahı)	68	16	1.201	1.217
Kendi İşletmesinde Çalışan-Perakende Ticaret	68	818	1.000	1.818
Makine Bakım Onarımcısı	67	502	36	538
Makine Montajcısı (Genel)	67	812	128	940
Çocuk Gelişim Elemanı	65	3	603	606
Hasta Kabul Görevlisi	65	129	787	916
Satış Temsilcisi/Plasiyer	62	235	243	478
Saat-Elektrikli Aletler Ve Elektronik Araçlar Satış Elemanı	61	907	84	991
Çiftçi (Sütçülük)	60	607	895	1.502
Moda Tasarımcısı	57	332	1.197	1.529
Cnc Tezgah Operatörü	56	505	64	569

Meslekler	Kurs Sayısı	Katılımcı Sayısı		
		Erkek	Kadın	Toplam
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	5.354	144.157	49.641	193.798
Diğer Meslekler	7.437	53.803	36.403	90.206
Toplam	27.351	276.901	187.744	464.645

Kaynak: Türkiye İş Kurumu, 2012 İstatistik Yıllığı, (Çevrimiçi)
<http://www.iskur.gov.tr/KurumsalBilgi/istatistikler.aspx#dltop> Erişim Tarihi: 12.09.2013

ÖZ GEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler :

Adı ve Soyadı : Ömer YALÇIN

Doğum Yeri ve Yılı : Karabük / 1986

Medeni Hali : Bekar

Eğitim Durumu : Lisans

Lisans Öğrenimi : Kamu yönetimi

Yüksek Lisans Öğrenimi : Çalışma Ekonomisi ve Endüstri ilişkileri

Yabancı Dil(ler) ve Düzeyi :

I – İngilizce orta seviye

İş Deneyimi :

1. Süleyman Demirel Üniversitesi Yalvaç MYO sözleşmeli öğretim görevlisi
(2009-2014)

2. Süleyman Demirel Üniversitesi Yaşam boyu eğitim merkezi (2011-2012)